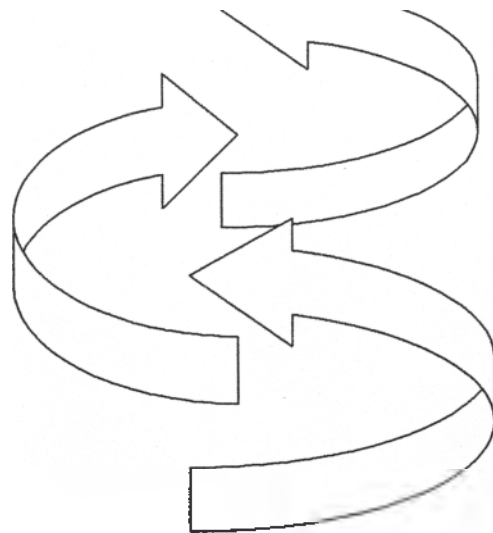

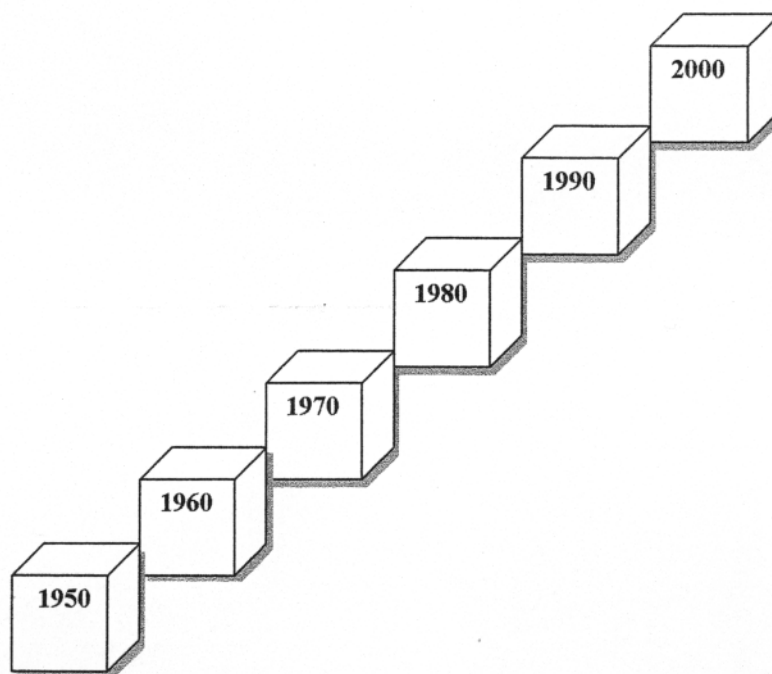
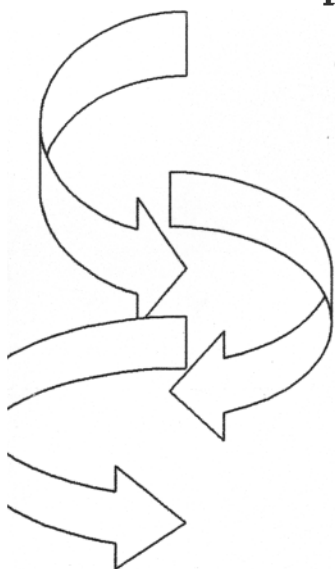
**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

-ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ-

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΜΑΓΡΙΠΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ : ΣΕΡΕΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2004

Στην προσπάθεια για την καλύτερη δυνατή απόδοση της εξέλιξης της κοινωνικής σύνθεσης, σημαντικό ρόλο είχε η βοήθεια και συμπαράσταση τόσο της Δημοτικής Αρχής του Ασπροπύργου, όσο και του προσωπικού των υπηρεσιών Δημοτολογίου, Ληξιαρχείου και Μητρώου Αρρένων. Θα πρέπει επίσης να ευχαριστήσω ιδιαίτερα το προσωπικό του Δήμου Περιστερίου Αττικής, που μέσα από τους έξι μήνες της πρακτικής άσκησης, βοήθησαν στο να αποκτήσω την εμπειρία εκείνη που χρειάστηκε έτσι ώστε να γνωριστώ καλύτερα με το αντικείμενο των υπηρεσιών αστυδημοτικής κατάστασης.

Η συμβολή του διδακτικού προσωπικού του ΤΕΙ Καλαμάτας σ' ολόκληρη την πορεία στη σχολή, από την εγγραφή μέχρι και την αποφοίτηση, είναι μεγάλη και τους ευχαριστώ θερμά για το σύνολο των γνώσεων που προσέφεραν και συνεχίζουν να προσφέρουν στους σπουδαστές, γνώσεις που δεν βρίσκονται σε κανένα εγχειρίδιο, σε κανένα σύγγραμμα.

Η σημαντικότερη όμως προσφορά, ανήκει δικαιωματικά στον κύριο Μανόλη Χουμεριανό, αρχικά εισηγητή της παρούσης εργασίας, χωρίς τη βοήθεια του οποίου δεν θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωσή της.

Σας ευχαριστώ όλους θερμά για την βοήθειά σας.

Δημήτριος Σερέπας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
1. Εισαγωγή.....	4
2. Η σύνθεση του πληθυσμού.....	13
2.1. Η αύξηση του πληθυσμού του Ασπρόπυργου.....	13
2.2. Η φυσική κίνηση του πληθυσμού.....	14
2.2.1. Περί Ληξιαρχείων.....	14
2.2.2. Η φυσική κίνηση στον Ασπρόπυργο.....	16
2.3. Η αστυδημοτική κατάσταση του πληθυσμού.....	22
2.3.1. Η τοπική αυτοδιοίκηση και η καταγραφή του πληθυσμού...22	
2.3.1.1. Περί Δημοτολογίων.....	23
2.3.1.2. Περί Μητρώων Αρρένων.....	25
2.3.2. Η καταγραφή των στοιχείων.....	26
2.3.3. Οι οικογενειακές μερίδες στον Ασπρόπυργο.....	28
2.3.3.1. Κτήση δημοτικότητας λόγω γέννησης.....	30
2.3.3.2. Κτήση δημοτικότητας λόγω γέννησης και μεταδημότευσης.....	31
2.3.3.3. Κτήση δημοτικότητας λόγω μεταδημότευσης.....	33
2.3.3.4. Κτήση δημοτικότητας λόγω αρχικής εγγραφής.....	35
2.3.4. Αύξηση δημοτών σε σχέση με την αύξηση του πληθυσμού..37	
2.4. Η σύνθεση του πληθυσμού – το κριτήριο της καταγωγής.....	39
2.4.1. Η δεκαετία του '50.....	39
2.4.2. Η δεκαετία του '60.....	44
2.4.3. Η δεκαετία του '70.....	46
2.4.4. Η δεκαετία του '80.....	48
2.4.5. Η δεκαετία του '90.....	51

3. Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού.....	54
3.1. Οι δημογραφικές εξελίξεις στον Ασπρόπυργο.....	54
3.1.1. Η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού.....	54
3.1.2. Η διάρθρωση των νοικοκυριών.....	56
3.1.3. Η οικογενειακή κατάσταση του πληθυσμού.....	58
3.2. Οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού.....	63
3.2.1. οικονομικά ενεργός πληθυσμός – ανεργία.....	63
3.2.2. Οι οικονομικές δραστηριότητες στον Ασπρόπυργο.....	66
3.2.3. Η απασχόληση κατά κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και θέση στο επάγγελμα.....	68
3.3. Το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού.....	73
3.4. Τα χαρακτηριστικά των κατοικιών.....	75
4. Συμπερασματικές παρατηρήσεις.....	79
5. Παράρτημα Πινάκων.....	85
6. Βιβλιογραφία.....	119

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ – ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πέρασμα των τελευταίων δεκαετιών παρατηρήθηκαν ίσως οι πιο ραγδαίες και έντονες κοινωνικές μεταβολές στον Ελλαδικό χώρο. Οι μεταβολές αυτές υπήρξαν απόρροια των οικονομικών, γεωπολιτικών και τεχνολογικών εξελίξεων που συντελέστηκαν στο πρόσφατο παρελθόν στην προσπάθεια επίλυσης πολυδιάστατων κοινωνικών προβλημάτων, δημιουργώντας ταυτόχρονα νέα.

Τα αποτελέσματα των διεργασιών αυτών είχαν αντίκτυπο τόσο σε επίπεδο τοπικότητας όσο και στο σύνολο της χώρας. Η επιρροή ήταν άλλοτε μικρή και άλλοτε μεγάλη και διαφέρει όχι μόνο χρονικά, αλλά και γεωγραφικά. Η προσαρμογή του ατόμου στα νέα δεδομένα, τα οποία αλλάζουν με ταχύτατους ρυθμούς, είναι δύσκολη και συχνά οφείλεται στην έλλειψη ολοκληρωμένης γνώσης των μεταβολών που συντελούνται στο ευρύτερο περιβάλλον του.

Οι τοπικές κοινωνίες, όπως κάθε κοινωνικός σχηματισμός, βρίσκονται σε διαχρονική κίνηση και επομένως μεταβολή. Η παρατήρηση των κοινωνικών μεταβολών και η αποσαφήνιση των λόγων για τους οποίους έγιναν, βοηθούν στην κατανόηση του κοινωνικού περιβάλλοντος και των διεργασιών που το διαμορφώνουν και δίνουν τις κατάλληλες πληροφορίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εμφανίζονται καθώς και την έγκαιρη πρόβλεψη των επερχόμενων αλλαγών.

Ειδικότερα, η εξέλιξη της κοινωνικής σύνθεσης του πληθυσμού παρουσιάζει την ιστορική μεταβολή του πληθυσμού όχι μόνο αριθμητικά, αλλά και ποιοτικά. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού, τις ιδιαιτερότητές του και εντοπίσει τις απαιτήσεις του μέσω της εξέλιξης αυτής.

Πολλές φορές στα πλαίσια των προπτυχιακών σπουδών στο αντικείμενο της διοίκησης μονάδων τοπικής αυτοδιοίκησης, έχει γίνει λόγος για την κοινωνική οπτική της δημόσιας διοίκησης και για κοινωνικές πολιτικές σε τοπικό επίπεδο, με σκοπό την προσφορά του καλύτερα δυνατού τρόπου

διαβίωσης του πολίτη. Ο πολίτης είναι ο θεμέλιος λίθος του δημοκρατικού συστήματος, η βάση πάνω στην οποία στηρίζεται το κοινωνικό οικοδόμημα και αναπόσπαστο κομμάτι του κοινωνικού συνόλου. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η χάραξη και η εφαρμογή της κάθε πολιτικής έχει ως πρώτο μέλημα την ικανοποίηση του πολίτη και κατ' επέκταση του συνόλου.

Ο πολίτης όμως δεν βρίσκεται αυθαίρετα στον χώρο, αλλά είναι οργανωμένος σε ομάδες οι οποίες εδρεύουν σε συγκεκριμένο χώρο, την πόλη. Με τον όρο πόλη δεν εννοούμε αποκλειστικά το πολεοδομικό συγκρότημα -ένα σύνολο αντικειμένων τοποθετημένων με κάποιο σχέδιο στο χώρο- αλλά ένα μεγάλο και μόνιμο οικισμό αποτελούμενο από διαφορετικά μεταξύ τους κοινωνικά συγκροτημένα άτομα που ανήκουν σε ετερογενείς κοινωνικές ομάδες. Εντός του ευρύτερου όλου του οικισμού κάθε μέρος του, κοινωνικές ομάδες και άτομα, αλληλοδιαπλέκονται και διαντιδρούν με τα υπόλοιπα.

Με το όρο κοινωνική ομάδα εννοούμε το σύνολο ατόμων με κοινά χαρακτηριστικά και ισχυρούς αμοιβαίους δεσμούς, τα οποία δίνουν την κοινή αίσθηση του ανήκειν στην ομάδα αυτή. Η ιδιαιτερότητα λοιπόν της κάθε ομάδας, η οποία την διαφοροποιεί από το σύνολο, αιτιολογεί το πώς κινούνται διαχρονικά στο χώρο και πως επιρεάζονται και επιρεάζουν τις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες. Είναι λογικό λοιπόν ένα σύνολο κοινωνικά ετερογενών ομάδων να εξελίσσεται στον χρόνο. Όμως για να ορίσουμε κοινωνικά ετερογενείς ομάδες θα πρέπει να επιλέξουμε εκείνο το χαρακτηριστικό το οποίο προσδίδει στις ομάδες αυτές το στοιχείο της ιδιαιτερότητας.

Ένα τέτοιο χαρακτηριστικό είναι ο τόπος καταγωγής του κάθε ατόμου, ο οποίος όχι μόνο το διαφοροποιεί, αλλά μέσα από φορείς κοινωνικοποίησης όπως η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος, του κληροδοτούν ιδιαίτερα κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Η τοπική παράδοση, τα τοπικά ήθη και έθιμα αποτελούν την ιδιαίτερη τοπική κουλτούρα που έχει κάθε άτομο, η οποία χαρακτηρίζει το άτομο και μεταφέρεται και στους απογόνους του ακόμα και όταν έχουν αλλάξει τόπο.

Οι κοινωνικές αυτές ομάδες αν και διαφοροποιούνται σύμφωνα με το κριτήριο της καταγωγής, έχουν και αρκετά κοινά χαρακτηριστικά, τα οποία τις καθιστούν ικανές να συνυπάρξουν μέσα στο χώρο που ονομάζουμε πόλη. Το σύνολο λοιπόν των κοινωνικών αυτών ομάδων, αποτελεί τον πληθυσμό της

πόλης, δηλαδή το σύνολο των κατοίκων μιας περιοχής σε μια δεδομένη χρονική στιγμή ή μια περίοδο. Είναι λοιπόν κατανοητό ότι πρέπει καταρχήν να ορίσουμε την περιοχή αυστηρά γεωγραφικά και στη συνέχεια να προσδιορίσουμε χρονικά την περίοδο για την οποία η εξέλιξη της κοινωνικής παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Ο Ασπρόπυργος, στον οποίο και επικεντρώνεται το ενδιαφέρον μας, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το σκοπό της μελέτης αυτής. Μια πόλη που μέχρι και τα μέσα του προηγούμενου αιώνα δεν ήταν παρά ένα μικρό χωριό στα περίχωρα της πρωτεύουσας του Ελληνικού κράτους, της Αθήνας, κατοικούμενο στην πλειοψηφία του από Αρβανίτες, γίνεται χώρος υποδοχής της βαριάς βιομηχανίας και ο πληθυσμός του αυξάνεται σημαντικά με την πάροδο των δεκαετιών.

Η εξέλιξη τόσο των παραγωγικών δραστηριοτήτων όσο και η πληθυσμιακή έξαρση δεν είναι γεγονότα τα οποία θα πρέπει να εξετασθούν απομονωμένα από την παράλληλη εξέλιξη που συντελέστηκε στην περιοχή της πρωτεύουσας και από την ιστορική συγκυρία στον Ελλαδικό χώρο.

Η έξοδος του αγροτικού πληθυσμού στις αρχές της δεκαετίας του '50, η ανάπτυξη της τεχνολογία και η πορεία της Ελληνικής βιομηχανίας, οι μετακινήσεις του πληθυσμού στο εσωτερικό και το εξωτερικό, το φαινόμενο της παλιννόστησης και μετανάστευσης, καθώς και η έντονη αστικοποίηση που παρατηρείται στην Αττική, είναι μερικοί από τους λόγους που επηρέασαν και την κοινωνική δομή του Ασπρόπυργου.

Χρονικά, σκόπιμο κρίνεται να περιοριστούμε στις τελευταίες πέντε δεκαετίες, οι οποίες παρουσιάζουν και το μεγαλύτερο δημογραφικό ενδιαφέρον. Οι ιστορικές συγκυρίες καθώς και οι κοινωνικές οικονομικές και πολιτικές επιλογές του σύγχρονου ελληνικού κράτους θα αποτελέσουν το πλαίσιο αναφοράς στην προσπάθεια ερμηνείας των μετεξελίξεων του ελλαδικού αστικού χώρου τα τελευταία χρόνια και τον αντίκτυπο που είχε στην ευρύτερη περιοχή του Θριάσειου και ειδικότερα στην περιοχή του Ασπρόπυργου.

Γεωγραφικά, ο Ασπρόπυργος βρίσκεται στο Θριάσειο Πεδίο το οποίο περικλείεται δυτικά από το όρος Πατέρα, βόρεια από τα όρη Πάστρα και Πάρνηθα, ανατολικά από τα όρη Ποικίλο και Αιγάλεω και νότια βρέχεται από το Σαρωνικό Κόλπο. Τα όρια του δήμου είναι από τους πρόποδες της

Πάστρας και της Πάρνηθας έως το Σαρωνικό κόλπο και από το στρατιωτικό αεροδρόμιο της Ελευσίνας έως την λίμνη Κουμουνδούρου.

Διοικητικά υπάγεται στην Περιφέρεια Αττικής και μαζί με τους δήμους Άνω Λιοσίων, Βιλλίων, Ελευσίνας, Ερυθρών, Μάνδρας, Μεγάρων, Ζεφυρίου, Νέας Περάμου, Φυλής και τις κοινότητες Μαγούλας και Οινόης αποτελούν την Νομαρχία Δυτικής Αττικής. Τα διοικητικά όρια του δήμου Ασπροπύργου δεν έχουν αλλάξει καθόλου από την αρχική του αναγνώριση το 1912. Ο δήμος βρίσκεται στο ανατολικό Θριάσειο πεδίο και συνορεύει δυτικά με τους δήμους Ελευσίνας και Μάνδρας και την κοινότητα Μαγούλας, βόρεια με τους δήμους Βιλλίων και Φυλής και την κοινότητα Οινόης, ανατολικά με τους δήμους Άνω Λιοσίων και Χαϊδαρίου και νότια βρέχεται από τον Σαρωνικό κόλπο.

Παρατηρώντας τις πόλεις που αποτελούν το νομό δυτικής Αττικής και τα τοπωνύμια των περιοχών αυτών διαχρονικά, συμπεραίνουμε ότι όλες αυτές οι περιοχές είναι παλαιότεροι οικισμοί Αρβανιτών, χωρίς η πόλη του Ασπροπύργου και οι γηγενείς κάτοικοι αυτής να αποτελούν εξαίρεση. Επίσης, σε όλες σχεδόν τις περιοχές που βρίσκονται γύρω από την Αθήνα παρατηρείται έντονο το στοιχείο των Αρβανιτών, όπως και σε αρκετές περιοχές της Ελληνικής επικράτειας.

Το χαρακτηριστικό στοιχείο των κατοίκων αυτών των περιοχών σε σχέση με τους υπόλοιπους πληθυσμούς είναι η χρήση του δίγλωσσου¹, η κοινή αίσθηση του ανήκειν σε μια διακριτή πολιτισμική συλλογικότητα, καθώς και το γεγονός ότι συμμερίζονται τα χαρακτηριστικά της κουλτούρας μιας κλειστής κοινωνίας με αυστηρούς ηθικούς κανόνες. Τα χαρακτηριστικά αυτά υπάρχουν στους πληθυσμούς αυτούς και θα πρέπει να ανατρέξουμε στην ιστορία του ευρύτερου Ελληνικού χώρου για να βρούμε τις ρίζες τους. Πολλές μελέτες έχουν γίνει σε κείμενα και αναφορές με σκοπό να αποσαφηνισθεί η ταυτότητα των πληθυσμών αυτών.

Γλωσσολογικά, η λογικότερη άποψη για τον προσδιορισμό του ονόματος Αρβανίτης είναι ότι προέρχεται από το Λατινικό ARBE, που σημαίνει δέντρο και ο πληθυντικός ARBENA έδωσε το τοπωνύμιο ARBENA που στη Βυζαντινή εποχή έγινε Άρβανα. Επίσης, γνωρίζουμε πως Άρβανα αρχικά

¹ Χρήση του δίγλωσσου νοείται η ταυτόχρονη λειτουργική χρήση δυο γλωσσών, εν προκειμένω της Ελληνικής και της Αρβανίτικης. Η Αρβανίτικη γλώσσα αποτελεί μια νότια Τοσκική διάλεκτο των Αλβανικών.

ονομάσθηκε περιοχή συμπλέγματος ορέων βορειοανατολικά της Βόρειας Ηπείρου, τα οποία κάλυπταν την έκταση μεταξύ των ποταμών Μάτη και Υσσάμου, καθώς και οι Μακεδόνες ονόμαζαν τους κατοίκους της γειτονικής αυτής περιοχής των Αρβάνεων ορέων, Αρβανίτες.

Οι κάτοικοι αυτής της περιοχής εκδιώχθηκαν με την κάθοδο των Σερβικών και Βουλγαρικών φύλων περί τον ενδέκατο αιώνα και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της σημερινής Βόρειας Ηπείρου. Η περιοχή αυτή υπόφερε πολλών κατακτήσεων από πολλούς, οπότε, το φαινόμενο της διγλωσσίας και πολλές φορές τριγλωσσίας δεν είναι ασυνήθιστο για τους κατοίκους των περιοχών αυτών ακόμη και σήμερα.

Πολλές φορές οι πληθυσμοί αυτοί χρησιμοποιήθηκαν ως μισθοφόροι πολεμιστές, τόσο από τους Βυζαντινούς όσο και από τους Φραγκολατίνους, γεγονός που αποδεικνύει ότι οι Αρβανίτες ήταν πολύ καλοί στρατιώτες και κυρίως ιππείς. Μέχρι και την πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας σαν μισθοφόροι θα βρεθούν στον σημερινό Ελλαδικό χώρο και θα τον κατοικήσουν ως ανταμοιβή για τις υπηρεσίες τους ή ως φύλακες συγκεκριμένων περιοχών, όπως στην περίπτωση της Αττικής, που χρησιμοποιήθηκαν από τους Καταλανούς κατακτητές για να κλείσουν τον δρόμο από το Θριάσειο πεδίο και το δρόμο της Φυλής, στις αρχές του δέκατου πέμπτου αιώνα.

Κατά γενική ομολογία δεν ήταν εξειδικευμένοι τεχνίτες. Σε περιόδους ειρήνης οι βασικές τους οικονομικές ασχολίες ήταν η γεωργία¹ και η κτηνοτροφία. Τα βασικά μέσα βιοπορισμού τους προέρχονταν από την παροχή υπηρεσιών είτε ως μισθοφόροι, είτε με ασχολίες που σχετίζονταν με την περιποίηση των αλόγων. Ήταν επίσης περιώνυμοι γυμναστές σκυλιών, και αυτά ήταν που τους έκαναν περιζήτητους στη Δύση αργότερα.

Το όνομα Αρβανίτης δόθηκε αβίαστα από Ρωμαίους και Βυζαντινούς σε ολόκληρο τον χώρο της Ιλλυρίας και της Βόρειας Ηπείρου κι από εκεί σε κάθε στρατιώτη που υπηρετούσε τους Φραγκολατίνους. Παράλληλα, δόθηκε και στους κατοίκους των περιοχών αυτών, οι οποίοι αργότερα για διάφορους λόγους, κυρίως σαν ομάδες στην υπηρεσία ξένων ή και πολλές φορές για δικό

¹ Κυρίως η καλλιέργεια αμπέλου και ελιάς. Οι δυο αυτές καλλιέργειες -έως πρόσφατα- αποτελούσαν μονοκαλλιέργεια για τους Έλληνες Αρβανίτες ολόκληρης την Ελληνικής επικράτειας.

τους λογαριασμό, κατέβηκαν με ειρηνικές αλλά και στρατιωτικές επιχειρήσεις, στον σημερινό Ελληνικό χώρο.

Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας οι Αρβανίτικοι πληθυσμοί σε όλη την Ελληνική επικράτεια, προκαλούν αναταραχές στους Οθωμανούς κατακτητές και έχουν σημαντικό ρόλο στις περισσότερες αποτυχημένες επαναστάσεις. Η Οθωμανική αυτοκρατορία για να λύσει το πρόβλημα αυτό και να διασφαλίσει την κυριαρχία της Πελοποννήσου μετακινεί μεγάλο μέρος των πληθυσμών αυτών στην Στερεά Ελλάδα και τα νησιά του Σαρωνικού, γεγονός το οποίο αργότερα θα στοιχίσει με την ήττα στην Αττική και την απελευθέρωση των Αθηνών, καθώς και την επικράτηση της επανάστασης σε όλη την Στερεά Ελλάδα. Με την απελευθέρωση παραμένουν στις εστίες τους και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της Ελληνικής κοινωνίας, ασχολούμενοι κυρίως με την γεωργία και την κτηνοτροφία.

Η προέλευση, ο χώρος καταγωγής, η γλώσσα, η κάθοδος στην Κεντρική Ελλάδα, η εθνική τους συνείδηση, τα ήθη και τα έθιμα τους, αποδεικνύουν ότι οι Έλληνες Αρβανίτες είναι τμήμα του Βορειοηπειρωτικού Ελληνισμού που μετακινήθηκε νοτιότερα, λόγω εξαναγκασμού ή αναγκών επιβίωσης.

Όλη αυτή η πολυτάραχη πορεία των Αρβανιτών μέσα στον Ελλαδικό χώρο, έδωσε στις τοπικές κοινωνίες τους το χαρακτηριστικό της κλειστής κοινωνίας, η οποία έχει τις ρίζες της στην πατριαρχική και κυρίως στρατιωτική οργάνωση των κοινωνιών αυτών. Η αποδοχή και ο χαρακτηρισμός ενός ατόμου ως Αρβανίτης από την ομάδα, είναι η απόδειξη της εξ αίματος διπλογραμμικής καταγωγής του, από οικογένειες Αρβανιτών. Διπλογραμμική είναι η καταγωγή που ορίζεται από τους δυο γεννήτορες και από τα πρόσωπα που συνδέονται μαζί τους, με δεσμούς ευθύγραμμης αιματοσυγγένειας.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι, οι Αρβανίτες δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην καταγωγή του ατόμου και διαχωρίζουν τους εαυτούς τους από τους υπόλοιπους με βάση το κριτήριο αυτό. Η καταγωγή για τους Αρβανίτες έχει ιδιαίτερη σημασία, διότι προσδιορίζει, κατά την γνώμη τους, τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται το άτομο τις ηθικές αξίες. Η υψηλή αίσθηση της ηθικής που τους διακατέχει φαίνεται μέσα από την σκληρότητα με την οποία κατακρίνεται και τιμωρείται η οποιαδήποτε παρέκκλιση από τους ηθικούς κανόνες της κοινωνίας. Απλοί άνθρωποι με τραχιά νοοτροπία, η οποία

διακατέχεται από ηθικές αξίες και αρετές που σφυρηλατήθηκαν μέσα από την ιστορική τους πορεία και την στέρεα εθνική συνείδηση, την οποία έπρεπε να προστατέψουν από εξωγενείς παράγοντες. Ακόμη και στις μέρες μας Αρβανίτης λέγετε ο σκληρός, ο τραχύς άνθρωπος, αυτός που κρατά το λόγο του.

Στην περιοχή του Ασπροπύργου, όπως και σε όλες τις Αρβανίτικες κοινότητες, κάθε άτομο που δεν είναι Αρβανίτης νοείται ξένος. Με το όρο ξένος δεν ορίζεται ο αλλοδαπός ή εκείνος που έρχεται και φεύγει, αλλά εκείνος που έρχεται για να μείνει και που ταυτόχρονα μπορεί να φύγει οποιαδήποτε στιγμή θέλει. Ο ξένος λοιπόν, είναι μέλος του κοινωνικού συνόλου, χωρίς όμως να είναι δεμένος μαζί του, αποτελεί διαφορετικό στοιχείο και το ιδιαίτερο γνώρισμά του είναι η καταγωγή του και κατ' επέκταση η πολιτισμική διαφορετικότητα, ιδιαίτερα ως προς την αντίληψη της ηθικής.

Ο κοινωνικός αυτός διαχωρισμός με κριτήριο την καταγωγή δεν παρατηρείται αποκλειστικά στους Αρβανίτικους πληθυσμούς, εκείνοι όμως είναι που της προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία και την επενδύουν πολιτισμικά. Ο ξένος ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, γίνεται αποδεκτός και ενσωματώνεται πλήρως στην κοινότητα. Ακόμα όμως και μετά από τρεις ή ακόμα και τέσσερις γενιές παραμένει ακόμα ξένος, αφού δεν πληρεί την βασική προϋπόθεση, της εξ αίματος καταγωγής από Αρβανίτες, για την ένταξη στην κοινωνική αυτή ομάδα.

Η ενδογαμία είναι σύνηθες φαινόμενο ανάμεσα σε Αρβανίτες και αποτελεί την διασφάλιση της ομοιογένειας του πληθυσμού και την διαφύλαξη της κουλτούρας από κάθε εξωγενή παράγοντα. Με τον όρο ενδογαμία αποκαλούμε το φαινόμενο εκείνο, το οποίο μέσω κανόνων επιβάλλει να προέρχονται και οι δυο σύζυγοι από το ίδιο κοινωνικό σύνολο. Η πλήρης ενσωμάτωση του ατόμου που καλείται ξένος γίνεται από την κοινωνία με τον γάμο, ο οποίος είναι μια σημαντική αναγνώριση του προσώπου από την ομάδα. Το άτομο θεωρείται πλέον κατάλληλο να αποτελεί μέρος της κοινωνικής ομάδας, αν και δεν θεωρείται μέλος, διότι ακόμα και τώρα παραμένει ξένος, διότι δεν πληρεί το κριτήριο της εξ αίματος διπλογραμμικής καταγωγής από Αρβανίτες.

Οι κοινωνικές μεταβολές που εμφανίζονται στην Ελληνική αστική κοινωνία τις τελευταίες δεκαετίες, ιδιαίτερα στην περιοχή της Αττικής,

επηρεάζουν και τον Ασπρόπυργο. Η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού από ανθρώπους από πολλές περιοχές της χώρας, καθώς και η συγκέντρωση μεγάλου μέρους των παλιννοστούντων από τις πρώην Σοβιετικές χώρες, διαφοροποιούν την στάση των Αρβανιτών κατοίκων του Ασπροπύργου.

Αρχίζει έτσι μια ελαστικότητα όσον αφορά την αυστηρότητα των κριτηρίων που θα πρέπει να πληρούν τα άτομα που εντάσσονται στην κοινωνική αυτή ομάδα. Αυτό οφείλεται στην μεγάλη αύξηση των κατοίκων από άλλες περιοχές, καθώς και στον επηρεασμό από την εξέλιξη της κοινωνικής σύνθεσης που πραγματοποιείται ταυτόχρονα στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Η εμφάνιση του φαινομένου της ενδογαμίας, σταδιακά φθίνει και πλέον γίνονται δεκτά τα άτομα εκείνα που αν και διατηρούν την τοπική τους ιδιαιτερότητα, ασπάζονται και αποδέχονται πλήρως τις ηθικές κυρίως αξίες και τον τρόπο ζωής των Αρβανιτών, μέσα στα πλαίσια και τα χαρακτηριστικά της κουλτούρας μιας κλειστής κοινωνίας. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ακόμα και εν έτη 2004 οι Αρβανίτες του Ασπροπύργου, όταν μιλούν για την πόλη τους, την αναφέρουν ως «το χωριό». Ένα χωριό που έχει ξεπεράσει τους 30.000 κατοίκους και στο οποίο κάθε μέρα εισέρχονται περισσότεροι από 40.000 εργαζόμενοι από το λεκανοπέδιο της Αττικής.

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι, οι κοινωνικές μεταβολές που συμβαίνουν στο σύνολο της χώρας επηρεάζουν και τον Ασπρόπυργο και μεταβάλλουν τα τοπικά κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Ιδιαίτερα η διαρκώς μειούμενη ένταση της εμφάνισης του φαινομένου της ενδογαμίας, η εξωστρέφεια μιας μέχρι πρότινος κλειστής κοινωνίας και η διαρκής φθίνουσα χρήση του δίγλωσσου.

Η αποτύπωση της εξέλιξης της κοινωνικής σύνθεσης του πληθυσμού του Ασπροπύργου είναι μια σύνθετη διαδικασία, που αποτελεί και στόχο της παρούσης εργασίας και δείχνει το πώς συντελέστηκαν οι μεταβολές σε τοπικό επίπεδο. Με αυτόν τον τρόπο αποτυπώνεται η παρούσα εικόνα της περιοχής και οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή την κατεύθυνση. Έτσι κρίθηκε σκόπιμο να γίνει διαχωρισμός ανάμεσα στην σύνθεση του πληθυσμού και στα κοινωνικά χαρακτηριστικά του.

Όσ' αναφορά τη σύνθεση του πληθυσμού γίνεται μια αποτύπωση της πληθυσμιακής αύξησης και αναζητούνται τα αίτια αυτής. Στο δεύτερο κεφάλαιο καταγράφεται η φυσική αύξηση του πληθυσμού και το πλήθος των

νέων κατοίκων, μέσο των αρχείων που τηρεί η τοπική αυτοδιοίκηση και γίνετε εκτενής αναφορά σε αυτό της το ρόλο. Τέλος, ορίζεται η σύνθεση του πληθυσμού σύμφωνα με το κριτήριο καταγωγής του και των ειδικών λόγων ανά περίοδο που οδήγησαν στην πληθυσμιακή αύξηση.

Στο τρίτο κεφάλαιο η αποτύπωση των κοινωνικών χαρακτηριστικών αρχίζει με την ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού και την οικογενειακή του κατάσταση, καθώς και τη σύνθεση των νοικοκυριών. Τα οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής και κατ' επέκταση του πληθυσμού, συμπληρώνουν την εικόνα του Ασπροπύργου, ενώ το επίπεδο εκπαίδευσης και τα χαρακτηριστικά των κατοικιών είναι σημαντικά για την ολοκληρωμένη παρουσίαση της εξέλιξης της κοινωνικής σύνθεσης.

Η συλλογή των στοιχείων που θα βοηθήσουν στην μελέτη γίνετε κυρίως από δύο πηγές. Μια πηγή είναι η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, η οποία έχει συγκεντρωμένα στοιχεία για όλο τον Ελλαδικό χώρο από τη δημιουργία του Ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα. Πρέπει να τονίσουμε το γεγονός ότι αν και υπάρχουν στοιχεία από τη δημιουργία του Ελληνικού κράτους, τα οποία καταγράφουν κοινωνικά χαρακτηριστικά, μόλις από την απογραφή του 1971 και έπειτα εμφανίζονται σε επίπεδο δήμων και κοινοτήτων. Στην περίπτωση των κοινωνικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού μπορούμε να έχουμε πλήρη εικόνα για τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες. Η απογραφή του 1961 και η προηγούμενες αυτής δίνουν στοιχεία σε επίπεδο νομού, που στην περίπτωση της Αττικής δεν βοηθά την παρούσα μελέτη, αφού η εξέλιξη της κοινωνικής σύνθεσης δεν είναι ομοιόμορφη σε όλο το νομό.

Η δεύτερη πηγή είναι η πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση της περιοχής και ειδικότερα τα τμήματα δημοτολογίου, ληξιαρχείου και μητρώων αρρένων του δήμου Ασπροπύργου. Η λειτουργία τους και το θεσμικό πλαίσιο που τα διέπει, δίνεται αναλυτικά στο δεύτερο κεφάλαιο. Έπειτα από την έγκριση της δημοτικής αρχής και με τη συμβολή των αρμοδίων υπαλλήλων των υπηρεσιών αυτών, έγινε πρωτογενής καταγραφή και επεξεργασία των εγγραφών του δημοτολογίου, από όπου και προκύπτουν τα στοιχεία σύνθεσης του πληθυσμού.

2. Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

2.1 Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ

Είναι γνωστό ότι ένας πληθυσμός αυξάνεται κυρίως διότι, οι γεννήσεις είναι περισσότερες των θανάτων. Βέβαια, υπάρχουν και περιπτώσεις όπου ένας πληθυσμός μειώνεται, κάτι το οποίο παρατηρείται σε περιόδους πολέμων, επιδημιών ή όταν συντρέχουν συγκεκριμένοι οικονομικοκοινωνικοί λόγοι. Η περίπτωση του Ασπροπύργου δεν αποτελεί εξαίρεση και η ιστορική εξέλιξη του δήμου αποτελεί απόδειξη αυτού.

Η αρχική αναγνώριση έγινε το 1912, όπου αναγνωρίζεται διοικητικά η κοινότητα Ασπροπύργου από την κοινότητα Φυλής, με το Βασιλικό Διάταγμα της 31 Ιουλίου 1912 στο Φ.Ε.Κ. Α 262/1912. Κατά τις απογραφές του 1920 ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.730 κατοίκους, του 1928 σε 3.391 κατοίκους και του 1940 σε 4.880 κατοίκους. Η κοινότητα υπήχθη στην επαρχία Μεγαρείδος από την επαρχία Αττικής με το Διάταγμα της 26 Ιανουαρίου 1943 στο Φ.Ε.Κ. Α 65/1943 και η κοινότητα αναγνωρίσθηκε σε δήμο με το Βασιλικό Διάταγμα της 24 Φεβρουαρίου 1949 στο Φ.Ε.Κ. Α 36/1949.

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, η οποία διενεργεί τις απογραφές του πληθυσμού της χώρας, έχει στοιχεία τα οποία αποδίδουν αριθμητικά το μέγεθος της αύξησης και μας βοηθούν στο να κατανοήσουμε ακριβώς τις μεταβολές που συντελέστηκαν με την πάροδο του χρόνου.

Παρατηρώντας τον πίνακα 2.1.ι με τα αποτελέσματα των απογραφών μπορούμε εύκολα να αντιληφθούμε το μέγεθος της αύξησης αυτής.

Πληθυσμός κατ' απογραφές			
έτος	πληθυσμός	αύξηση	αύξηση (%)
1920	2730	-/-	-/-
1928	3391	661	24,21%
1940	4880	1489	43,91%
1951	5855	975	19,98%
1961	8162	2307	39,40%
1971	11183	3021	37,01%
1981	12541	1358	12,14%
1991	15715	3174	25,31%
2001	27741	12026	76,53%

Από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος φαίνεται ότι ο πληθυσμός της πόλης του Ασπρόπυργου τα τελευταία ογδόντα χρόνια έχει δεκαπλασιαστεί. Ιδιαίτερα τα τελευταία πενήντα χρόνια στα οποία περιορίζεται η έρευνα παρατηρούμε μεγάλες αυξήσεις, με κυριότερες αυτές των δεκαετιών του '50, '60 και '90. Από το 1951 έως και το 1971 ο πληθυσμός της περιοχής διπλασιάζεται και από 5.855 κατοίκους φτάνει τους 11.183, με ρυθμούς αύξησης 39,40% και 37,01% για κάθε δεκαετία. Επίσης, από το 1991 έως το 2001, στη διάρκεια μιας μόνο δεκαετίας η αύξηση αγγίζει περίπου το 77% και ο πληθυσμός από 15.715 κατοίκους φτάνει τους 27.741.

Επιπλέον, παρατηρούμε πως οι αυξήσεις δεν ακολουθούν συγκεκριμένη πορεία και άλλοτε είναι μεγάλες και άλλοτε μικρές. Η μικρότερη αύξηση έγινε στην δεκαετία του '70 και ήταν μόνο 12,14%.

Η αύξηση του πληθυσμού αιτιολογείται από δυο παράγοντες. Ο πρώτος είναι η φυσική αύξηση του πληθυσμού, την οποία μπορούμε να υπολογίσουμε από τα στοιχεία φυσικής κίνησης της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Ο δεύτερος είναι η μετεγκατάσταση στην περιοχή κατοίκων άλλων περιοχών. Ένα σημαντικό στοιχείο για να μπορέσουμε να εντοπίσουμε το ποσό της μετακίνησης αυτής, είναι τα στοιχεία του δημοτολογίου για τις μεταδημοτεύσεις που έγιναν στον Ασπρόπυργο τα τελευταία 50 χρόνια.

Από όλα τα παραπάνω εύκολα βγαίνει το συμπέρασμα ότι η πληθυσμιακή αυτή αύξηση δεν είναι προϊόν της φυσικής αύξησης του πληθυσμού και υπάρχουν άλλοι λόγοι που συνέβαλαν σε αυτήν, τους οποίους και πρέπει να ερευνήσουμε.

2.2. Η ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

2.2.1. ΠΕΡΙ ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΩΝ

Με τον όρο φυσική κίνηση πληθυσμού ή φυσική αύξηση του πληθυσμού, ορίζουμε την υπεροχή των γεννήσεων ζώντων έναντι των θανάτων σε ένα πληθυσμό, στην διάρκεια ενός έτους. Βέβαια, μπορεί να συμβαίνει και το αντίθετο δηλαδή, να εμφανίζεται υπεροχή των θανάτων

έναντι των γεννήσεων, οπότε στην περίπτωση αυτή έχουμε φυσική μείωση του πληθυσμού.

Βασική πηγή πληροφοριών για την φυσική κίνηση του πληθυσμού είναι η υπηρεσία ληξιαρχείου κάθε Δήμου, η οποία τηρεί τα ληξιαρχικά βιβλία. Στα βιβλία αυτά καταχωρούνται οι πράξεις που έχουν σαν αντικείμενο τη βεβαίωση γεννήσεως, γάμου ή θανάτου του φυσικού προσώπου, τη μεταβολή του περιεχομένου αυτών ή τη διόρθωσή τους.

Τα των ληξιαρχικών πράξεων διέπονται από το νόμο 344/1976 «περί ληξιαρχικών πράξεων» και των κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθέντων Προεδρικών Διαταγμάτων 850/1976 «περί των λεπτομερειών εφαρμογής του Νόμου 344/1976» και 943/1976 «περί επιθεωρήσεως των ληξιαρχικών βιβλίων». Πριν από την ισχύ του Ν. 344/1976, ίσχυε ο Νόμος 5097/1931 «Περί ληξιαρχικών πράξεων» με το Διάταγμα της 24/25 Αυγούστου 1931, με τον οποίο κωδικοποιήθηκε σε ενιαίο κείμενο ο αρχικός Νόμος 2430/1924 και ο τροποποιητικός αυτού Νόμος 4485/1930. Η εφαρμογή του νόμου 2430/1924 άρχισε από 1 Ιανουαρίου 1925 στις έδρες των πρωτοδικείων του Κράτους, πλην της Κρήτης, Σάμου και Επτανήσου, όπου με το Διάταγμα 14/21 Αυγούστου 1924 είχαν ισχύ τοπικοί κώδικες. Με το Προεδρικό Διάταγμα της 23/28 Ιουνίου 1932 άρχισε να ισχύει ο Ν.5097/1932 σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια, από την 1 Ιανουαρίου 1933. Στη Δωδεκάνησο ίσχυσε από 1 Ιανουαρίου 1950 με το Βασιλικό Διάταγμα της 25 Οκτωβρίου/ 16 Νοεμβρίου 1949.

Τα ληξιαρχικά βιβλία τηρούνται από τα ληξιαρχεία του κράτους στις κατά τόπους ληξιαρχικές περιφέρειες και από τις Ελληνικές προξενικές αρχές, οι οποίες ασκούν ληξιαρχικά καθήκοντα για τους Έλληνες υπηκόους του εξωτερικού.

Οι ληξιαρχικές περιφέρειες καθορίζονται από τη διάταξη του άρθρου 1 του Ν.344/1976 που αποτελεί επανάληψη της διάταξης του άρθρου 2 του προϊσχύσαντα Ν.5097/1931, κατάλληλα τροποποιημένη μετά την υπαγωγή των ληξιαρχείων από το Υπουργείο Δικαιοσύνης στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η ληξιαρχική περιφέρεια ταυτίζεται με την περιφέρεια του δήμου ή της κοινότητας. Με το άρθρο 5 του Ν.344/1976 ορίζεται κατά τρόπο σαφή η τοπική αρμοδιότητα του ληξιαρχείου και διατηρείται η βασική αρχή της

δήλωσης των ληξιαρχικών γεγονότων στο ληξιαρχείο του τόπου όπου έλαβαν χώρα αυτά.

Η κυριότερη καινοτομία που επέφερε ο Ν.344/1976 είναι η θέσπιση της διάταξης της παραγράφου στ' του άρθρου 4 με την οποία γίνεται η αυτεπάγγελτη εγγραφή των πολιτών στα δημοτολόγια, η μεταφορά αυτών, λόγω γάμου, σε ίδια οικογενειακή μερίδα και η διαγραφή τους, λόγω θανάτου, τόσο από τα δημοτολόγια όσο και από τα μητρώα αρρένων. Αυτά επιτυγχάνονται με την υποχρέωση των ληξιάρχων να αποστέλλουν, κατά περίπτωση αντίγραφα ή αποσπάσματα ληξιαρχικών πράξεων γεννήσεων, γάμων και θανάτων στους οικείους δήμους ή κοινότητες, στα δημοτολόγια και μητρώα αρρένων των οποίων πρέπει να επέλθουν οι μεταβολές.

Τα ληξιαρχικά στοιχεία δίνουν την πραγματική εικόνα της φυσικής κίνησης του πληθυσμού, η οποία καταγράφεται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία. Επίσης, δίνεται μια σαφή εικόνα των γάμων που τελέστηκαν στην περιοχή, καθώς και το μόνιμο της κατοικίας των συζύγων, την στιγμή της τελέσεως του γάμου.

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας τηρεί αρχεία της φυσικής κίνησης του πληθυσμού κάθε δήμου σε ετήσια βάση, από τα στοιχεία τα οποία της αποστέλλονται από τα ληξιαρχεία όλης της επικράτειας, μέσω στατιστικών δελτίων, ανά μήνα.

2.2.2. Η ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟ

Η πληθυσμιακή έξαρση που παρατηρείται σε ολόκληρο το λεκανοπέδιο της Αττικής αμέσως μετά τον εμφύλιο, γίνεται αισθητή και στην περιοχή του Ασπροπύργου. Συγκριτικά με την απογραφή του 1940, ο πληθυσμός του Ασπροπύργου έχει αυξηθεί από 4.880 σε 5.855 κατοίκους μέχρι το 1951, ποσοστό της τάξεως του 19,98%. Την επόμενη δεκαετία από το 1951 έως το 1960, η αύξηση του πληθυσμού φτάνει τους 2.307 κατοίκους, με ποσοστό αύξησης 39,40%, το οποίο αριθμητικά είναι διπλάσιο της προηγούμενης δεκαετίας.

Κατ' αρχήν θα πρέπει να εντοπίσουμε εάν η αύξηση του πληθυσμού προέρχεται από την φυσική κίνησή του ή από άλλα αίτια. Στον πίνακα 1 της φυσικής κίνησης, για την περιοχή του Ασπροπύργου, την δεκαετία από το

1951 μέχρι το 1960, καταγράφονται οι γεννήσεις από μητέρες μόνιμους κάτοικους και οι θάνατοι μόνιμων κατοίκων. Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία τηρεί αρχεία φυσικής κίνησης από το 1956 και μετά.

Πρέπει εδώ να αναφερθεί και το γεγονός πως στα στοιχεία της φυσικής κίνησης που δίνει η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, γίνεται διαχωρισμός των γεννήσεων, είτε από τον τόπο που έγινε η γέννηση, είτε από την μόνιμη κατοικία της μητέρας. Παρατηρούμε ότι οι γεννήσεις που έγιναν στον Ασπρόπυργο είναι σαφώς λιγότερες από τις γεννήσεις παιδιών των οποίων η μητέρα είναι μόνιμος κάτοικος Ασπροπύργου. Αυτό συμβαίνει διότι από τη δεκαετία του '50 και μετά, όπως μαρτυρούν τα στοιχεία, αρχίζει να γίνεται συχνή χρήση κλινικών και μαευτηρίων από τις μέλλουσες μητέρες, εγκαταστάσεις που δεν υπήρξαν ποτέ στην διοικητική περιοχή του Ασπροπύργου. Για το λόγο αυτό εξετάζουμε μόνο τις γεννήσεις παιδιών των οποίων η μητέρα είναι μόνιμος κάτοικος Ασπροπύργου.

Παρατηρώντας τον πίνακα 2.2.2.ι με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας είναι φανερό ότι οι γεννήσεις υπερτερούν των θανάτων, αφού κατά μέσο όρο οι θάνατοι αποτελούν το 33% των γεννήσεων. Αυτό σημαίνει πως κάθε τρία παιδιά που γεννιούνται ένας ενήλικας πεθαίνει. Επίσης, το ποσοστό θανάτων έναντι των γεννήσεων κυμαίνεται από 29% έως 34%, πλην του 1957 που το ποσοστό αυτό φτάνει το 40%. Παράλληλα οι γεννήσεις παρουσιάζουν μία συνεχόμενη αυξητική τάση, με μικρή πτώση το 1960.

Κατά μέσο όρο για κάθε έτος έχουμε 144,6 γεννήσεις και 47,8 θανάτους. Λόγο έλλειψης στοιχείων για το σύνολο της δεκαετίας υποθέτουμε ότι κατά μέσο όρο τα στοιχεία είναι ίδια για το σύνολο της δεκαετίας

Αυτό σημαίνει πως στη δεκαετία αυτή έλαβαν χώρα 1.446 γεννήσεις και 478 θάνατοι στην περιοχή του Ασπροπύργου. Άρα, ο πληθυσμός θα έπρεπε να αυξηθεί κατά 968 κατοίκους. Όμως, όπως γνωρίζουμε από την απογραφή του 1961, ο πληθυσμός του Ασπροπύργου αυξήθηκε την ίδια δεκαετία κατά 2.307 κατοίκους. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, πως η φυσική αύξηση του πληθυσμού για την δεκαετία του '50, αποτελεί κατά προσέγγιση, μόλις το 41,96% της συνολικής αύξησης.

Από τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα ότι παραπάνω από το μισό της αύξησης του πληθυσμού του Ασπροπύργου οφείλεται σε πληθυσμό

που εγκαταστάθηκε στην περιοχή μέσα στην δεκαετία, σε ποσοστό περίπου 58%, τηρουμένων των αναλογιών.

Την επόμενη δεκαετία, 1961-1970, παρατηρούμε κατ' αρχήν αύξηση των γεννήσεων και των θανάτων, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.2.2.ii. Συγκριτικά με την προηγούμενη δεκαετία υπάρχει μια αύξηση στις γεννήσεις, από 144,6 σε 170,4 γεννήσεις κατά μέσο όρο το χρόνο, το οποίο συμβαίνει και με τους θανάτους, οι οποίοι από 47,8 αυξάνονται σε 55,2 θανάτους κατά μέσο όρο το χρόνο. Ο ρυθμός αύξησης των γεννήσεων είναι της τάξεως του 17,85% και των θανάτων είναι 15,5%, κάτι το οποίο δικαιολογείται από την προηγούμενη αύξηση του πληθυσμού. Επίσης παρατηρούμε και ότι κατά μέσο όρο το ποσοστό των θανάτων έναντι των γεννήσεων παραμένει σταθερό, στο 33%.

Από τα παραπάνω αντιλαμβανόμαστε πως ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού παραμένει σταθερός σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία και η αριθμητική αύξηση είναι απόρροια της πληθυσμιακής αύξησης της προηγούμενης δεκαετίας.

Η φυσική αύξηση του πληθυσμού, σύμφωνα με τις γεννήσεις και τους θανάτους των μόνιμων κατοίκων είναι 1.152 κάτοικοι. Τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας δείχνουν πως ο πληθυσμός του Ασπρόπυργου αυξήθηκε στην δεκαετία 1961-1970 κατά 3.021 κατοίκους, οπότε η φυσική αύξηση του πληθυσμού αποτελεί το 38,13% της συνολικής αύξησης. Άρα, περίπου το 62% της αύξησης του πληθυσμού για την δεκαετία του '60 προέρχεται από νέους κατοίκους.

Η δεκαετία 1971-1980 διαφοροποιείται από τις δυο προηγούμενες, κυρίως ως προς τους θανάτους των μόνιμων κατοίκων. Ένα ακόμη ενδιαφέρον χαρακτηριστικό είναι ότι, από τα μέσα της δεκαετίας έχουμε σημαντική μείωση στις γεννήσεις που έγιναν στον Ασπρόπυργο, από μια στις τρεις και μια στις δύο, τις προηγούμενες δεκαετίες, σε λιγότερες από δέκα το χρόνο έως καμία, όπως φαίνεται από τον πίνακα 2.2.2.vi. Στον πίνακα 2.2.2.iii φαίνονται αναλυτικά οι γεννήσεις και οι θάνατοι για το σύνολο της δεκαετίας.

Ως προς τις γεννήσεις η διαφορά με την προηγούμενη δεκαετία είναι πολύ μικρή αφού, από 1.704 έχουμε 1.778 γεννήσεις, με αύξηση της τάξεως του 4,3%. Αντίθετα οι θάνατοι αυξάνονται από 552 που ήταν την

προηγούμενη δεκαετία σε 792, αύξηση περίπου 43,5%. Αυτό επηρεάζει και το κατά μέσο όρο ποσοστό των θανάτων έναντι των γεννήσεων, το οποίο αυξάνεται κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες και είναι της τάξεως του 45%.

Όπως και για τις δυο προηγούμενες δεκαετίες, έτσι και για τη δεκαετία του '70 οι γεννήσεις υπερτερούν των θανάτων, με 986 γεννήσεις περισσότερες. Χαρακτηριστικό της δεκαετίας αυτής είναι το γεγονός ότι η αύξηση του πληθυσμού είναι η μικρότερη των τελευταίων 80 χρόνων. Ο πληθυσμός αυξάνεται κατά 1.358 κατοίκους, αύξηση 12,14%. Το ενδιαφέρον είναι ότι για αυτή τη δεκαετία η φυσική αύξηση του πληθυσμού καλύπτει το 72,6% της συνολικής αύξησης.

Η επόμενη δεκαετία 1981-1990, παρουσιάζει την ίδια εικόνα με τις δυο προηγούμενες σε ότι αφορά τις γεννήσεις, ενώ σε ότι αφορά τους θανάτους μονίμων κατοίκων παρουσιάζει αύξηση, όπως και στην προηγούμενη δεκαετία. Παρατηρώντας τον πίνακα 2.2.2.iv με τις γεννήσεις και τους θανάτους, διακρίνουμε και το μεγαλύτερο ποσοστό θανάτων έναντι γεννήσεων μέχρι τώρα, το οποίο είναι 70% για το έτος 1989.

Οι γεννήσεις για τη δεκαετία του '80 είναι κατά μια λιγότερες από την προηγούμενη, που σημαίνει μείωση κατά 0,06% σε σχέση με τη δεκαετία του '70. Αντίθετα, οι θάνατοι παρουσιάζουν αύξηση 27,9% σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία και ο μέσος όρος των θανάτων έναντι των γεννήσεων αγγίζει το 58%.

Η συνεχής αύξηση του αριθμού των θανάτων ανά δεκαετία και ο σχεδόν σταθερός αριθμός των γεννήσεων, επιφέρουν μείωση της φυσικής αύξησης του πληθυσμού. Για τη δεκαετία 1981-1990, η φυσική αύξηση του πληθυσμού αποτελεί το 24,07% της συνολικής αύξησης του πληθυσμού, αφού όπως δείχνουν τα στοιχεία φυσικής κίνησης, οι γεννήσεις είναι κατά 764 περισσότερες από τους θανάτους στο σύνολο της δεκαετίας.

Τελευταία και πιο πρόσφατη η δεκαετία 1991-2000, παρουσιάζει μια εντελώς διαφορετική εικόνα από όλες τις προηγούμενες. Όπως μπορούμε να δούμε και στον πίνακα 2.2.2.v, οι αριθμοί τόσο των γεννήσεων, όσο και των θανάτων είναι αρκετά υψηλοί. Οι γεννήσεις αυξάνονται κατά 42,1% και οι θάνατοι κατά 73,44%, κοινή αύξηση η οποία είναι περίπου 40% υψηλότερη από τα επίπεδα της προηγούμενης δεκαετίας. Το ποσοστό θανάτων έναντι των γεννήσεων φτάνει το 70% και παρατηρούνται υψηλά ποσοστά και για

συγκεκριμένες χρονιές, όπως το 1995 που έχουμε το υψηλότερο της δεκαετίας και είναι 86%.

Η φυσική αύξηση του πληθυσμού για την δεκαετία του '90 είναι αριθμητικά σχεδόν ίδια με την προηγούμενη, με 768 γεννήσεις περισσότερες από τους θανάτους, όμως καλύπτει μόλις το 2,77% της συνολικής αύξησης του πληθυσμού. Η ίδια δεκαετία είναι εκείνη με την υψηλότερη αύξηση πληθυσμού η οποία αγγίζει το 76,5%, με 27.741 νέους κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε πως σε καμία περίπτωση η φυσική αύξηση του πληθυσμού δεν αιτιολογεί τη συνολική αύξηση. Αντίθετα αυτό που γίνεται αισθητό είναι μια συνεχής αύξηση του αριθμού των θανόντων μόνιμων κατοίκων, το οποίο θα έπρεπε να οδηγεί σε μείωση της αύξησης του πληθυσμού.

Το παραπάνω συμπέρασμα γίνεται ακόμη πιο κατανοητό συγκρίνοντας τους αδρούς δείκτες γεννητικότητας και θνησιμότητας αντίστοιχα, για κάθε δεκαετία.

Ο αδρός δείκτης γεννητικότητας είναι ποσοστό τοις χιλίοις που δείχνει την ετήσια συχνότητα γεννήσεων ζώντων σε σταθερό μέγεθος πληθυσμού 1.000 κατοίκων και υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Αδρός Δείκτης Γεννητικότητας} = \frac{\text{Γεννήσεις Ζώντων}}{\text{Πληθυσμός}} \times 1000$$

Ο αδρός δείκτης θνησιμότητας είναι ποσοστό τοις χιλίοις που δείχνει την ετήσια συχνότητα θανάτων σε σταθερό μέγεθος πληθυσμού 1.000 κατοίκων και υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Αδρός Δείκτης Θνησιμότητας} = \frac{\text{Θάνατοι}}{\text{Πληθυσμός}} \times 1000$$

Οι δυο δείκτες είναι αδροί διότι, οι γεννήσεις και οι θάνατοι αναλογίζονται σε ολόκληρο τον πληθυσμό, που περιλαμβάνει άτομα όλων των ηλικιών και των δυο φύλων. Το πλεονέκτημά τους είναι ότι υπολογίζονται ευχερέστερα και επιτρέπουν συγκρίσεις.

Ο αδρός δείκτης γεννητικότητας ανά δεκαετία, έχει ως εξής:

- 1951-1960 → **177,1**
- 1961-1970 → **152,3**
- 1971-1980 → **141,8**
- 1981-1990 → **113,1**
- 1991-2000 → **91,02**

Παρατηρούμε μια συνεχείς μείωση του δείκτη, το οποίο σημαίνει πως οι γεννήσεις ανά 1.000 κατοίκους είναι κάθε δεκαετία και λιγότερες. Το γεγονός αυτό εξηγείται από την υπογεννητικότητα που παρατηρείται στην χώρα μας. Σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών τα επίπεδα γονιμότητας στην Ελλάδα ήταν σταθερά χαμηλά, ενώ από την δεκαετία του '80 και έπειτα έχουν φθίνουσα πορεία, η οποία είναι χαμηλότερη από το όριο αντικατάστασης των γενεών και άγγιξε το χαμηλότερο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2002.

Ο αδρός δείκτης θνησιμότητας ανά δεκαετία, έχει ως εξής:

- 1951-1960 → **58,5**
- 1961-1970 → **49,36**
- 1971-1980 → **63,15**
- 1981-1990 → **64,46**
- 1991-2000 → **63,33**

Αντίθετα με τον αδρό δείκτη γεννητικότητας, ο αδρός δείκτης θνησιμότητας παρουσιάζει μια κάποια σταθερότητα η οποία είναι κατά μέσο όρο στην τιμή 60. Αυτό σημαίνει ότι έχουμε για κάθε δεκαετία περίπου 60 θανάτους ανά 1.000 κατοίκους. Όπως και στο σύνολο της χώρας, παρατηρείται γήρανση του πληθυσμού που οφείλεται κυρίως στην πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην καταπολέμηση της θνησιμότητας των μεσαίων και ηλικιωμένων ηλικιακών ομάδων, με αποτέλεσμα την αύξηση του ορίου ηλικίας και για τα δυο φύλα και την μείωση των θανάτων.

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η φυσική αύξηση του πληθυσμού δεν μπορεί να αιτιολογήσει την αύξηση του πληθυσμού. Ο αριθμός των γεννήσεων παραμένει σταθερός, σε αντίθεση με τον αδρό δείκτη γεννητικότητας που ακολουθεί την ίδια φθίνουσα πορεία που παρατηρείται στην Ελλάδα. Οι θάνατοι αυξάνονται, όμως σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού κάθε δεκαετίας η θνησιμότητα του πληθυσμού παραμένει σταθερή. Είναι εμφανές λοιπόν ότι η φυσική αύξηση του πληθυσμού δεν επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την συνολική αύξηση του πληθυσμού του Ασπροπύργου.

2.3. Η ΑΣΤΥΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

2.3.1. Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Μια από τις κυριότερες αρμοδιότητες της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης είναι και η καταγραφή και παρακολούθηση της αστικής και δημοτικής κατάστασης των πολιτών. Σύμφωνα με το άρθρο 17 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα «Κάθε Έλληνας υπήκοος είναι Δημότης ενός Δήμου ή μιας Κοινότητας». Αυτό, αυτόματα σημαίνει πως κάθε Έλληνας πολίτης θα πρέπει να είναι καταγεγραμμένος σε κάποια τοπική κοινωνία από τη στιγμή της γέννησής του έως τη στιγμή του θανάτου του.

Η καταγραφή και παρακολούθηση της αστικής και δημοτικής κατάστασης των πολιτών γίνεται από του δήμους και τις κοινότητες της χώρας από τη Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών. Στη Διεύθυνση αυτή ανήκει το τμήμα Δημοτικής και Αστικής Κατάστασης ή αλλιώς, το τμήμα Δημοτολογίου και Ληξιαρχείου.

Αποκλειστική αρμοδιότητα του τμήματος αυτού είναι η καταγραφή, τήρηση και ενημέρωση των βιβλίων δημοτολογίου, των μητρώων αρρένων και των ληξιαρχικών πράξεων, καθώς και η έκδοση των πάσης φύσεως πιστοποιητικών. Στα βιβλία δημοτολογίου καταγράφονται οι δημότες σε οικογενειακές μερίδες και παρακολουθούνται οι πάσης φύσεως μετακινήσεις τους. Στα μητρώα αρρένων καταγράφονται οι άρρενες πολίτες της χώρας

σύμφωνα με το έτος γέννησής τους. Στις ληξιαρχικές πράξεις καταγράφεται η φυσική κίνηση του πληθυσμού και η πάσης φύσεως μεταβολές του φυσικού προσώπου, για τα οποία έγινε λόγος παραπάνω.

2.3.1.1. ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΩΝ

Τα δημοτολόγια είναι δημόσια βιβλία εμπιστευτικού χαρακτήρα που τηρούν οι δήμοι και οι κοινότητες, στα οποία είναι εγγεγραμμένοι υποχρεωτικά, όλοι οι δημότες κάθε δήμου και κοινότητας, άνδρες και γυναίκες, κατά οικογενειακές μερίδες. Συνέπεια του εμπιστευτικού χαρακτήρα αυτών είναι ότι δεν μπορεί ο καθένας να ερευνά αυτά, ούτε να ζητά στοιχεία για τρίτο πρόσωπο εάν δεν έχει έννομο συμφέρον.

Ο σκοπός της τήρησης δημοτολογίων είναι βασικής σημασίας. Τα δημοτολόγια αποδεικνύουν κατά νομό, την Ελληνική ιθαγένεια των εγγεγραμμένων σε αυτά μέχρις αποδείξεως του αντιθέτου και την ιδιότητα του δημότη σε ορισμένο δήμο ή κοινότητα. Αποτελούν τη βάση για τη σύνταξη των εκλογικών καταλόγων της Ελληνικής επικράτειας. Παρουσιάζουν ακριβή εικόνα της οικογενειακής κατάστασης των δημοτών και αποδεικνύουν την ηλικία των γυναικών, όπως και πολλά άλλα στοιχεία αστυδημοτικής κατάστασης των Ελλήνων πολιτών. Επίσης, αποτελούν το μοναδικό βιβλίο βάση του οποίου, συντάσσονται πιστοποιητικά για την έκδοση του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας. Τέλος, αποτελούν πολύτιμες πηγές για την γνώση στοιχείων όλων των προσώπων και έτσι χρησιμεύουν στην εθνική ιστορία.

Βασικές διατάξεις οι οποίες αφορούν την δημοτικότητα και τα δημοτολόγια είναι των άρθρων 17, 18, 19, 20, 21, 22 και 310 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, με το Ν. 3013/2002. Τα άρθρα αυτά αποτελούν επανάληψη των άρθρων του προϊσχύσαντος Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα του 1954 και 1995 αντίστοιχα, κατάλληλα προσαρμοσμένα σύμφωνα με τις επικρατούσες σήμερα κοινωνικές αντιλήψεις και συνθήκες. Το 1991 είχαν κωδικοποιηθεί σε ενιαίο κείμενο οι διατάξεις που ίσχυαν τότε και αναφέρονταν στα δημοτολόγια, με τίτλο «Κώδικας Διαταγμάτων για τα Δημοτολόγια» και το οποίο εκδόθηκε με το Π.Δ. 497/1991.

Εκτός από τα ανωτέρω υπάρχουν και άλλα νομοθετήματα με τα οποία ρυθμίζονται μεταβολές στα στοιχεία των εγγεγραμμένων, όπως ο Νόμος

1329/83 για την διατήρηση του πατρικού επωνύμου των έγγαμων γυναικών, καθώς και ο τρόπος έκδοσης των πιστοποιητικών με βάση τους νόμους και τις εγκυκλίους του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, σύμφωνα με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Η κτήση της δημοτικότητας ορίζεται από τα άρθρα 18 και 310 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα του 2002. Στην ουσία μπορούμε να πούμε ότι απλά, η δημοτικότητα δίνεται σε κάθε Έλληνα πολίτη, με βασική προϋπόθεση την ύπαρξη κτήσης της Ελληνικής ιθαγένειας, είτε από γέννηση, είτε από αρχική εγγραφή. Στην περίπτωση της αρχικής εγγραφής εντάσσονται οι παλιννοστούντες και οι αλλοδαποί οι οποίοι αποκτούν την Ελληνική ιθαγένεια, όπως ορίζει ο Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας και εγγράφονται στο δημοτολόγιο του δήμου ή της κοινότητας της κατοικίας τους ή του δήμου που πρόκειται να εγκατασταθούν.

Με την εγγραφή στο δημοτολόγιο ορίζεται και ο τρόπος κτήσης της δημοτικότητας του πολίτη. Οι κυριότεροι τρόποι κτήσης δημοτικότητας είναι, λόγο γέννησης, μεταδημότευσης και αρχικής εγγραφής, όταν ο πολίτης εγγράφεται για πρώτη φορά σε δημοτολόγιο της Ελληνικής επικράτειας.

Κατά τη στιγμή που εγγράφεται ο πολίτης στο δημοτολόγιο και αποκτά την ιδιότητα του δημότη του συγκεκριμένου Δήμου ή Κοινότητας, ορίζεται και ο τρόπος κτήσης της δημοτικότητάς του, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Η οποιαδήποτε μεταφορά του σε νέα οικογενειακή μερίδα του ίδιου Δήμου ή Κοινότητας για οποιονδήποτε λόγο, δεν αλλάζει τον τρόπο κτήσης της δημοτικότητάς του, ο οποίος παραμένει ο ίδιος.

Η απόκτηση νέας δημοτικότητας δήμου ή κοινότητας συνεπάγεται την απώλεια της προηγούμενης δημοτικότητας. Ο ενήλικας ή ο έγγαμος μπορεί με αίτησή του να γίνει δημότης σε άλλο δήμο ή κοινότητα όταν αποκτά εκεί κατοικία. Η διαδικασία αυτή καλείται μεταδημότευση. Κατά συνέπεια βασική προϋπόθεση για τη μεταδημότευση αποτελεί η από το δημότη ενός δήμου ή μιας κοινότητας απόκτηση κατοικίας, σε άλλο δήμο ή κοινότητα και η διαμονή σε αυτόν τουλάχιστον επί διετίας. Το στοιχείο της κατοικίας σαν προϋπόθεση για τη μεταδημότευση, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, σύμφωνα με την έννοια των διατάξεων του άρθρου 51 του Αστικού Κώδικα, κατά τις οποίες το

πρόσωπο έχει κατοικία τον τόπο της κύριας και μόνιμης εγκατάστασής του και κανένας δεν μπορεί να έχει περισσότερες από μία κατοικίες.

Τα δημοτολόγια καταρτίζονται από τους δήμους και τις κοινότητες και τηρούνται από αυτούς. Οι εγγραφές, διαγραφές και πάσης φύσεως μεταβολές γίνονται με πράξεις των οικείων δημάρχων ή προέδρων κοινοτήτων, είτε αυτεπάγγελτα, βάσει των επισήμων στοιχείων που υπάρχουν στο δήμο ή στην κοινότητα, είτε μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου. Η πράξη αυτή του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας προσυπογράφεται από τον προϊστάμενο του δημοτολογίου, καταχωρείται στο δημοτολόγιο και είναι αμέσως εκτελεστή.

2.3.1.2. ΠΕΡΙ ΜΗΤΡΩΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ

Τα μητρώα αρρένων είναι δημόσια βιβλία εμπιστευτικού χαρακτήρα στα οποία είναι εγγεγραμμένοι όλοι οι άρρενες πολίτες της χώρας. Ο χαρακτηρισμός ως εμπιστευτικά προκύπτει από το γεγονός ότι ανατυπούνται σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων. Εξάλλου, από τα μητρώα αρρένων είναι δυνατόν να συνάγονται συμπεράσματα για το σύνολο των υποχρέων προς στράτευση. Τα εν λόγω βιβλία τηρούνται από τρεις αρχές, τους δήμους και τις κοινότητες, τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και τα νομαρχιακά διαμερίσματα και τα κατά τόπους στρατολογικά γραφεία.

Ο κύριος σκοπός της τήρησης των μητρώων αρρένων είναι στρατολογικός, γιατί αποτελούν τη βάση επί της οποίας στηρίζεται η στράτευση του άρρενος πληθυσμού της χώρας. Μέχρι τη σύνταξη των δημοτολογίων τα μητρώα αρρένων αποτελούσαν και το βασικότερο στοιχείο απόδειξης της Ελληνικής Ιθαγένειας, σύμφωνα με το άρθρο 25 του νομοθετικού διατάγματος 3370/1955 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας. Εξ άλλου η ηλικία του άνδρα αποδεικνύεται, επίσημα, κατά την ελληνική νομοθεσία, μόνο από τα μητρώα αρρένων, εάν δεν υπάρχει ληξιαρχική πράξη γέννησης αρχήθεν συντεταγμένη, δηλαδή, μέσα σε ενενήντα ημέρες από τη γέννηση.

Το βασικό νομοθέτημα το οποίο ρυθμίζει την τήρηση και ενημέρωση των μητρώων αρρένων είναι ο Νόμος 2119/1993 «Κώδικας Διατάξεων περί Μητρώων Αρρένων». Η έκδοση του κώδικα αυτού αποβλέπει στη

συστηματική ταξινόμηση σε ενιαίο κείμενο, όλων των διατάξεων για τα μητρώα αρρένων, καθώς και στην προσαρμογή του βασικού περί μητρώων αρρένων Νομοθετικού Διατάγματος 762/1970, προς τη λοιπή νομοθεσία και κυρίως προς τους νόμους για την στρατολογία των Ελλήνων και το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα. Με βάση τις γενικές αυτές γραμμές ο «Κώδικας Διατάξεων περί Μητρώων Αρρένων» διαιρέθηκε σε τρία κεφάλαια και αποτελείται από 28 άρθρα.

Όλοι οι άρρενες Έλληνες υπήκοοι είναι υποχρεωμένοι να είναι εγγεγραμμένοι σε μητρώο αρρένων δήμου ή κοινότητας του κράτους, είτε διαμένουν στην Ελλάδα, είτε στο εξωτερικό. Βασικό κριτήριο για την εγγραφή των αρρένων σε μητρώα για τους ανήλικους, είναι η εγγραφή στα δημοτολόγια του δήμου ή της κοινότητας όπου είναι εγγεγραμμένοι ή οφείλουν να είναι εγγεγραμμένοι κατά τις διατάξεις περί κτήσεως δημοτικότητας, ενώ για τους ενήλικους ο δήμος ή η κοινότητα της προτίμησής τους.

2.3.2. Η ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η συγκέντρωση στοιχείων από την τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί την πηγή για την καταγραφή του νόμιμου πληθυσμού μιας περιοχής και δίνει μια σαφή εικόνα της κοινωνικής σύνθεσης.

Η μελέτη των στοιχείων του δήμου Ασπροπύργου έγινε με έρευνα των οικογενειακών μερίδων του δημοτολογίου, μια προς μια και ομαδοποιήθηκε ανάλογα με τις ανάγκες της εργασίας. Καταγράφηκε ανά έτος εγγραφής στα δημοτολόγια, ο τόπος γέννησης και στις περιπτώσεις μεταδημοτεύσεων ο προηγούμενος Δήμος ή Κοινότητα και των δυο συζύγων, το οποίο δείχνει την καταγωγή τόσο των συζύγων, όσο και των απογόνων τους. Μια πιο αναλυτική καταγραφή δεν είναι δυνατή, διότι αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των δεδομένων.

Τα στοιχεία του δημοτολογίου δίνουν μια ακριβής εικόνα των δημοτών, τόσο για τον τόπο καταγωγής τους, όσο και για τις μετακινήσεις που έγιναν τα τελευταία 50 χρόνια στο δήμο Ασπροπύργου. Στα δημοτολόγια καταγράφεται με σειρά εγγραφής σε αυτά, κάθε οικογενειακή μερίδα δημοτών. Από τις εγγραφές αυτές μπορούμε καταρχήν να δούμε τον τρόπο κτήσης της

δημοτικότητας, κάθε δημότη. Στην περίπτωση των μεταδημοτεύσεων εντοπίζεται ο τόπος γέννησης, καθώς και όλα τα ληξιαρχικά στοιχεία του φυσικού προσώπου.

Ερευνώντας τα στοιχεία του δημοτολογίου εξάγονται πολύτιμες πληροφορίες για την σύνθεση του πληθυσμού. Εντοπίζεται ανά δεκαετία το ακριβές μέγεθος των μεταδημοτεύσεων, ο τόπος καταγωγής των νέων δημοτών και οι γάμοι ανάμεσα στους μόνιμους κατοίκους. Με την ανάλυση των δεδομένων για τους γάμους, ποσοτικοποιείται το φαινόμενο της ενδογαμίας ανάμεσα στους Αρβανίτες κατοίκους, καθώς και εντοπίζονται οι ομάδες του πληθυσμού που έχουν πλήρως ενσωματωθεί στο κοινωνικό σύνολο.

Βέβαια θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι για να γίνει μεταδημότευση μιας οικογένειας, θα πρέπει να περάσουν τουλάχιστον δυο χρόνια μόνιμης κατοικίας στην περιοχή του δήμου. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι οικογένειες που μεταδημοτεύουν στον Ασπρόπυργο, κατοικούν για δυο χρόνια τουλάχιστον στον δήμο.

Αντίθετα, η προϋπόθεση της διετούς κατοικίας δεν απαιτείται για την μεταδημότευση του ενός συζύγου για να αποκτήσει την δημοτικότητα του άλλου, των πρώην συζύγων για να αποκτήσουν την δημοτικότητα που είχαν πριν το γάμο και του ενηλίκου για να αποκτήσει την αρχική δημοτικότητα που είχε ο ίδιος ή οι γονείς του.

Για τον άρρεν πληθυσμό μπορούμε να επιβεβαιώσουμε τον τόπο καταγωγής. Γνωρίζουμε ότι ως τόπος γέννησης καταγράφεται ο τόπος που έγινε το συμβάν. Αυτό όμως δεν δείχνει απόλυτα την καταγωγή του ατόμου, αφού από την δεκαετία του '50 και μετά, πολύ μεγάλο ποσοστό των γεννήσεων γίνονται σε νοσοκομεία και μαευτήρεια. Τα μητρώα αρρένων δίνουν την δυνατότητα να εντοπίσουμε ανά περίπτωση την καταγωγή του κάθε άρρενος. Πριν το 1993 οι άνδρες καταγράφονταν στα μητρώα του δήμου όπου είχαν την μόνιμη κατοικία τους, η οποία συχνά ταυτιζόταν με την δημοτικότητά τους. Μετά το 1993 καταγράφονται στα μητρώα των δήμων ή κοινοτήτων όπου είναι δημότες, βάση των διατάξεων για την δημοτικότητα, του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.

2.3.3. ΟΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΜΕΡΙΔΕΣ ΣΤΟΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟ

Το τμήμα δημοτολογίου του δήμου Ασπροπύργου τηρεί τα βιβλία δημοτικής κατάστασης στα οποία εγγράφονται οι δημότες σε οικογενειακές μερίδες. Η μελέτη των εγγραφών στο δημοτολόγιο μας βοηθά στο διαχωρισμό των οικογενειακών μερίδων που αποτελούνται από νέους δημότες και ορίζει σε μεγάλο βαθμό την αύξηση του πληθυσμού. Βέβαια, νέες οικογενειακές μερίδες εγγράφονται στα δημοτολόγια ενός δήμου ακόμα και στη περίπτωση που ο πληθυσμός μειώνεται.

Ο διαχωρισμός των οικογενειακών μερίδων γίνεται με βάση το κριτήριο του τρόπου κτήσης της ιδιότητας του δημότη από τους συζύγους, εφόσον τα τέκνα ακολουθούν τη δημοτικότητα των γονέων τους. Η κτήση δημοτικότητας λόγω μεταδημότευσης και αρχικής εγγραφής, είναι εκείνη που ταυτίζεται με την αύξηση των δημοτών και κατ' επέκταση, με τη συνολική αύξηση του πληθυσμού, η οποία δεν οφείλεται στη φυσική του αύξηση. Η κτήση δημοτικότητας των συζύγων λόγω γέννησης, αποτυπώνει την δημιουργία οικογένειας κατοίκων που ήταν εγγεγραμμένοι ως δημότες στην οικογενειακή μερίδα των γονέων τους.

Τα βιβλία δημοτικής κατάστασης με τη σημερινή τους μορφή, πρώτη φορά συντάσσονται το 1958 και από την πρώτη αυτή καταγραφή εμφανίζονται 1.415 οικογενειακές μερίδες, όπως φαίνεται από τον πίνακα 2.3.3.i. Βέβαια, υπήρχαν και πριν κατάλογοι δημοτών οι οποίοι καταργήθηκαν και που δεν παρέχουν σημαντικά στοιχεία, αφού μεγάλο μέρος τους καταστράφηκε την περίοδο της Γερμανικής κατοχής. Τα επόμενα δυο έτη, καταγράφονται μόνο έξι οικογενειακές μερίδες και το σύνολο για την δεκαετία 1951-1960, είναι 1.421 οικογενειακές μερίδες από τις 1.431. Η διαφορά δέκα οικογενειακών μερίδων οφείλεται στο γεγονός ότι αυτές είναι διαγραμμένες ως «δix εγγεγραμμένες οικογενειακές μερίδες εκ παραδρομής» και πραγματικές είναι μόνο οι 1.421. Τέτοιες περιπτώσεις παρατηρούνται σε όλες τις δεκαετίες.

Τις δυο επόμενες δεκαετίες παρατηρείται μια σταθερή εγγραφή οικογενειακών μερίδων στο δημοτολόγιο του Ασπροπύργου, η οποία ανέρχεται σε 1.102 και 1.044 οικογενειακές μερίδες αντίστοιχα, όπως δείχνουν οι πίνακες 2.3.3.ii και 2.3.3.iii.

Κατά την δεκαετία 1961-1970 παρατηρούμε πολλές εγγραφές το 1962 και το 1967. Και για τα δυο έτη μπορούμε να πούμε ότι έχουμε εγγραφές κατοίκων οι οποίες δεν έγιναν κατά την αρχική σύσταση του δημοτολογίου το 1958 και αργότερα. Το συμπέρασμα αυτό εξάγεται από το γεγονός ότι σε αρκετές μερίδες στις οποίες και οι δυο σύζυγοι είναι δημότες λόγω γέννησης, η εγγραφή γίνεται, είτε με τη γέννηση του πρώτου παιδιού, είτε όταν τα παιδιά έπρεπε να εγγραφούν στο σχολείο. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ένα πρόβλημα ως προς την δεκαετία στην οποία θα πρέπει να υπολογίσουμε τις εγγραφές αυτές. Για την απλούστευση της εργασίας οι οικογενειακές μερίδες καταγράφηκαν με την ημερομηνία εγγραφής στο δημοτολόγιο και όχι κατά τον χρόνο που θα έπρεπε να εγγραφούν.

Την δεκαετία 1971-1980 η εγγραφή οικογενειακών μερίδων έχει μια πιο σταθερή πορεία με περίπου μέσο όρο εγγραφών τις 100 ανά έτος. Σημαντικό ρόλο σε αυτή τη σταθερή κίνηση των εγγραφών έχει και η εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου στ' του άρθρου 4 του Ν.344/1976 «περί ληξιαρχικών πράξεων», με την οποία γίνεται η αυτεπάγγελτη εγγραφή των πολιτών στα δημοτολόγια, η μεταφορά αυτών, λόγω γάμου, σε ίδια οικογενειακή μερίδα και η διαγραφή τους λόγω θανάτου, τόσο από τα δημοτολόγια όσο και από τα μητρώα αρρένων.

Τις επόμενες δεκαετίες η αύξηση των εγγραφών στο δημοτολόγιο του Ασπροπύργου είναι ενδεικτική της αύξησης του πληθυσμού, όπως εμφανίζονται στους πίνακες 2.3.3.iv και 2.3.3.v . Για την δεκαετία 1981-1990 σε αύξηση του πληθυσμού 25,3% έχουμε αύξηση των οικογενειακών μερίδων κατά 71,5%, ενώ για την δεκαετία 1991-2000 σε αύξηση του πληθυσμού 76,5% η αύξηση των εγγραφών φτάνει το 207,4%, με 5.506 νέες οικογενειακές μερίδες. Χαρακτηριστικά, οι νέες εγγραφές για τη δεκαετία του '90 είναι περισσότερες από το σύνολο των εγγραφών των υπολοίπων δεκαετιών, αφού μέχρι και το 1990 έχουμε 5.385 οικογενειακές μερίδες.

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό των δεκαετιών '80 και '90 είναι η αύξηση των εγγραφών σε χρονιές με δημοτικές εκλογές. Παρατηρούμε πως οι περισσότερες εγγραφές γίνονται τα έτη 1985-1986, 1990, 1994 και 1998, όπου χαρακτηριστική είναι η αύξηση των μεταδημοτεύσεων. Οι νέοι κάτοικοι αντιλαμβάνονται πως με την αλλαγή της δημοτικότητάς τους διευκολύνονται οι ίδιοι και αποκτούν φωνή, μέσω του εκλογικού τους δικαιώματος, για τα τοπικά

ζητήματα, ισχυροποιώντας τη θέση τους στην τοπική κοινωνία. Σημαντικός είναι και ο ρόλος των αιρετών τοπικών αρχών προς αυτή την κατεύθυνση.

2.3.3.1. ΚΤΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΛΟΓΟ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

Κατά την πρώτη δεκαετία παρατηρούμε πως από τις 1.421 οικογενειακές μερίδες οι 850 αποτελούνται από άτομα τα οποία έχουν αποκτήσει την δημοτικότητά τους από γέννηση, το οποίο σημαίνει ότι το 59,82% του πληθυσμού αποτελείται από οικογένειες των οποίων τα μέλη γεννήθηκαν και στη συνέχεια δημιούργησαν οικογένεια στην πόλη του Ασπροπύργου, πολύ πριν το 1960. Αποτελούν, δηλαδή, τον πληθυσμό που υπήρχε στην περιοχή από την προηγούμενη δεκαετία, πληθυσμό αποτελούμενο κυρίως από Αρβανίτες, που κατοικούν την περιοχή από την εποχή της τουρκοκρατίας.

Η επόμενη δεκαετία παρουσιάζει σαφώς λιγότερες εγγραφές, διότι στην προηγούμενη έχει γίνει μια συνολική εγγραφή των οικογενειών. Ο αριθμός των οικογενειακών μερίδων για την περίοδο 1961-1970, στις οποίες και οι δυο σύζυγοι αποκτήσει τη δημοτικότητά τους από γέννηση είναι 336 και αποτελούν το 30,5% του συνολικού αριθμού των εγγραφών. Θα πρέπει να επισημάνουμε το γεγονός ότι κάποιες από αυτές χρονολογικά τουλάχιστον, θα έπρεπε να υπολογιστούν στην προηγούμενη δεκαετία. Αυτό όμως είναι αρκετά δύσκολο, διότι θα πρέπει να εξετάσουμε την κάθε οικογενειακή μερίδα μεμονωμένα και να διευκρινίσουμε τους λόγους για τους οποίους η κάθε οικογένεια ξεχωριστά, δεν τακτοποίησε την οικογενειακή της μερίδα στον κατάλληλο χρόνο.

Την δεκαετία 1971-1980 δεν παρατηρούμε περιπτώσεις καθυστερημένων εγγραφών όπως στην προηγούμενη, οι οποίες μπορούμε να πούμε ότι σταμάτησαν με την εφαρμογή του νόμου 344/1976. Οι οικογενειακές μερίδες των οποίων οι σύζυγοι έχουν δημοτικότητα από γέννηση είναι 219 και αποτελούν το 20,98% του συνόλου των νέων εγγραφών.

Οι δυο επόμενες δεκαετίες παρουσιάζουν αύξηση στον αριθμό των οικογενειακών μερίδων με κτήση δημοτικότητας των συζύγων από γέννηση. Τη δεκαετία 1981-1990 οι εγγραφές αυτές είναι 270, αυξημένες κατά 23,3%,

ενώ τη δεκαετία 1991-2000 είναι 325, αυξημένες κατά 20,4%. Η αύξηση αυτή οφείλεται στο φαινόμενο της ενδογαμίας ανάμεσα στους Αρβανίτες, αλλά και στο ότι τα παιδιά που γεννήθηκαν στον Ασπρόπυργο τις προηγούμενες δεκαετίες από γονείς που είχαν μεταδημοτεύσει στο δήμο, έχουν πλέον κτήση δημοτικότητας λόγω γέννησης.

Αν και οι συγκεκριμένες οικογενειακές μερίδες παρουσιάζουν αύξηση, ως προς το σύνολο των εγγραφών για κάθε δεκαετία είναι όλο και λιγότερες. Τη δεκαετία του '80 αποτελούν το 15,08% του συνόλου των εγγραφών, ενώ για τη δεκαετία του '90 το 5,9%. Αυτό συμβαίνει λόγω της μεγάλης αύξησης των μεταδημοτεύσεων.

Παρατηρούμε λοιπόν, πως στο σύνολο των δεκαετιών οι εγγραφές οικογενειακών μερίδων, τα μέλη των οποίων είναι δημότες λόγω γέννησης και δεν αποτελούν αύξηση δημοτών, ενώ παρουσιάζουν πολύ μικρή αριθμητική αύξηση, στο σύνολο των εγγραφών για κάθε δεκαετία είναι όλο και λιγότερες. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως το μεγαλύτερο μέρος των εγγραφών αποτελείται από νέους δημότες, οι οποίοι ταυτίζονται με την πληθυσμιακή αύξηση.

2.3.3.2. ΚΤΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΛΟΓΟ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗΣ

Ένα σημαντικό μέρος του συνόλου των οικογενειακών μερίδων, έχει το χαρακτηριστικό ότι, ενώ ο ένας σύζυγος έχει αποκτήσει την ιδιότητα του δημότη λόγω γέννησης, ο άλλος έχει μεταδημοτεύσει. Αυτό σημαίνει πως μέρος των μελών σε αυτές τις οικογενειακές μερίδες είναι παλαιοί δημότες και μέρος τους είναι νέοι, τους οποίους πρέπει να συνυπολογίσουμε στην αύξηση των δημοτών.

Κατά την πρώτη καταγραφή δημοτών και στο σύνολο της δεκαετίας του '50 οι οικογενειακές αυτές μερίδες ανέρχονται σε 272 και αποτελούν το 19,2% του συνόλου των εγγραφών. Το σύνολο των εγγραφών αυτών αποτελείται από εκείνες που ο σύζυγος έχει δημοτικότητα από γέννηση, 103 τέτοιες εγγραφές, και εκείνες που η σύζυγος έχει δημοτικότητα από γέννηση, με 169 εγγραφές. Οι μεταδημοτεύσεις αυτές οφείλονται στους γάμους και στην επιλογή του ενός εκ των δυο συζύγων να ακολουθήσει τη δημοτικότητα του

άλλου και να εγκατασταθεί μόνιμα στη νέα περιοχή. Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο που προκύπτει είναι ότι, οι γάμοι των μόνιμων κατοίκων με κατοίκους άλλων περιοχών είναι λιγότεροι για τους άνδρες, σε σχέση με τις γυναίκες.

Οι επόμενες τρεις δεκαετίες παρουσιάζουν μια ομοιογένεια ως προς το πλήθος των εγγραφών αυτών. Για την δεκαετία 1961-1970 οι εγγραφές αυτές είναι 368, για την δεκαετία 1971-1980 είναι 312, ενώ για την δεκαετία 1981-1990 είναι 370. Αν και το πλήθος των εγγραφών παραμένει σταθερό, το ποσοστό στο σύνολο των εγγραφών συνεχώς μειώνεται και για τη δεκαετία του '60 είναι 33,4%, για τη δεκαετία του '70 είναι 29,9% και για τη δεκαετία του '80 μόλις στο 20,6%. Σε αυτές τις δεκαετίες παρατηρούμε πως οι γάμοι ανδρών με κτήση δημοτικότητας λόγω γέννησης με γυναίκες από άλλες περιοχές είναι περισσότεροι από των γυναικών για τις δεκαετίες '60 και '70 και λιγότεροι για την δεκαετία του '80.

Μικρό μέρος των εγγραφών αυτών αποτελείται από οικογενειακές μερίδες στις οποίες ο σύζυγος που έχει μεταδημοτεύσει δεν εμφανίζεται για πρώτη φορά στο δημοτολόγιο του Ασπροπύργου. Αυτό συμβαίνει διότι το μέλος αυτό έχει μεταδημοτεύσει παλαιότερα. Εφόσον η κτήση δημοτικότητας είναι λόγω μεταδημότευσης το ίδιο ισχύει και για κάθε μεταφορά του σε νέα οικογενειακή μερίδα του ίδιου δήμου. Η μεταφορά αυτή γίνεται λόγω γάμου και το άτομο αυτό δεν αποτελεί αύξηση του αριθμού των δημοτών, εφόσον έχει υπολογιστεί σε προηγούμενη αύξηση. Για τις δεκαετίες '60, '70 και '80 το πλήθος των εγγραφών αυτών ανέρχεται σε 68, 28 και 35 αντίστοιχα.

Την δεκαετία 1991-2000 η αύξηση των εγγραφών στις οποίες ο ένας εκ των δυο συζύγων έχει μεταδημοτεύσει είναι μεγάλη, με 733 τέτοιες οικογενειακές μερίδες, που αποτελούν το 13,3% του συνόλου των εγγραφών. Σε 119 από αυτές, ο σύζυγος με κτήση δημοτικότητας λόγω μεταδημότευσης, ήταν εγγεγραμμένος σε προηγούμενη μερίδα του δήμου και δεν αποτελεί νέο δημότη. Η αύξηση αυτή είναι αποτέλεσμα της μεγάλης αύξησης του πληθυσμού κατά τις δεκαετίες '80 και '90.

Συνοπτικά, οι οικογενειακές μερίδες στις οποίες ένα τουλάχιστον μέλος είναι νέος δημότης, έχουν ως εξής:

- 1951-1960 → **272** οικογενειακές μερίδες
- 1961-1970 → **300** οικογενειακές μερίδες
- 1971-1980 → **284** οικογενειακές μερίδες
- 1981-1990 → **335** οικογενειακές μερίδες
- 1991-2000 → **614** οικογενειακές μερίδες

Από τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι μέρος των οικογενειακών μερίδων όπου ο ένας εκ των δυο συζύγων έχει μεταδημοτεύσει, αποτελεί αύξηση των δημοτών λόγω γάμου. Αυτό σημαίνει πως τουλάχιστον ένα μέλος σε κάθε οικογενειακή μερίδα είναι νέος δημότης και συμπεριλαμβάνεται στη συνολική αύξηση του πληθυσμού.

2.3.3.3. ΚΤΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΛΟΓΟ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗΣ

Οι οικογενειακές μερίδες στις οποίες και οι δυο σύζυγοι αποκτούν την ιδιότητα του δημότη λόγω μεταδημότευσης, αποτελούν τις οικογένειες εκείνες που εγκαταστάθηκαν μόνιμα στον Ασπρόπυργο και με την πάροδο τουλάχιστον δυο ετών, απέκτησαν και την ιδιότητα του δημότη. Οι εγγραφές αυτές αποτυπώνουν την αύξηση του πληθυσμού της περιοχής, μέσω των στοιχείων του δημοτολογίου.

Με την αρχική σύνταξη του δημοτολογίου εμφανίζονται 299 οικογενειακές μερίδες, των οποίων και οι δυο σύζυγοι έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του δημότη με τη διαδικασία της μεταδημότευσης και αποτελούν το 21,04% του συνόλου των δημοτών. Τόσο το πλήθος των εγγραφών, όσο και το ποσοστό επί του συνόλου των εγγραφών ανά δεκαετία αυξάνεται και ο ρυθμός αύξησής του είναι ανάλογος του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού.

Κατά την δεκαετία 1961-1970 καταγράφονται 398 μεταδημοτεύσεις, οι οποίες αποτελούν το 36,12% του συνόλου των εγγραφών. Σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία οι μεταδημοτεύσεις αυξάνονται κατά 33,11%, την στιγμή που ο συνολικός πληθυσμός αυξάνεται κατά 37,01%.

Παρατηρούμε ότι, από το σύνολο των μεταδημοτεύσεων υπάρχουν 14 οικογενειακές μερίδες, των οποίων και οι δυο σύζυγοι έχουν μεταδημοτεύσει στον Ασπρόπυργο παλαιότερα και ήταν εγγεγραμμένοι στις πατρικές τους μερίδες, έτσι δεν αποτελούν αύξηση των δημοτών. Επίσης, σε 86 εγγραφές ο ένας εκ των δυο συζύγων ήταν εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο σε πατρική μερίδα, το οποίο σημαίνει πως, τουλάχιστον ένα μέλος της οικογενειακής μερίδας είναι νέος δημότης και η μεταδημοτέυσή του οφείλεται στο γάμο.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως οι μεταδημοτεύσεις οικογενειών που εγκαταστάθηκαν μόνιμα στον Ασπρόπυργο και αποτελούν νέους δημότες, κατά τη δεκαετία του '60, είναι 298 από το σύνολο των 398 οικογενειακών μερίδων.

Για την δεκαετία 1971-1980 οι μεταδημοτεύσεις ανέρχονται σε 439 και αποτελούν το 42,05% του συνόλου των εγγραφών. Σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία παρουσιάζεται αύξηση 10,3%, την στιγμή που η συνολική αύξηση του πληθυσμού είναι 12,14%. Από τις 439 οικογενειακές μερίδες οι σύζυγοι σε 5 από αυτές είναι παλαιότεροι δημότες στις πατρικές οικογενειακές μερίδες και σε 81 από αυτές ο ένας εκ των δυο συζύγων. Οι οικογενειακές μερίδες που αντιστοιχούν σε οικογένειες που στο σύνολό τους μεταδημοτέυσαν στον Ασπρόπυργο είναι 353.

Η επόμενη δεκαετία 1981-1990 παρουσιάζει μεγάλη αύξηση στις μεταδημοτεύσεις με 1.033 εγγραφές και αποτελεί το 57,68% του συνόλου. Ο πληθυσμός αυξάνεται κατά 25,31% και η αύξηση των μεταδημοτεύσεων σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία, είναι της τάξεως του 135,3%. Από το σύνολο των μεταδημοτεύσεων σε 17 οικογενειακές μερίδες και οι δυο σύζυγοι είναι εγγεγραμμένοι σε πατρικές μερίδες, ενώ σε 111 από αυτές μόνο ο ένας εκ των δυο συζύγων.

Τέλος, για τη δεκαετία 1991-2000, το πλήθος των μεταδημοτεύσεων τριπλασιάζεται με συνολικά 3.051 μεταδημοτεύσεις και αύξηση της τάξεως του 195,35% σε σχέση με τη δεκαετία του '80, οι οποίες αποτελούν το 55,41% του συνόλου των εγγραφών για αυτή τη δεκαετία. Από αυτές σε 23 οικογενειακές μερίδες και οι δύο σύζυγοι προέρχονται από παλαιότερες οικογενειακές μερίδες και δεν αποτελούν αύξηση των δημοτών. Επίσης, σε 128 οικογενειακές μερίδες μόνο ένας εκ των δυο συζύγων έχει μεταδημοτεύσει, το οποίο σημαίνει ότι ένα τουλάχιστον μέλος είναι παλαιότερος δημότης.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως, μέρος των οικογενειακών μερίδων, στις οποίες οι σύζυγοι έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του δημότη με τη διαδικασία της μεταδημότευσης, δεν αποτελούν αύξηση των δημοτών και κατ' επέκταση δεν αποτυπώνουν αύξηση του πληθυσμού. Επίσης, οι εγγραφές στις οποίες τουλάχιστον ένα μέλος, ο ένας εκ των δυο συζύγων, είναι νέος δημότης και αποκτά την ιδιότητα του δημότη μέσω του γάμου, αποτελούν αύξηση του πληθυσμού λόγω γάμου.

Συνοπτικά, οι οικογενειακές μερίδες στις οποίες ένα τουλάχιστον μέλος είναι νέος δημότης, έχουν ως εξής:

- 1961-1970 → **86** οικογενειακές μερίδες
- 1971-1980 → **81** οικογενειακές μερίδες
- 1981-1990 → **111** οικογενειακές μερίδες
- 1991-2000 → **128** οικογενειακές μερίδες

Από το σύνολο των μεταδημοτεύσεων για κάθε δεκαετία, οι οικογενειακές μερίδες που αποτυπώνουν και αύξηση του πληθυσμού, είναι:

- 1951-1960 → **299** οικογενειακές μερίδες
- 1961-1970 → **298** οικογενειακές μερίδες
- 1971-1980 → **353** οικογενειακές μερίδες
- 1981-1990 → **905** οικογενειακές μερίδες
- 1991-2000 → **2.900** οικογενειακές μερίδες

2.3.3.4. ΚΤΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΛΟΓΟ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Από τις εγγραφές στο δημοτολόγιο του Ασπροπύργου παρατηρούμε και έναν σημαντικό αριθμό οικογενειακών μερίδων όπου η κτήση δημοτικότητας είναι λόγω αρχικής εγγραφής. Οι εγγραφές αυτές αποτυπώνουν τις οικογένειες εκείνες που αποκτούν την Ελληνική ιθαγένεια και εγγράφονται στο δημοτολόγιο του τόπου μόνιμης εγκατάστασής τους. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι οικογένειες παλιννοστούντων Ποντιακής καταγωγής, από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Τα μέλη των οικογενειακών αυτών

μερίδων, αποτελούν όχι μόνο αύξηση των δημοτών, αλλά και πραγματική αύξηση του πληθυσμού.

Κατά την αρχική σύνταξη του δημοτολογίου το 1958 και μέχρι το 1970 δεν υπάρχει καμία τέτοια εγγραφή. Η πρώτη οικογενειακή μερίδα με κτήση δημοτικότητας λόγω αρχικής εγγραφής, εγγράφεται στο δημοτολόγιο το 1971. Στο σύνολο της δεκαετίας του '70 εγγράφονται 74 οικογενειακές μερίδες και αποτελούν το 7,09% του συνόλου των εγγραφών.

Τη δεκαετία 1981-1990 παρουσιάζεται αύξηση των οικογενειακών μερίδων με δημοτικότητα λόγω αρχικής εγγραφής. Οι εγγραφές αυτές είναι 118, αυξημένες κατά 59,5% σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία και αποτελούν το 6,59% του συνόλου των οικογενειακών μερίδων. Παρατηρούμε επίσης, πως οι περισσότερες γίνονται στα τέλη της δεκαετίας και συγκεκριμένα το 1989 και 1990.

Το πλήθος των αρχικών εγγραφών αυξάνεται την δεκαετία 1991-2000 και φτάνει τις 1.397 οικογενειακές μερίδες. Η αύξηση αυτή είναι πολύ μεγάλη και αγγίζει το 1.083,9%, δηλαδή, παραπάνω από 10 φορές περισσότερες από την προηγούμενη δεκαετία. Στο σύνολο των εγγραφών για την δεκαετία του '90 αποτελούν το 25,37%.

Η πολύ μεγάλη αύξηση του πλήθους των αρχικών εγγραφών οφείλεται στη μεγάλη αύξηση του αριθμού παλιννοστούντων που ήρθαν στη χώρα την δεκαετία του '90. Είναι η μεγαλύτερη επιστροφή μεγάλης πληθυσμιακά ομοεθνούς ομάδας που αντιμετώπισε η χώρα, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922 και υπολογίζεται πως ο αριθμός τους ανέρχεται σε 170.000 από το 1988 έως το 1996. Το μεγαλύτερο μέρος των παλιννοστούντων είναι Πόντιοι, οι οποίοι προέρχεται από τις πρώην Σοβιετικές χώρες και κυρίως από τις επαρχίες Αμπχαζία και Αζαρία της Γεωργίας.

Εκτός από τον Ασπρόπυργο μεγάλο μέρος των παλιννοστούντων εγκαταστάθηκε στις δυτικές περιοχές της Αθήνας και κυρίως στους δήμους Αχαρνών, Νέων Λιοσίων και Ελευσίνας.

2.3.4. ΑΥΞΗΣΗ ΔΗΜΟΤΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Από την παραπάνω ανάλυση των οικογενειακών μερίδων του δημοτολογίου Ασπροπύργου, είναι εμφανές πως η αύξηση του πληθυσμού οφείλεται στην σταδιακή εγκατάσταση νέων κατοίκων. Η αύξηση αυτή αποτυπώνεται και στην αύξηση των δημοτών. Για να γίνει ακόμη πιο αντιληπτό το γεγονός αυτό, πρέπει να ομαδοποιήσουμε αυτά τα στοιχεία.

Είδαμε σε ένα μεγάλο μέρος οικογενειακών μερίδων ότι, ο ένας εκ των δυο συζύγων είναι νέος δημότης, το οποίο συμβαίνει διότι ο άλλος σύζυγος έχει καταγραφεί ως δημότης σε παλαιότερη οικογενειακή μερίδα, είτε από γέννηση, είτε από μεταδημότευση. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι από το σύνολο των οικογενειακών μερίδων αυτών στις οποίες ένα τουλάχιστον μέλος είναι νέος δημότης, εμφανίζονται:

- 1951-1960 → **272** οικογενειακές μερίδες
- 1961-1970 → **386** οικογενειακές μερίδες
- 1971-1980 → **365** οικογενειακές μερίδες
- 1981-1990 → **446** οικογενειακές μερίδες
- 1991-2000 → **742** οικογενειακές μερίδες

Επίσης, για τις περιπτώσεις όπου και οι δυο σύζυγοι δεν ήταν δημότες Ασπροπύργου, έχουμε εγγραφές και λόγο μεταδημότευσης και λόγο αρχικής εγγραφής. Οι οικογενειακές μερίδες αυτές απεικονίζουν τις οικογένειες εκείνες που εγκαταστάθηκαν στο δήμο και συντέλεσαν στην μεγάλη αύξηση του πληθυσμού. Οι οικογενειακές μερίδες που αποτελούν καθαρή αύξηση του αριθμού των δημοτών, έχουν ως εξής:

- 1951-1960 → **299** οικογενειακές μερίδες
- 1961-1970 → **298** οικογενειακές μερίδες
- 1971-1980 → **427** οικογενειακές μερίδες
- 1981-1990 → **1.023** οικογενειακές μερίδες
- 1991-2000 → **4.297** οικογενειακές μερίδες

Από το πλήθος των οικογενειακών μερίδων αντιλαμβανόμαστε ότι η εγκατάσταση νέων κατοίκων είναι αρκετά μεγάλη. Επίσης παρατηρούμε, τόσο από το πλήθος των εγγραφών λόγω γέννησης, όσο και από το πλήθος των εγγραφών όπου τουλάχιστον ένα μέλος είναι νέος δημότης, ότι για τη δεκαετία 1971-1980 υπάρχει μικρή μείωση στις εγγραφές αυτές. Την ίδια δεκαετία σημειώνεται και η μικρότερη αύξηση πληθυσμού για το δήμο Ασπροπύργου, το οποίο επιβεβαιώνεται από το γεγονός αυτό. Βέβαια το ίδιο δεν ισχύει και στην περίπτωση των εγγραφών λόγω μεταδημότευσης, το οποίο είναι ενδεικτικό της σταδιακά αυξανόμενης εγκατάστασης νέων κατοίκων στην περιοχή.

Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι, οι οικογενειακές μερίδες όπου οι δυο σύζυγοι ήταν εγγεγραμμένοι σε παλαιότερη οικογενειακή μερίδα, δεν αποτελούν αύξηση των δημοτών και η απόκτηση τέκνων που εγγράφονται στην οικογενειακή μερίδα, αποτελεί αύξηση του πληθυσμού η οποία αποτυπώνεται στην φυσική αύξηση του πληθυσμού.

Αντίθετα, οι οικογενειακές μερίδες όπου είτε ο ένας, είτε και οι δυο σύζυγοι είναι νέοι δημότες, αποτελούν αύξηση των δημοτών και παράλληλα αύξηση του πληθυσμού του δήμου. Συγκεντρωτικά, το ποσοστό των οικογενειακών μερίδων για κάθε δεκαετία, που αποτυπώνουν αύξηση των δημοτών, έχει ως εξής:

- 1951-1960 → **40,2%**
- 1961-1970 → **62,1%**
- 1971-1980 → **75,9%**
- 1981-1990 → **82,0%**
- 1991-2000 → **91,5%**

2.4. Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ – ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Παρατηρώντας την μεγάλη αύξηση του πληθυσμού λόγω της εγκατάστασης νέων κατοίκων, αντιλαμβανόμαστε ότι οι κάτοικοι αυτοί δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση ένα αμιγές κοινωνικό σύνολο. Οι νέοι κάτοικοι διαφοροποιούνται και ως προς τους παλαιότερους κατοίκους, αλλά και μεταξύ τους. Εγκαταστάθηκαν στην περιοχή για διαφορετικούς λόγους, το οικονομικό επίπεδο και ο επαγγελματικός τους προσανατολισμός διαφέρει και η καταγωγή τους είναι από όλη σχεδόν τη χώρα. Οπότε, θα πρέπει να εντοπίσουμε τις κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές συνθήκες που επηρέασαν την επιλογή τους για εγκατάσταση στον Ασπρόπυργο.

Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι οι παλαιότεροι κάτοικοι, στην πλειοψηφία τους Αρβανίτες, συμμερίζονται τα χαρακτηριστικά της κουλτούρας μιας κλειστής κοινωνίας με αυστηρούς ηθικούς κανόνες, με αποτέλεσμα η αποδοχή του νέου κατοίκου, του ξένου με την κοινωνιολογική σημασία του όρου, να είναι μια πιο μακροχρόνια και σύνθετη διαδικασία, βασιζόμενη κυρίως στην αφομοίωση και τήρηση των ηθικών κανόνων του συνόλου.

Οι ιστορικές συγκυρίες καθώς και οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές επιλογές του σύγχρονου ελληνικού κράτους, αποτελούν το πλαίσιο μέσα από στο οποίο γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης των διαδικασιών, που οδήγησαν στην μεταβολή του Ασπροπύργου από αμιγώς αγροτικό σε αστικό και βιομηχανικό χώρο. Στην πληθώρα των μεταβλητών που από το 1950 και ύστερα επηρέασαν αυτόν το μετασχηματισμό είναι, η κατάρρευση του αγροτικού χώρου, η έξοδος του αγροτικού πληθυσμού και η εκβιομηχάνιση, που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο.

2.4.1. Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '50

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και ο Εμφύλιος που τον ακολούθησε σημάδεψαν την πορεία της μεταπολεμικής ελληνικής κοινωνίας. Ο ρόλος του κράτους στη διαδικασία ανασυγκρότησης της χώρας από τη δεκαετία του '50 και μετά, είναι καθοριστικός, αφού μέσα από ιδεολογικούς μηχανισμούς χειραγώγησης και αυταρχικές πολιτικές επιλογές παγίωσε και διακίνησε μια

ευρύτατη πόλωση, κατάλοιπο του Εμφυλίου, αποτρέποντας τον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας.

Παράλληλα, οι αναπτυξιακές επιλογές της δεκαετίας 1951-1960 έβαλαν τα θεμέλια που οδήγησαν σταδιακά την Ελλάδα, ως χώρα της καπιταλιστικής περιφέρειας, σε ασύμμετρη αστικοποίηση και το λεκανοπέδιο της Αττικής σε υδροκεφαλισμό. Πολλά είναι τα παραδείγματα σημερινών πόλεων του λεκανοπεδίου, όπου η συγκέντρωση του πληθυσμού έγινε πρόχειρα και χωρίς σχεδιασμό, με αποτέλεσμα τις συνέπειες να τις αντιμετωπίζουν ως ένα σύγχρονο αστικό πρόβλημα.

Οι προσπάθειες εκβιομηχάνισης, που είχαν αρχίσει την περίοδο του Μεσοπολέμου, ανατράπηκαν μετά το τέλος του Εμφυλίου. Η ανασυγκρότηση της χώρας ακολούθησε κατεύθυνση αντίστροφη από αυτήν του Μεσοπολέμου, οι τάσεις για εκβιομηχάνιση μειώθηκαν και κάτω από τις ξένες πιέσεις και επιρροές η Ελλάδα παρέμεινε υποταγμένη στα πλαίσια μιας υποτυπώδους αγροτικής οικονομικής ανάπτυξης.

Από την έξοδο του αγροτικού πληθυσμού η περιοχή του Ασπροπύργου δεν επηρεάστηκε αμέσως σε οικονομικό τουλάχιστον επίπεδο, διότι ήταν μια αμιγώς αγροτική και κτηνοτροφική περιοχή και μαζί με το Θριάσειο Πεδίο στο σύνολό του, ήταν και είναι μέχρι σήμερα μια πηγή γεωργικών προϊόντων, δίπλα στην πρωτεύουσα. Βέβαια, η έξοδος του αγροτικού πληθυσμού επηρέασε την περιοχή με την εισροή όλο και περισσότερων κατοίκων στο λεκανοπέδιο, οι οποίοι έκαναν την δεκαετία εκείνη την πρώτη τους εμφάνιση στην περιοχή.

Η στροφή προς την εκβιομηχάνιση της χώρας άρχισε από τα τέλη της δεκαετίας του '50 με μέσο ετήσιο ρυθμό βιομηχανικής παραγωγής 9% και ακολούθησε ταχύτερη ανοδική πορεία την περίοδο 1961-1970. Οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής που σημειώθηκαν την περίοδο αυτή οφείλονταν σ' ένα μεγάλο ποσοστό στον κλάδο των κατασκευών, που την ίδια περίοδο αναπτύχθηκε με ταχύτετους ρυθμούς. Η οικοδομική δραστηριότητα από 2,64% το 1950 έφθασε σε 4,60% το 1960 στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Ωστόσο γεγονός παραμένει ότι, παρά τους εντυπωσιακούς ρυθμούς αύξησης των βιομηχανικών μεγεθών, η ελληνική βιομηχανία παρουσίαζε ανισομέρεια στους επιμέρους κλάδους ανάπτυξης. Κύρια χαρακτηριστικά της

ήταν η εισαγωγή μεγάλου μέρους των πρώτων υλών και κεφαλαιουχικών αγαθών και η διείσδυση των ξένων κεφαλαίων σε σημαντικούς κλάδους της όπως χημικά, μεταλλουργικά και πετρελαιοειδή.

Η περιοχή του Ασπροπύργου μια αμιγώς αγροτική περιοχή μέχρι τότε, πολύ κοντά στην Αθήνα, δεν μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη. Η εκβιομηχάνιση της χώρας στα τέλη της δεκαετίας κάνει την εμφάνισή της στην περιοχή με την δημιουργία των πρώτων μεγάλων βιομηχανιών, όπως τα Ελληνικά Διυλιστήρια Ασπροπύργου, η Χαλυβουργική και το εργοστάσιο σκυροδέματος Χάλυψ. Παράλληλα, η εκβιομηχάνιση της περιοχής της Ελευσίνας που είναι μεγαλύτερη και λόγω του εμπορικού λιμανιού της, οδηγεί στην σταδιακή ανάπτυξη της βιομηχανίας και βιοτεχνίας στον Ασπρόπυργο, περιοχή με μεγαλύτερη έκταση που μπορούσε να στεγάσει περισσότερες επιχειρήσεις και δραστηριότητες.

Η πληθυσμιακή έξαρση που παρατηρείται στο λεκανοπέδιο της Αττικής επηρεάζει και τον Ασπρόπυργο, όπου παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού κατά 39,4% σε σχέση με την δεκαετία του '40. Από τα στοιχεία του δημοτολογίου εντοπίστηκε πως το 40,2% των οικογενειακών μερίδων αποτελείται από νέους δημότες, ενώ η αύξηση του πληθυσμού από φυσικά αίτια είναι της τάξεως του 41,96%. Από τα παραπάνω στοιχεία αντιλαμβανόμαστε ότι το 59,8% του πληθυσμού ήταν εγκαταστημένο στην περιοχή πριν το 1960.

Από τα στοιχεία του δημοτολογίου αντλούμε και τον τόπο γέννησης των κατοίκων που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή την δεκαετία αυτή. Σύμφωνα με τον πίνακα 2.4.ι οι νέοι κάτοικοι διαχωρίζονται σε δυο κατηγορίες. Η πρώτη είναι εκείνη όπου μια οικογένεια εγκαθίσταται στην περιοχή και αποκτά την δημοτικότητά της είτε από μεταδημότευση, είτε από αρχική εγγραφή. Η δεύτερη είναι εκείνη όπου ο ένας εκ των δυο συζύγων είναι νέος δημότης και ταυτόχρονα νέος κάτοικος. Εμπεριέχει τις περιπτώσεις στις οποίες ο νέος δημότης αποκτά την δημοτικότητά του είτε από μεταδημότευση, είτε από αρχική εγγραφή, ενώ ο άλλος σύζυγος έχει αποκτήσει τη δημοτικότητά του είτε από γέννηση είτε από μεταδημότευση ή αρχική εγγραφή, η οποία έχει γίνει σε παλαιότερη οικογενειακή μερίδα.

Το 1958 γίνεται η καταγραφή των δημοτών στο δημοτολόγιο με τη μορφή που έχει σήμερα και από το σύνολο των 1.421 οικογενειακών μερίδων

οι 299 αφορούν οικογένειες που έχουν μεταδημοτεύσει. Από αυτές οι περισσότερες προέρχονται από γειτονικές περιοχές, οι οποίες αποτελούνται και αυτές στην πλειοψηφία τους από Αρβανίτες και κυρίως τις Ερυθραί, τα Μέγαρα, τη Φυλή, τα Άνω Λιόσια, τις Αχαρναί, τα Αρβανιτοχώρια του Θριασείου Μάνδρα και Μαγούλα και από τα χωριά Πύλη, Σκούρτα, Κρόρα, Πάνακτος και Στεφάνη του νομού Βοιωτίας. Οι οικογένειες που έχουν Αρβανίτικη καταγωγή είναι 116 και αποτελούν περίπου το ένα τρίτο του συνόλου.

Επίσης, ένας σημαντικός αριθμός οικογενειών προέρχεται από την Πελοπόννησο, ενώ από τις 77 μερίδες που εμφανίζονται, οι 44 έχουν τόπο καταγωγής την επαρχία Γορτυνίας, του νομού Αρκαδίας και κυρίως από τις πόλεις Λαγκάδια, Καστράκι και Βαλτετσινό. Λιγότερες είναι οι οικογένειες από την περιφέρεια Αττικής, την Ήπειρο, την Στέρα Ελλάδα, την Μικρά Ασία και τα νησιά του Αιγαίου.

Στις οικογενειακές μερίδες όπου ο ένας εκ των δυο συζύγων είναι νέος δημότης παρατηρούμε να συμβαίνει ακριβώς το ίδιο, με τις έγγραφες νέων δημοτών με Αρβανίτικη καταγωγή να υπερτερούν, έναντι των υπολοίπων τόσο στους άνδρες, όσο και στις γυναίκες. Για τους άνδρες, γαμπρούς, παρατηρούμε ότι εκτός από τους Αρβανίτες άλλων περιοχών, έχουμε περισσότερες έγγραφες από περιοχές της Αττικής, της Πελοποννήσου και του Αιγαίου, σε αντίθεση με τις γυναίκες, όπου μόνο από την περιφέρεια Αττικής υπάρχουν περισσότερες από 10 γυναίκες, νύφες.

Πρέπει να επισημάνουμε το γεγονός ότι για την συγκεκριμένη δεκαετία ο σύζυγος που είναι παλαιότερος κάτοικος της περιοχής έχει κτήση δημοτικότητας μόνο από γέννηση. Αυτό σημαίνει πως οι κάτοικοι παρουσιάζουν μια ομοιογένεια ως προς την καταγωγή, αφού το μεγαλύτερο πλήθος αυτών είναι Αρβανίτες.

Ένα ακόμα ενδιαφέρον στοιχείο που προκύπτει είναι, η επιλογή της συζύγου από τους Αρβανίτες. Οι άνδρες επιλέγουν σύζυγο με Αρβανίτικη καταγωγή, το οποίο δείχνει πως οι άνδρες ήταν αυτοί οι οποίοι εφόσον φέρουν και το όνομα της οικογένειας, θα πρέπει να διατηρήσουν την εξ αίματος διπλογραμμική καταγωγή των απογόνων τους, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποδοχή του ατόμου από την Αρβανίτικη κοινότητα.

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό το γεγονός ότι η σύνθεση του πληθυσμού δεν αλλάζει, αφού συνολικά από τις 1.421 οικογενειακές μερίδες που καταγράφονται, στις 1.117 και οι δυο σύζυγοι έχουν Αρβανίτικη καταγωγή. Η παρατήρηση αυτή δεν είναι αυθαίρετη, αφού μετά από προσεκτική μελέτη των αρχικών οικογενειακών μερίδων και των επιθέτων και σε σύγκριση με τα στοιχεία αρρενογεννήσεων της κοινότητας Φυλής, στην οποία υπαγόταν ο δήμος τον προηγούμενο αιώνα, υπάρχει ομοιογένεια του πληθυσμού ως προς την καταγωγή μέχρι και τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα, όποτε και γίνεται ανεξάρτητος.

Ταυτόχρονα εντοπίζεται και μια άλλη παράμετρος, η αυστηρά τοπικιστική αντίληψη των κατοίκων, κάτι το οποίο γίνεται αντιληπτό από τα στοιχεία του δημοτολογίου, αφού οι γάμοι ανάμεσα σε Αρβανίτες του Ασπρόπυργου είναι περισσότεροι σε σχέση με τους γάμους με Αρβανίτες άλλων περιοχών, οι οποίοι βέβαια «προτιμούνται», αντίθετα με τους μη Αρβανίτες. Δυο είναι οι λόγοι για τους οποίους συμβαίνει αυτό.

Ο πρώτος είναι διότι, ο Ασπρόπυργος όπως κάθε Αρβανίτικη κοινότητα ήταν πάντα κλειστή και η διατήρηση της αιματοσυγγένειας κυρίαρχο χαρακτηριστικό της κουλτούρας των Αρβανιτών. Ο δεύτερος διότι, λόγω των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων, η αύξηση του πληθυσμού στην Αττική και κατ' επέκταση στον Ασπρόπυργο είναι μεγάλη και εμφανίζεται ο φόβος της αλλοτρίωσης της κουλτούρας και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η δεκαετία του '50 είναι η περίοδος κατά την οποία αρχίζει να γίνεται αισθητή η παρουσία των νέων κατοίκων, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους ήταν Αρβανίτες. Η μετακίνηση αυτή οφείλεται κυρίως στην έξοδο του αγροτικού πληθυσμού της χώρας και στην ταυτόχρονη μετακίνηση προς τα αστικά κέντρα. Από τα στοιχεία προκύπτει και μετακίνηση πληθυσμού από την Πελοπόννησο και την ευρύτερη περιοχή της Αττικής, η εγκατάσταση του οποίου γίνεται στα τέλη της δεκαετίας κυρίως λόγω της βιομηχανικής ανάπτυξης της περιοχής.

2.4.2. Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60

Κατά την περίοδο 1961-1970 η ανάπτυξη της βιομηχανίας στην Ελλάδα ακολουθεί ανοδική πορεία, η έξοδος του αγροτικού πληθυσμού συνεχίζεται και ο πλεονάζων οικονομικά ενεργός πληθυσμός οδηγείται σε εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση. Η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση και η άναρχη χωροθέτηση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων συνέτειναν, για διαφορετικές αιτίες, στην ασύμμετρη αστικοποίηση του ελλαδικού χώρου. Οι ρυθμοί εσωτερικής μετανάστευσης της δεκαετίας του '50 διογκώθηκαν στη δεκαετία του '60. Εκτός από κάποια μικρά και μεσαία επαρχιακά κέντρα, οι εσωτερικοί μετανάστες κατευθύνθηκαν αρχικά στην ευρύτερη περιοχή του Λεκανοπεδίου, η οποία συγκέντρωσε σταδιακά τις περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες.

Η περιφέρεια Αττικής έγινε πόλος έλξης του εργατικού πληθυσμού ανδρικού αλλά και γυναικείου, που συνέρεε σ' αυτή για να βρει δουλειά. Ωστόσο, η αδυναμία απορρόφησης ενός μεγάλου μέρους του αγροτικού εργατικού δυναμικού ώθησε το 18% περίπου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην εξωτερική μετανάστευση. Η δεύτερη μεγάλη ελληνική μεταναστευτική κίνηση αναπτύσσεται στη δεκαετία του '60 και κατευθύνεται στις χώρες της δυτικής Ευρώπης και ιδιαίτερα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Δυτικής Γερμανίας, η οποία στην περίοδο 1960-1975 απορροφά το 59% περίπου του συνόλου των Ελλήνων μεταναστών.

Την ίδια περίοδο η περιοχή του Θριασείου θεσμοθετείται ως η δεύτερη βιομηχανική ζώνη της περιφέρειας Αττικής και μαζί με την περιφέρεια Πρωτευούσης αποτελούν πόλο έλξης τόσο των βιομηχανικών δραστηριοτήτων, όσο και μεγάλου μέρους του εργατικού δυναμικού. Παράλληλα, η αγροτική παραγωγή της περιοχής συνεχίζεται διότι η αύξηση του πληθυσμού στο λεκανοπέδιο αποτελεί μεγαλύτερη αγορά αγροτικών προϊόντων.

Η αυθαίρετη δόμηση, λανθάνουσα μορφή της λειτουργίας του κυκλώματος παραγωγής κατοικίας της μεταπολεμικής περιόδου, αποτέλεσε αρχικά διέξοδο ανάγκης στο οξύ στεγαστικό πρόβλημα που αντιμετώπιζαν οι εσωτερικοί μετανάστες που δε διέθεταν τα οικονομικά μέσα για τη νόμιμη στέγασή τους, με αγορά ή ενοικίαση κατοικίας. Το κράτος, ενώ με τις

πολεοδομικές διατάξεις απαγόρευε αυστηρά τη δημιουργία αυθαίρετων οικισμών και επέβαλλε νομοθετικά την κατεδάφισή τους, κάτω από τις κοινωνικές πιέσεις και το οξύ κοινωνικό πρόβλημα που αυτοί αντιπροσώπευαν, τους νομιμοποιούσε και τους ενέτασσε στο σχέδιο πόλης.

Έτσι, μέσα από μηχανισμούς καταστολής και ελέγχου, απαγόρευσης και νομιμοποίησης, επιβλήθηκε ένας εντονότατος κοινωνικός διαχωρισμός των διαφόρων περιοχών κατοικίας στον αστικό χώρο σε νόμιμες και παράνομες. Ανάλογα με τις κοινωνικές πιέσεις ή σκοπιμότητες, οι διάφορες περιοχές εντάσσονται ή παραμένουν εκτός σχεδίου, με αρνητικά αποτελέσματα για τον συνολικό αστικό χώρο.

Η εγκατάσταση μεγάλων βιομηχανικών μονάδων στην περιοχή του Ασπροπύργου, από τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας μετατρέπει την περιοχή σε πόλο έλξης εργατικού δυναμικού. Οι νέοι κάτοικοι, στην πλειοψηφία τους βιομηχανικοί εργάτες, εγκαθίστανται δίπλα από τον χώρο εργασίας τους και σε συνδυασμό με την χαμηλή αξία της αγροτικής γης έχουμε τους πρώτους οικισμούς πέρα από το εγκεκριμένο πολεοδομικό συγκρότημα, στην Παραλία Ασπροπύργου και στα Δυιλουστήρια.

Οι νέοι κάτοικοι την δεκαετία του '60 προέρχονται κυρίως από την Πελοπόννησο, την περιφέρεια Αττικής και τα νησιά του Αιγαίου, όπως φαίνεται από τον πίνακα 2.4.i. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι περισσότεροι από τους κατοίκους που κατάγονται από την νησιωτική Ελλάδα, έχουν ως ενδιάμεσο σταθμό την περιοχή του Πειραιά, από όπου και μεταδημοτεύουν. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό είναι ότι παρατηρείται μεταδημότευση ολόκληρων οικογενειών, αφού έχουμε περιπτώσεις όπου σε ορισμένες οικογενειακές μερίδες τα επίθετα και τα πατρώνυμα, όπως και η πόλη καταγωγής είναι ίδια.

Στο σύνολο των εγγραφών όπου ο ένας εκ των δυο συζύγων είναι νέος δημότης και κάτοικος, οι περισσότερες αποτελούνται από κατοίκους με Αρβανίτικη καταγωγή. Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός ότι οι εγγραφές λόγω γάμου, κατοίκων από διάφορες περιοχές της Ελλάδας είναι περισσότερες από την προηγούμενη δεκαετία. Οι νέοι κάτοικοι της προηγούμενης δεκαετίας, θέλοντας να διατηρήσουν δεσμούς με την ιδιαίτερη πατρίδα τους επιλέγουν σύζυγο από τις περιοχές από όπου προέρχονται, ενώ συγκριτικά είναι λιγότερες οι περιπτώσεις που οι Αρβανίτες επιλέγουν για σύζυγο μη Αρβανίτη.

Η δεκαετία του '60 είναι η περίοδος όπου αρχίζει να εμφανίζεται εντατικά το φαινόμενο της αστικοποίησης στα αστικά κέντρα, καθώς υπάρχει μια πλασματική οικονομική ανάπτυξη η οποία στηρίζεται κυρίως στον κλάδο των κατασκευών. Η δικτατορία των συνταγματαρχών 1967-1974, με τους ευνοϊκούς όρους σε στεγαστικά δάνεια οδήγησε σε αυτή την πορεία. Την ίδια περίοδο ο Ασπρόπυργος αναπτύσσεται πέρα από τα πολεοδομικά του όρια χωρίς σχεδιασμό, γεγονός το οποίο στα επόμενα χρόνια θα αποτελέσει πρόβλημα και το οποίο με τον καιρό θα εντατικοποιηθεί.

2.4.3. Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '70

Η περίοδος 1971-1980 είναι ένας σταθμός στην νεότερη ιστορία της χώρας. Πέρα από τις πολιτικές και ιστορικές αλλαγές που έγιναν στο εσωτερικό, η παγκόσμια συγκυρία σε οικονομικό κυρίως επίπεδο, επηρέασε την Ελληνική κοινωνία. Η κρίση των ευρωπαϊκών οικονομιών από τις πετρελαϊκές κρίσεις του 1973 και 1979, συρρίκνωσε τις δυνατότητες απασχόλησης του ξένου εργατικού δυναμικού σ' αυτές και οδήγησε στο φαινόμενο της μαζικής παλιννόστησης. Από το 1973 και ως το 1980 αυξήθηκε προοδευτικά ο αριθμός των παλιννοστώντων. Προς αυτή την κατεύθυνση συνέβαλε και η υπογραφή διμερούς συνθήκης από την Ελλάδα και την πρώην Σοβιετική Ένωση, όπου αποφασίστηκε στις περιπτώσεις πολιτογραφήσεων υπηκόων της μιας χώρας από την άλλη, να ζητείται προηγούμενα η συγκατάθεση της πρώτης και αντίθετα.

Η μαζική παλιννόστηση των οικονομικών μεταναστών και η μικρή αλλά σταθερή αύξηση του αριθμού των παλιννοστώντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση αποτελούν έναν ακόμη λόγο συγκέντρωσης πληθυσμού στην περιφέρεια Αττικής. Βέβαια, η οικονομική κρίση που παρατηρήθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο δεν άφησε ανεπηρέαστη την Ελλάδα. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού της χώρας μετακινείται στο εσωτερικό, τόσο προς την πρωτεύουσα όσο και ενδοπεριφερειακά.

Η περίοδος αυτή για τον Ασπρόπυργο έχει το χαρακτηριστικό της μικρότερης πληθυσμιακής αύξησης και ταυτόχρονα από τα στοιχεία του δημοτολογίου, όπως αυτά εμφανίζονται στον πίνακα 2.4.i, παρατηρείται

αύξηση των νέων κατοίκων. Οι ενδοπεριφερειακές μετακινήσεις του πληθυσμού, σε συνάρτηση με την γεινίαση με την πρωτεύουσα είναι ένας λόγος για τον οποίο παρατηρείται αυτή η δυσανάλογη σχέση. Επίσης, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως για να ολοκληρωθεί η διαδικασία μεταδημότευσης θα πρέπει να πληρείται η προϋπόθεση της διετούς μόνιμης κατοικίας, η οποία στην πραγματικότητα ήταν μεγαλύτερη.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό είναι και οι πρώτες εγγραφές στο δημοτολόγιο παλιννοστούντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Οι εγγραφές αυτές γίνονται στην αρχή της δεκαετίας και αποτελούν αύξηση του πληθυσμού. Από τις 427 οικογενειακές μερίδες στις οποίες και οι δυο σύζυγοι είναι νέοι δημότες, 74 έχουν κτήση δημοτικότητας με αρχική εγγραφή και 41 οικογενειακές μερίδες λόγο μεταδημότευσης και όλες τόπο γέννησης και των δύο συζύγων την πρώην Σοβιετική Ένωση και στο σύνολό τους είναι όλοι Ελληνικής καταγωγής. Οι οικογένειες αυτές έχουν μεταδημοτεύσει από δήμους της Αττικής και κυρίως το Περιστερί, την Αγία Βαρβάρα και τον Κορυδαλλό.

Οι υπόλοιπες οικογενειακές μερίδες έχουν μεταδημοτεύσει από την περιφέρεια Αττικής, την Πελοπόννησο, την Ήπειρο, τα νησιά του Αιγαίου και την Στερεά Ελλάδα. Οι οικογένειες που μεταδημότευσαν και έχουν Αρβανίτικη καταγωγή είναι περίπου ίσες με της προηγούμενης δεκαετίας, όμως καλύπτουν μόλις το 9,8% του συνόλου των μεταδημοτεύσεων.

Για τις οικογενειακές μερίδες όπου ένας εκ των δύο συζύγων είναι νέος δημότης, παρατηρούμε ότι οι γυναίκες σύζυγοι είναι πολύ περισσότερες από τους άνδρες. Οι άνδρες στην πλειοψηφία τους είναι Αρβανίτικης καταγωγής, ενώ ένας σημαντικός αριθμός προέρχεται από την περιφέρεια Αττικής και την Πελοπόννησο. Αντίθετα για τις γυναίκες, οι περισσότερες προέρχονται από την περιφέρεια Αττικής, ενώ από τις 21 που κατάγονται από την Στερεά Ελλάδα 12 από αυτές είναι από τον νομό Ευβοίας. Οι γυναίκες σύζυγοι με Αρβανίτικη καταγωγή είναι περισσότερες από τους άνδρες, όμως είναι μόλις το 19% του συνόλου.

Από τα στοιχεία του δημοτολογίου προκύπτει ότι το φαινόμενο της ενδογαμίας ανάμεσα σε Αρβανίτες αρχίζει σταδιακά να μειώνεται. Η επιλογή συζύγου τόσο από τους άνδρες, όσο και από τις γυναίκες δεν περιορίζεται αποκλειστικά σε Αρβανίτες. Η σύνδεση της καταγωγής του ατόμου με την

κατανόηση και αποδοχή των ηθικών κανόνων της περιοχής από τους Αρβανίτες, έχει ιδιαίτερη σημασία και αποτελεί κριτήριο στην επιλογή συζύγου.

Το μεγαλύτερο μέρος των νέων κατοίκων εγκαθίσταται στις νότιες και δυτικές περιοχές της πόλης, όπου από την προηγούμενη δεκαετία έχουμε την δημιουργία οικισμών, ενώ οι παλινοστούντες στην πλειοψηφία τους στο βόρειο μέρος του πολεοδομικού ιστού. Το κέντρο της πόλης εξακολουθεί να αποτελείται στο σύνολο από Αρβανίτες κατοίκους. Στους οικισμούς αυτούς, η αυθαίρετη δόμηση συνεχίζεται με την ανοχή της πολιτείας και συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της δόμησης σε χώρους όπου υπάρχουν επαγγελματικές χρήσεις γης, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης των νέων κατοίκων.

Η δεκαετία του '70 χαρακτηρίζεται από την πρώτη εγκατάσταση παλινοστούντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση και την δημιουργία οικισμών στο βόρειο τμήμα της πόλης. Επίσης, παρά τις δυσμενείς οικονομικές συγκυρίες και σε συνάρτηση με την φθινή σχετικά αξία γης, οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις και οι χώροι αποθήκευσης προϊόντων γίνονται όλο και περισσότεροι, κυρίως προς το τέλος της δεκαετίας.

2.4.4. Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '80

Οι αλλαγές που συντελέστηκαν κατά τις προηγούμενες δεκαετίες αλλοίωσαν την μορφή του Θριασείου Πεδίου και από αμιγής αγροτική μετατράπηκε σε χώρος συγκέντρωσης των μεγαλύτερων βιομηχανικών μονάδων της Αττικής. Την περίοδο 1981-1991 αρχίζει σταδιακά να ανακάμπτει η οικονομία της χώρας, μετά από τις δυο πετρελαϊκές κρίσεις της προηγούμενης δεκαετίας. Συνέπεια αυτής της οικονομικής κρίσης ήταν οι υψηλές τιμές των επιτοκίων που πλησίασαν το 17%, με αποτέλεσμα τις υψηλές αποδόσεις των αποταμιευμένων κεφαλαίων και την μείωση των επενδύσεων.

Στις αρχές της δεκαετίας παρατηρείται μείωση των εμπορικών δραστηριοτήτων και μικρή αύξηση των βιοτεχνικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων, σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία. Ο έντονος βιομηχανικός μαρασμός που ακολούθησε δημιούργησε προβλήματα τα οποία

ακόμη και σήμερα δεν έχουν λυθεί. Μόνο προς το τέλος της δεκαετίας αυτή η πορεία αναστρέφεται και παρατηρείται ραγδαία ανάπτυξη όλων των παραγωγικών κλάδων. Μόνο στην βιομηχανική ζώνη του Θριασείου η αύξηση των εμπορικών δραστηριοτήτων σχεδόν διπλασιάζεται, ως συνέπεια της οικονομικής ανάκαμψης που παρατηρείται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η δραστηριότητα αυτή επηρεάζει τον Ασπρόπυργο σε σημαντικό βαθμό και για έναν ακόμη λόγο. Το 1984 θεσμοθετούνται οι πλέον εκτεταμένες βιομηχανικές περιοχές της Αττικής και κυρίως οι βιομηχανικές ζώνες βαρέας οχλήσεως στην περιοχή του Ασπροπύργου. Οι βιομηχανικές περιοχές του Θριασείου αποτελούν το 65% περίπου του συνόλου των βιομηχανικών περιοχών του νομού Δυτικής Αττικής που είναι ένας από τους δυο μεγαλύτερους βιομηχανικούς πόλους της χώρας. Οι προσπάθειες για ένα καλύτερο αστικό περιβάλλον στο λεκανοπέδιο οδηγεί στην μόνιμη τάση για μετεγκατάσταση των επιχειρήσεων από το κέντρο προς τις θεσμοθετημένες βιομηχανικές ζώνες του Θριασείου.

Παράλληλα με την τάση για αποκέντρωση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, την ίδια περίοδο παρατηρείται και μια τάση των κατοίκων του λεκανοπεδίου να απομακρυνθούν από το κέντρο. Ο πληθυσμός των νομών Ανατολικής και Δυτικής Αττικής αυξάνεται κατά 25%, ενώ στην περίπτωση του Ασπροπύργου η αύξηση του πληθυσμού είναι 25,31%.

Από τα στοιχεία του δημοτολογίου, που δίδονται στον πίνακα 2.4.ι, βλέπουμε πως οι περισσότερες οικογενειακές μερίδες που αποτελούν αύξηση του πληθυσμού είναι παλιννοστούντες. Από τις 423 οικογενειακές μερίδες οι 118 έχουν κτήση δημοτικότητας λόγω αρχικής εγγραφής και οι υπόλοιπες από μεταδημότευση. Η μεγάλη είσοδος των παλιννοστούντων στη χώρα ξεκίνησε το 1988 και εγκαταστάθηκαν στις βορειοδυτικές περιοχές της Αττικής, στις περιοχές των Αχαρνών, Νέων Λιοσίων, Ασπροπύργου και Ελευσίνας. Οι περισσότερες από τις οικογένειες που μεταδημότευσαν, ήρθαν από τις δυτικές συνοικίες των Αθηνών.

Χαρακτηριστικό της τάσης του πληθυσμού του λεκανοπεδίου για αποκέντρωση είναι και το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος των μεταδημοτεύσεων προέρχεται από την περιφέρεια Πρωτευούσης. Επίσης το πλήθος των μεταδημοτεύσεων από όλες τις περιοχές της χώρας είναι αυξημένο και ιδιαίτερα της Πελοποννήσου και της Στερεάς Ελλάδας.

Για τις οικογενειακές μερίδες όπου ο ένας εκ των δυο συζύγων είναι νέος κάτοικος παρουσιάζεται ανάλογη αύξηση με τις μεταδημοτεύσεις. Ενδιαφέρουσα είναι η αύξηση των αλλοδαπών γυναικών που στην πλειοψηφία τους προέρχονται από τις πρώην Σοβιετικές χώρες και συνήθως είναι σύζυγοι παλιννοστούντων που, είτε ήρθαν στη χώρα αργότερα, είτε εγγράφησαν αργότερα στην οικογενειακή μερίδα του συζύγου.

Από τα στοιχεία που προκύπτουν δεν μπορούμε να έχουμε σαφή εικόνα για τα μέλη των οικογενειακών μερίδων που έχουν δημοτικότητα λόγω γέννησης, διότι δημοτικότητα λόγω γέννησης έχουν και τα τέκνα των γονέων που μεταδημότευσαν σε προηγούμενη δεκαετία. Οι οικογενειακές μερίδες όπου και οι δυο σύζυγοι είναι Αρβανίτες δύσκολα μπορούν πλέον να μετρηθούν. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι οι γάμοι ανάμεσα σε κατοίκους που έχουν γεννηθεί στον Ασπρόπυργο είναι περισσότερες από την προηγούμενη δεκαετία, το οποίο μπορούμε να υποθέσουμε ότι αφορά κυρίως Αρβανίτες.

Το φαινόμενο της ενδογαμίας ανάμεσα σε Αρβανίτες, σταδιακά εξασθενεί και αυτό φαίνεται από την αύξηση των οικογενειακών μερίδων όπου ο ένας εκ των δυο συζύγων είναι νέος δημότης. Επίσης, αρχίζει να παρουσιάζεται μια τάση για γάμους ανάμεσα σε Αρβανίτες και κατοίκους από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, οι οποίοι είναι αρκετά χρόνια εγκατεστημένοι στην περιοχή.

Η επαφή των Αρβανιτών του Ασπροπύργου με ανθρώπους από το μεγαλύτερο μέρος της χώρας, οδηγεί στην κατηγοριοποίηση των νέων κατοίκων σύμφωνα με την καταγωγή τους, η οποία κατά τους ίδιους αντιπροσωπεύει και την πολιτισμική διαφορετικότητα. Η αποδοχή του ατόμου από την Αρβανίτικη κοινότητα επηρεάζεται πρωτίστως από την προσωπικότητα του ίδιου του ατόμου, σημαντικό όμως παραμένει το κριτήριο της καταγωγής, μέσο της οποίας αποδίδουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται το άτομο τις ηθικές αξίες.

2.4.5. Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '90

Η περίοδος 1991-2000 χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια της χώρας για υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης με στόχο την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τη νομισματική ένωση. Στην προσπάθεια αυτή συμβάλουν τα μεγάλα αναπτυξιακά έργα στην περιφέρεια και η τόνωση της υπαίθρου μέσα από Κοινοτικές χρηματοδοτήσεις. Σημαντικό ρόλο είχε και η ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από την Αθήνα για το 2004, που έδωσε την ευκαιρία για ανασυγκρότηση του αστικού περιβάλλοντος του λεκανοπεδίου της Αττικής. Τα έργα υποδομής που έγιναν στην διάρκεια της δεκαετίας έδιναν την εικόνα της πλήρους ανασυγκρότησης της χώρας.

Μέσα από αυτές τις ενέργειες προσπάθησε να καλυφθεί το κενό των προηγούμενων δεκαετιών για έναν πιο ανταγωνιστικό ρόλο της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και για την κάλυψη των προβλημάτων που προκάλεσε η οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας.

Η γεωγραφική θέση του Θριασείου προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα για τη δημιουργία διαμετακομιστικού κόμβου, τόσο εσωτερικού, όσο και εξωτερικού. Επίσης, η εξειδίκευση της χρήσης γης, σύμφωνα με τις θεσμοθετημένες ζώνες χονδρεμπορίου και βιομηχανίας, αποτελεί πόλο έλξης των επιχειρήσεων που μεταφέρονται από το λεκανοπέδιο. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό της περιοχής είναι ότι, το εμπορικό λιμάνι της Ελευσίνας και τα 9 ιδιωτικά λιμάνια των παράκτιων βιομηχανιών διακινούν εμπορεύματα συνολικού όγκου 2,5 φορές περισσότερου από το λιμάνι του Πειραιά, σύμφωνα με στοιχεία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για το 1998. Εκτός της ανάπτυξης των βιομηχανιών και βιοτεχνιών παρατηρείται και αύξηση των επιχειρήσεων αποθήκευσης και διακίνησης εμπορευμάτων τόσο προς την πρωτεύουσα όσο και προς την περιφέρεια.

Η περιοχή του Ασπροπύργου έχει σημαντικό ρόλο σε αυτήν την ανάπτυξη, διότι το μεγαλύτερο μέρος των θεσμοθετημένων ζωνών βιομηχανίας και χονδρεμπορίου βρίσκεται στην διοικητική της περιφέρεια. Η τοπική αυτοδιοίκηση υποστηρίζει πως στο σύνολο του νομού Δυτικής Αττικής οι χρήσεις γης και η συγκέντρωση κτιρίων βιομηχανίας και βιοτεχνίας είναι η υψηλότερη του νομού.

Κατά την περίοδο αυτή το σύνολο του πληθυσμού αυξάνεται κατά 76,53%, ενώ η τοπική αυτοδιοίκηση υποστηρίζει πως μέχρι το τέλος του 2004 ο πληθυσμός θα έχει ξεπεράσει τους 32.000 κατοίκους. Από τις εγγραφές στο δημοτολόγιο Ασπροπύργου οι οικογενειακές μερίδες που εγγράφηκαν κατά την περίοδο 1991-2000 είναι διπλάσιες από το σύνολο των εγγραφών μέχρι το 1990 και μόνο μέχρι το 2003 αυξήθηκαν κατά 2.500.

Οι νέοι κάτοικοι της περιοχής είναι στην πλειοψηφία τους παλιννοστούντες από την πρώην Σοβιετική Ένωση, όπως αυτό φαίνεται από τον πίνακα 2.4.ι. Οι οικογενειακές μερίδες παλιννοστούντων αριθμούν τις 2.136 από τις 5.506, ενώ οι περισσότεροι από τους αλλοδαπούς κατοίκους που απέκτησαν την Ελληνική υπηκοότητα προέρχονται και αυτοί από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης για το τέλος της δεκαετίας, στον Ασπρόπυργο κατοικούν περισσότεροι από 9.000 παλιννοστούντες. Επίσης, μεγάλο μέρος των οικογενειών που μεταδημότευσαν προέρχεται από την περιφέρεια Πρωτευούσης και την Πελοπόννησο, ενώ σημαντικά αυξήθηκε ο αριθμός των οικογενειών από την Ήπειρο.

Στο σύνολο των οικογενειακών μερίδων όπου ο ένας εκ των δυο συζύγων είναι νέος κάτοικος, οι περισσότερες αφορούν παλιννοστούντες και αλλοδαπούς, ενώ αρκετές αφορούν κατοίκους από την περιφέρεια Αττικής και την Πελοπόννησο. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι το φαινόμενο της ενδογαμίας ανάμεσα σε Αρβανίτες παρατηρείται και στους παλιννοστούντες. Οι κοινές εμπειρίες και καταβολές σε συνάρτηση με την προσπάθεια της διατήρησης της κουλτούρας και των παραδόσεων, οδηγεί στην ενδογαμία ανάμεσα σε παλιννοστούντες.

Από την παραπάνω διαπίστωση μπορούμε να πούμε πως παρατηρείται ένας διπολισμός στην σύνθεση του πληθυσμού, ο οποίος όμως δεν οδήγησε σε σύγκρουση. Αντίθετα, η συνύπαρξη των δυο αυτών κοινωνικών ομάδων ήταν πάντοτε ομαλή. Η διαδικασία ενσωμάτωσης των νέων κατοίκων γίνεται πιο άμεσα σε σύγκριση με το παρελθόν. Η συνεχής εγκατάσταση νέων κατοίκων γίνεται μια πραγματικότητα για τους Αρβανίτες του Ασπροπύργου, η οποία πλέον δεν απειλεί την συνοχή του πληθυσμού και δεν αλλοιώνει την κουλτούρα της τοπικής κοινωνίας, όπως λανθασμένα πιστευόταν παλαιότερα.

Η μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού οφείλεται κυρίως στην βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής και την σχετικά χαμηλή αξία της χαρακτηρισμένης ως αγροτικής γης. Το «καθεστώς ανοχής» της κεντρικής εξουσίας στο φαινόμενο της αυθαίρετης δόμησης κατοικιών στην περιοχή, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη οικισμών γύρω από τον πολεοδομικό ιστό του Ασπροπύργου και έγινε πόλος έλξης των νοικοκυριών με χαμηλά εισοδήματα. Ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας για την συγκέντρωση του πληθυσμού είναι και η συγκέντρωση των παλιννοστούντων σε ένα τόξο που εμπεριέχει τους δήμους Αχαρνών, Άνω Λιοσίων, Ασπροπύργου και Ελευσίνας.

3. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

3.1. ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟ

3.1.1. Η ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού που παρατηρήθηκε τα τελευταία 50 χρόνια στην περιοχή του Ασπροπύργου, επηρέασε και τις δημογραφικές εξελίξεις. Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία τηρεί αποτελέσματα απογραφών σε επίπεδο Δήμων και Κοινοτήτων από το 1971 και μετά, οπότε πλήρη εικόνα μπορούμε να έχουμε μόνο για τις τέσσερις τελευταίες δεκαετίες. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι, αν και η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού παραμένει σταθερή, εν τούτοις παρουσιάζονται ενδιαφέρουσες μεταβολές.

Ο πληθυσμός μιας περιοχής διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες σύμφωνα με την ηλικία, τον νεανικό πληθυσμό από ενός έτους μέχρι και την ηλικία των δεκατεσσάρων ετών, τον παραγωγικό και αναπαραγωγικό πληθυσμό από δεκαπέντε έως και εξήντα τεσσάρων ετών και τον πληθυσμό των ηλικιωμένων από εξήντα πέντε ετών και άνω, όπως προκύπτει από τους πίνακες **3.1.1.i**, **3.1.1.ii** και **3.1.1.iii**.

Σύμφωνα με την παραπάνω διάκριση παρατηρούμε πως ο νεανικός πληθυσμός της περιοχής αυξάνεται ανά δεκαετία, με μεγαλύτερη αύξηση την δεκαετία του '90 όπου αυξάνεται κατά 68,4%. Συγκρίνοντας τον νεανικό πληθυσμό ηλικίας από 0 έως 9 ετών με τον αριθμό των γεννήσεων από μητέρα μόνιμο κάτοικο κάθε δεκαετίας, όπως φαίνεται στον πίνακα **3.1.1.iv**, παρατηρούμε πως τα παιδιά αυτής της ηλικίας είναι περισσότερα από τις γεννήσεις που καταγράφονται. Αυτό συμβαίνει διότι, μαζί με τους γονείς μεταδημοτεύουν και τα ανήλικα τέκνα. Οι μεταδημοτεύσεις και η ταυτόχρονη αύξηση του πληθυσμού των δεκαετιών '80 και '90, επηρεάζουν τόσο τον αριθμό του νεανικού πληθυσμού, όσο και τον αριθμό των γεννήσεων της δεκαετίας του '90.

Σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού, παρουσιάζεται μικρή μείωση του νεανικού πληθυσμού ανά δεκαετία. Από την δεκαετία του '60 που ήταν 26,37% σταδιακά μειώνεται σε 25,58% και 25,52% για να καταλήξει την

δεκαετία του '90 να αποτελεί το 21,49% του συνολικού πληθυσμού. Το φαινόμενο της υπογεννητικότητας που παρατηρείται στην χώρα καθώς και η φθίνουσα πορεία του αδρού δείκτη γεννητικότητας της περιοχής του Ασπροπύργου, είναι οι λόγοι στους οποίους οφείλεται η μείωση του νεανικού πληθυσμού, ως προς το συνολικό πληθυσμό.

Ο παραγωγικός και αναπαραγωγικός πληθυσμός της περιοχής παρουσιάζει αυξητική τάση, η οποία σε ποσοστιαίες μονάδες είναι 9,05% για την δεκαετία του '70, την δεκαετία του '80 είναι στο 31,84% και για την δεκαετία του '90 φτάνει το 78,72%. Την δεκαετία 1971-1980 παρατηρείται μείωση του παραγωγικού και αναπαραγωγικού πληθυσμού ηλικίας 30 έως 39 ετών και κυρίως των ανδρών, η οποία οφείλεται σε ενδοπεριφερειακή μετακίνηση πληθυσμού σε συνάρτηση με την οικονομική κρίση που παρουσίαζε η χώρα και επηρέασε τη συνολική αύξηση του πληθυσμού της περιοχής.

Ως προς τον συνολικό πληθυσμό παρατηρείται αύξηση, εκτός από μια μικρή μείωση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70. Από την δεκαετία του '60 που ήταν 65,76%, μειώνεται σε 64,29% τη δεκαετία του '70, ενώ για τη δεκαετία του '80 αυξάνεται σε 67,26%, για να καταλήξει τη δεκαετία του '90 να φτάσει το 68,10% του συνολικού πληθυσμού. Η περίοδος 1971-1980 εμφανίζει την μικρότερη αύξηση πληθυσμού των τελευταίων δεκαετιών η οποία δικαιολογείται και από την μείωση του παραγωγικού και αναπαραγωγικού πληθυσμού.

Αντίθετα από τον νεανικό πληθυσμό, ο πληθυσμός ηλικιωμένων παρουσιάζει συνεχή αυξητική τάση. Η αύξηση των ηλικιωμένων για την δεκαετία του '70 είναι 43,5% ποσοστό αρκετά υψηλό, το οποίο οφείλεται κυρίως στη γήρανση του πληθυσμού που είχε εγκατασταθεί στην περιοχή τις προηγούμενες δεκαετίες. Τις επόμενες δεκαετίες η αύξηση αυτή είναι της τάξεως του 27,2% και 79,9% αντίστοιχα.

Οι ηλικιωμένοι αποτελούν όλο και μεγαλύτερο μέρος του συνολικού πληθυσμού ανά δεκαετία. Από την δεκαετία του '60 που ήταν 7,87% σταδιακά αυξάνονται σε 10,13% και 10,22% για να καταλήξουν την δεκαετία του '90 να αποτελούν το 10,41% του συνολικού πληθυσμού. Η αύξηση αυτή ταυτίζεται και με το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού που παρατηρείται όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη.

Οι λόγοι στους οποίους οφείλεται η γήρανση του πληθυσμού είναι καταρχήν η μείωση της γεννητικότητας από την δεκαετία του '60 και μετά. Επίσης, η πρόοδος της επιστήμης και της τεχνολογίας, που έχει βοηθήσει στην αύξηση της μέσης διάρκειας ζωής και ταυτόχρονα στην μείωση της θνησιμότητας των μεσαίων και ηλικιωμένων ηλικιακών ομάδων. Ένας ακόμα σημαντικός λόγος είναι και η αύξηση της παλιννόστησης μετά την δεκαετία του '70, κυρίως διότι μεγάλο μέρος των παλιννοστούντων ήταν κυρίως προχωρημένης ηλικίας. Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός ότι οι παραπάνω λόγοι οδήγησαν και στην μεγάλη αύξηση του αριθμού των ατόμων ηλικίας 70 έως 79 ετών. Παρατηρούμε πως η αύξηση αυτή είναι μεγάλη για τις δεκαετίες '70 και '90 και ιδιαίτερα στην τελευταία που φτάνει το 115,3%.

Από τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι σε ποσοστιαίες μονάδες η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού παρουσιάζεται σταθερή με το πέρασμα των δεκαετιών. Ο νεανικός πληθυσμός είναι της τάξεως του 25%, ο παραγωγικός και αναπαραγωγικός στο 65% και ο πληθυσμός ηλικιωμένων μόλις στο 10%. Παράλληλα παρατηρείται αύξηση του ηλικιωμένου πληθυσμού, ιδιαίτερα σε ηλικίες μεταξύ 70 και 79 ετών και ταυτόχρονα, μικρή μείωση του νεανικού πληθυσμού.

3.1.2. Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται αύξηση του αριθμού των νοικοκυριών σε εθνικό επίπεδο. Το ίδιο συμβαίνει και στην περιοχή του Ασπρόπυργου, όπως φαίνεται από τον πίνακα 3.1.2.i, το οποίο συνδυάζεται και με την μεγάλη αύξηση του πληθυσμού της περιοχής για την ίδια χρονική περίοδο. Όμως η πληθυσμιακή αύξηση δεν είναι ο μόνος λόγος που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των νοικοκυριών.

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '70 στον Ασπρόπυργο, τα νοικοκυριά αυξάνονται κατά 21,23% σε σχέση με τη δεκαετία του '60, και παράλληλα παρατηρείται η ίδια αυξητική τάση και για τη δεκαετία του '80, με αύξηση της τάξεως του 29,5% και τελικά η αύξηση αυτή να αγγίζει το 67,62% τη δεκαετία του '90. Η μεγάλη αύξηση των νοικοκυριών για τη δεκαετία του '90 οφείλεται κυρίως στην πληθυσμιακή αύξηση, η οποία άγγιξε το 76,5% την περίοδο αυτή.

Ειδικότερα όσον αφορά το μέγεθος των νοικοκυριών η τάση που παρατηρείται στο σύνολο της χώρας είναι αύξηση των νοικοκυριών με 1,2 και 3 μέλη και παράλληλα μείωση των νοικοκυριών με 4 και περισσότερα μέλη. Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και της Eurostat, παρατηρείται μείωση του μέσου αριθμού των μελών της οικογένειας, το οποίο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και τον αριθμό των μελών του νοικοκυριού.

Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην χαμηλή γεννητικότητα και την αύξηση του προσδόκιμου ζωής σε 75,3 χρόνια για τους άνδρες και 80,5 για τις γυναίκες, καθώς και στην αύξηση της μέσης ηλικίας πρώτου γάμου για τις γυναίκες από 23,7 σε 25,7 χρόνια και στην αύξηση της μέσης ηλικίας των γυναικών κατά την απόκτηση του πρώτου παιδιού, από 26,1 σε 28,2 χρόνια. Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός ότι παρατηρείται μεταστροφή από το πρότυπο της εκτεταμένης οικογένειας στο πρότυπο της πυρηνικής οικογένειας, καθώς και αύξηση των μονογονεϊκών οικογενειών.

Όσον αφορά την περιοχή του Ασπρωπύργου, παρατηρούμε πως στο σύνολο των δεκαετιών τα περισσότερα νοικοκυριά αποτελούνται από τέσσερα μέλη. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι η μεγάλη πληθυσμιακή αύξηση της δεκαετίας του '90 αυξάνει το πλήθος των νοικοκυριών ανεξάρτητα από τον αριθμό των μελών που τα απαρτίζουν.

Διαχρονικά γίνεται αντιληπτό ότι νοικοκυριά με 1, 2, 3 και 4 μέλη παρουσιάζουν σημαντική αύξηση, τα νοικοκυριά με 5 μέλη παραμένουν στα ίδια επίπεδα, ενώ αντίθετα τα νοικοκυριά με 6 και περισσότερα μέλη μειώνονται μέχρι και τη δεκαετία του '80 και αυξάνονται σημαντικά τη δεκαετία του '90, χωρίς να αποτελούν σημαντικό μέρος του συνόλου των νοικοκυριών.

Την περίοδο 1961-1970 τα νοικοκυριά στην πλειοψηφία τους αποτελούνται από 4, 5 και 3 μέλη, ενώ ακολουθούν νοικοκυριά με 2 και 6 μέλη. Αντίθετα, νοικοκυριά με 1 μέλος και με περισσότερα από 7 μέλη είναι περιορισμένα.

Την δεκαετία του '70 παρατηρείται μείωση του αριθμού νοικοκυριών με περισσότερα από 7 μέλη, ενώ μικρή μείωση παρατηρείται στα νοικοκυριά με 1 και 5 μέλη. Παράλληλα η μεγαλύτερη αύξηση εμφανίζεται στα νοικοκυριά με 2 μέλη, που φτάνει το 88,9% σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία και παράλληλα αποτελεί το 56,7% της αύξησης των νοικοκυριών. Την ίδια

περίοδο παρατηρείται η μικρότερη αύξηση πληθυσμού, το οποίο εξηγείται και με τη μείωση του αριθμού νοικοκυριών με μεγάλο αριθμό μελών και την μεγάλη αύξηση νοικοκυριών με 2 μέλη.

Κατά την επόμενη δεκαετία παρατηρείται μια γενική αύξηση του αριθμού των νοικοκυριών με εξαίρεση τα νοικοκυριά με 6 και 7 μέλη τα οποία παρουσιάζουν μείωση μικρότερη του 4%. Μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζουν τα νοικοκυριά με 1 μέλος και με περισσότερα από 8 μέλη. Η αύξηση των νοικοκυριών με 1 μέλος αγγίζει το 205%, σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία και αποτελεί το 30,3% της συνολικής αύξησης. Για τα νοικοκυριά με περισσότερα από 8 μέλη η αύξηση που παρατηρείται, οφείλεται σε πολύτεκνες οικογένειες και οικογένειες εκτεταμένης μορφής, όπου οι ηλικιωμένοι συγκατοικούν με τα παιδιά και τα εγγόνια τους και μοιράζονται το νοικοκυριό.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η μεγάλη πληθυσμιακή αύξηση της δεκαετίας του '90 επηρέασε και τον αριθμό των νοικοκυριών. Τα νοικοκυριά που αποτελούνται από 1 μέχρι 6 μέλη αυξάνονται σε ποσοστό που κυμαίνεται από 55% έως 70%, αύξηση παράλληλη της πληθυσμιακής αύξησης για την δεκαετία. Τα νοικοκυριά με περισσότερα από 7 μέλη παρουσιάζουν αύξηση μεγαλύτερη του 200% φτάνοντας τα 332 νοικοκυριά, δεν αποτελούν όμως σημαντικό μέρος της συνολικής αύξησης των νοικοκυριών με ποσοστό περίπου 9% του συνόλου.

3.1.3. Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της κοινωνικής σύνθεσης έχει και η οικογενειακή κατάσταση του πληθυσμού. Η περιοχή του Ασπροπύργου στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών μετεξελίχθηκε από αγροτική περιοχή σε βιομηχανική ζώνη και από ημιαστικό σε αστικό χώρο. Τα παραπάνω σε συνάρτηση με τις δημογραφικές μεταβολές, αποτελούν το πλαίσιο μέσα από το οποίο αλλάζει η συμπεριφορά του πληθυσμού, ως προς την οικογενειακή του κατάσταση.

Παρατηρώντας τις απογραφές πληθυσμού ως προς την οικογενειακή κατάσταση για το δήμο Ασπροπύργου, αντιλαμβανόμαστε πως εξελίσσεται η δομή της κοινωνίας. Η οικογενειακή κατάσταση ενός πληθυσμού διακρίνεται

σε άγαμους, έγγαμους, χήρους και διαζευγμένους. Σύμφωνα με αυτή τη διάκριση διαπιστώνουμε πως το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού είναι είτε άγαμοι, είτε έγγαμοι.

Από τα στοιχεία των πινάκων 3.1.3.i, 3.1.3.ii, 3.1.3.iii, 3.1.3.iv και 3.1.3.v, προκύπτει ότι για τη δεκαετία του '60 οι άγαμοι υπερτερούν αριθμητικά των έγγαμων κατοίκων ανεξαρτήτως φύλου, το οποίο οφείλεται κυρίως στο ότι ο πληθυσμός ηλικίας 0-24 ετών είναι ελάχιστα μικρότερος από τον πληθυσμό ηλικίας 25 και άνω. Αντίθετα, κατά τις επόμενες δεκαετίες ο έγγαμος πληθυσμός είναι μεγαλύτερος από τον άγαμο και ιδιαίτερα για τις δεκαετίες '70 και '80, όπου είναι υψηλότερος του 50% του συνολικού πληθυσμού. Πρέπει επίσης να σημειωθεί πως διαχρονικά, ο αριθμός έγγαμων είναι μεγαλύτερος από τους άγαμους για τις ηλικιακές ομάδες από 25 έως 29 ετών και άνω, αμφοτέρων των φύλων.

Παράλληλα ο ρυθμός αύξησης τόσο του άγαμου, όσο και του έγγαμου πληθυσμού διαφοροποιείται από δεκαετία σε δεκαετία. Ο έγγαμος πληθυσμός αμφοτέρων των φύλων παρουσιάζει αύξηση 18,98% για την δεκαετία του '70, ενώ κατά τις επόμενες δεκαετίες η αύξηση αγγίζει το 25,8% για τη δεκαετία του '80 και το 62,28% για τη δεκαετία του '90, ακολουθώντας πάντα τον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού.

Ο άγαμος πληθυσμός, για τη δεκαετία του '70 παρουσιάζει ελάχιστη αύξηση, η οποία σε ποσοστό είναι 1,69%, σε σχέση με τη δεκαετία του '60. Η μικρή αυτή αύξηση του άγαμου πληθυσμού σε σχέση με την αύξηση του πραγματικού πληθυσμού, οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι μέρος του νεανικού παραγωγικού και αναπαραγωγικού πληθυσμού της περιοχής, ηλικίας 25 έως 39 ετών, μετακινήθηκε ενδοπεριφερειακά λόγω των οικονομικών συγκυριών της περιόδου εκείνης. Τις επόμενες δεκαετίες ο άγαμος πληθυσμός αυξάνεται κατά 22,3% για τη δεκαετία του '80 και 81,93% για τη δεκαετία του '90, ακολουθώντας το ρυθμό αύξησης του συνολικού πληθυσμού.

Ως προς τη διάκριση μεταξύ έγγαμου και άγαμου πληθυσμού ανάλογα με την ηλικιακή του ομάδα, διαπιστώνουμε τα εξής. Ο έγγαμος πληθυσμός ηλικίας 10 έως 14 ετών είναι ελάχιστος. Στο σύνολο των τεσσάρων τελευταίων δεκαετιών, έγγαμες γυναίκες αυτής της ηλικίας είναι 4 τη δεκαετία του '60, 2 τη δεκαετία του '80 και 4 τη δεκαετία του '90, ενώ κανένας άρρεν δεν εμφανίζεται

έγγαμος. Ως προς την ηλικία 15 έως 19 ετών, ο έγγαμος πληθυσμός αποτελεί διαχρονικά το 5% περίπου του συνόλου, ενώ μόνο κατά τη δεκαετία του '90 το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 6,02%. Χαρακτηριστικό είναι και το ότι οι έγγαμες γυναίκες αυτής της ηλικίας είναι περισσότερες των ανδρών, οι οποίοι σε ποσοστό αποτελούν το 10% περίπου των έγγαμων, για τις τρεις πρώτες δεκαετίες και το 32% για τη δεκαετία του '90.

Ο έγγαμος πληθυσμός ηλικίας 20 έως 24 ετών είναι μικρότερος του άγαμου, παρουσιάζει όμως αυξητική τάση. Οι έγγαμοι, αμφοτέρων των φύλων, κατά τις τρεις πρώτες δεκαετίες αυξάνονται και αποτελούν το 21,56% του πληθυσμού για τη δεκαετία του '60, το 23,39% για τη δεκαετία του '70 και το 26,15% για τη δεκαετία του '80. Τη δεκαετία του '90, ο έγγαμος πληθυσμός εμφανίζεται μειωμένος, αφού αποτελεί το 24,13% του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 24 ετών.

Από την ηλικία των 25 ετών και άνω, ο έγγαμος πληθυσμός είναι μεγαλύτερος του άγαμου, διαφορά η οποία είναι μεγαλύτερη εάν συμπεριλάβουμε τους χήρους και τους διαζευγμένους. Οι έγγαμοι αμφοτέρων των φύλων, ηλικιακής ομάδας 25 έως 29 ετών για την δεκαετία του '60 αποτελούν το 63,09% του συνόλου. Την επόμενη δεκαετία αποτελούν το 83,01% του συνόλου, αύξηση η οποία οφείλεται κυρίως στη μείωση του αριθμού των άγαμων, λόγω της εξόδου του νεανικού παραγωγικού και αναπαραγωγικού πληθυσμού. Αντίθετα, οι δεκαετίες '80 και '90 έχουν ρυθμό αύξησης μικρότερο από τη δεκαετία του '70, με τους έγγαμους να αποτελούν το 54,39% και το 48,71% του συνόλου, αντίστοιχα. Το όλο και μικρότερο ποσοστό των έγγαμων οφείλεται στην αύξηση του μέσου όρου ηλικίας πρώτου γάμου και για τα δυο φύλα, που παρατηρείται τις τελευταίες δεκαετίες.

Όσον αφορά την ηλικιακή ομάδα 30 έως 44 ετών, ο έγγαμος πληθυσμός είναι η συντριπτική πλειοψηφία. Τη δεκαετία του '60 ο άγαμος πληθυσμός αποτελεί το 9,25% του συνόλου και από αυτούς το 75% είναι άρρενες. Κατά την επόμενη δεκαετία ο άγαμος πληθυσμός μειώνεται και αποτελεί το 7,7% του συνολικού πληθυσμού αυτής της ηλικίας. Την ίδια περίοδο ο άγαμος γυναικείος πληθυσμός είναι μεγαλύτερος από τον ανδρικό με ποσοστό 61.73%, το οποίο οφείλεται στη μείωση του ανδρικού πληθυσμού, κυρίως λόγω ενδοπεριφερειακών μετακινήσεων.

Οι τελευταίες δεκαετίες εμφανίζουν αυξητική τάση στον αριθμό των άγαμων ηλικίας 30 έως 44 ετών, οι οποίοι αποτελούν το 11,46% και το 13,9% του πληθυσμού, για κάθε δεκαετία. Παράλληλα, ο άρρεν πληθυσμός είναι μεγαλύτερος από τον γυναικείο και αποτελεί το 73,41% για τη δεκαετία του '80 και το 70,98 για τη δεκαετία του '90. Η μείωση αυτή του ποσοστού οφείλεται κυρίως, στο μεγαλύτερο ρυθμό αύξησης του γυναικείου άγαμου πληθυσμού ανάμεσα στις δεκαετίες '80 και '90.

Την ίδια κίνηση ακολουθεί και ο άγαμος πληθυσμός ηλικίας 45 ετών και άνω. Για τη δεκαετία του '60 αποτελεί το 3,89% του πληθυσμού, μειώνεται τη δεκαετία του '70 στο 1,57% και στις δεκαετίες του '80 και '90 ακολουθεί ανοδική πορεία με 3,36% και 3,72% αντίστοιχα για κάθε δεκαετία. Παράλληλα ο άρρεν πληθυσμός αποτελεί την πλειοψηφία των άγαμων με ποσοστά που φθάνουν το 71,43% το '60, παρουσιάζει μικρή μείωση στο 52,38% για τη δεκαετία του '70, ανοδική πορεία το '80 με ποσοστό 63,43%, για να καταλήξουμε στη δεκαετία του '90 να αποτελεί το 60,2% του συνόλου των άγαμων.

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό της οικογενειακής κατάστασης του πληθυσμού είναι και η συνεχής αύξηση του πληθυσμού που χηρεύει. Οι χήροι αμφοτέρων των φύλων παρουσιάζουν αύξηση ως προς το σύνολο του πληθυσμού, η οποία είναι της τάξεως της μιας ποσοστιαίας μονάδος ανά δεκαετία, το οποίο ανεβάζει το ποσοστό από 3,4% τη δεκαετία του '60 στο 6,2% για τη δεκαετία του '90. Επίσης, παρατηρούμε ότι οι γυναίκες αποτελούν την πλειοψηφία, αφού ο άρρεν χήρος πληθυσμός, αν και αυξάνεται με το πέρασμα των δεκαετιών, δεν ξεπερνά το 26% του χηρευόμενου πληθυσμού. Αυτό γίνεται κατανοητό από το γεγονός ότι το προσδόκιμο ζωής των γυναικών είναι υψηλότερο των ανδρών.

Όσον αφορά την ηλικιακή κατανομή, εμφανίζεται μια αύξηση των χηρευόμενων σε όλο και πιο νεαρή ηλικιακή ομάδα. Από τη δεκαετία του '60 όπου η ηλικιακή ομάδα στην οποία εμφανίζονται οι χήροι αμφοτέρων των φύλων είναι από 25 έως 29 ετών, τη δεκαετία του '90 εμφανίζονται σε ηλικίες από 14 έως 19 ετών. Χαρακτηριστικό των δεκαετιών '60, '70 και '80 είναι ότι, το 95% περίπου των χήρων παρατηρείται στις ηλικίες από 45 ετών και άνω, ενώ για τη δεκαετία του '90 μειώνεται στο 80%, εμφανίζοντας ένα ποσοστό 20% χηρευόμενων ηλικίας μικρότερης των 45 ετών.

Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι από την πρωτογενή έρευνα στο δημοτολόγιο του δήμου Ασπροπύργου, σε ένα σημαντικό αριθμό οικογενειών παλιννοστούντων που μεταδημότευσαν στο τέλος της δεκαετίας του '80 και στις αρχές της δεκαετίας του '90, ο ένας εκ των δυο συζύγων ήταν θανών, το οποίο αύξησε τον αριθμό των χήρων σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες. Ο αριθμός των χήρων, αμφοτέρων των φύλων, αυξήθηκε τη δεκαετία του '90 κατά 103,6%, συγκριτικά με τη δεκαετία του '80.

Από τα στοιχεία των πινάκων προκύπτει και μια άλλη παράμετρος, η αύξηση των διαζευγμένων και η όλο και μικρότερη ηλικία τους. Στο σύνολο της χώρας παρατηρείται μια γενική αύξηση και πρωϊμοποίηση των διαζυγίων. Στην περιοχή του Ασπροπύργου για τις δεκαετίες '60 και '70, οι διαζευγμένοι αποτελούν το 0,4% του συνολικού πληθυσμού, ενώ τη δεκαετία του '80 το ποσοστό αυξάνεται στο 1,23% και τη δεκαετία του '90 αγγίζει το 3,15%. Η συνεχής αύξηση του αριθμού διαζευγμένων αποτυπώνεται καλύτερα με το ρυθμό αύξησής τους, ο οποίος είναι 288% για τη δεκαετία του '80 και 351,55% για τη δεκαετία του '90.

Παράλληλα, η ηλικία των διαζευγμένων εμφανίζεται να είναι όλο και μικρότερη. Από τη δεκαετία του '60 όπου οι νεότεροι διαζευγμένοι είναι ηλικίας από 25 έως 29 ετών, σταδιακά τη δεκαετία του '90 μετατοπίζονται στην ηλικιακή ομάδα 10 έως 19 ετών. Χαρακτηριστική είναι και η αύξηση των διαζευγμένων ηλικίας 20 έως 24 ετών για τη δεκαετία του '90, που φτάνει το 530% περίπου.

Πρέπει επίσης να επισημάνουμε το γεγονός ότι οι διαζευγμένες γυναίκες είναι περισσότερες των ανδρών, όμως παρουσιάζουν μικρότερη αύξηση. Κατά τη δεκαετία του '60 οι άνδρες διαζευγμένοι είναι ίσοι με τις γυναίκες, ενώ τη δεκαετία του '70 η διαφορά αυτή είναι μεγάλη, αφού οι γυναίκες αποτελούν το 80% των διαζευγμένων. Τη δεκαετία του '80 το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 62,37% για τις γυναίκες και τη δεκαετία του '90 φτάνει στο 53,2%, όπου η διαφορά τείνει να εξαλειφθεί.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η πληθυσμιακή αύξηση που παρατηρείται τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες στην περιοχή του Ασπροπύργου αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα που επηρεάζει την οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων. Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι, ο έγγαμος πληθυσμός παρουσιάζει αύξηση σε νεαρές ηλικίες και

παράλληλα αυξάνεται ο άγαμος πληθυσμός στις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Ο χηρευόμενος πληθυσμός παρουσιάζει αύξηση, ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία, η οποία οφείλεται κυρίως στην εγκατάσταση των παλιννοστούντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Τέλος, η αύξηση των διαζυγίων που παρατηρείται στο σύνολο της χώρας αποτυπώνεται και στην περιοχή του Ασπροπύργου με αποκορύφωση την αύξηση κατά τη δεκαετία του '90 που αγγίζει το 351,5%.

3.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

3.2.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – ΑΝΕΡΓΙΑ

Η πληθυσμιακή αύξηση που παρατηρείται τις τελευταίες δεκαετίες, τόσο με την ενδοπεριφερειακή μετακίνηση πληθυσμού, όσο και με την εγκατάσταση των παλιννοστούντων, καθώς και η βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής, επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την αύξηση του εργατικού δυναμικού της περιοχής.

Από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας των πινάκων **3.2.1.i, 3.2.1.ii, 3.2.1.iii, 3.2.1.iv, 3.2.1.v και 3.2.1.vi**, παρατηρείται αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού για το δήμο Ασπροπύργου. Η αύξηση αυτή υπολογίζεται σε 6,25% για τη δεκαετία του '70 και κατά τις επόμενες δεκαετίες εκτοξεύεται με ποσοστό 52,5% για τη δεκαετία του '80 και συνεχίζει τη δεκαετία του '90 με ποσοστό 90,57%.

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός για τη δεκαετία του '60 είναι 40,03%, ενώ για τη δεκαετία του '70 μειώνεται σε 37,42%. Η μείωση αυτή οφείλεται τις ενδοπεριφερειακές μετακινήσεις πληθυσμού, κυρίως των νεαρότερων ηλικιακών ομάδων του παραγωγικού πληθυσμού. Η εικόνα αυτή αντιστρέφεται την επόμενη δεκαετία και ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αποτελεί το 44,70% και συνεχίζει την αυξητική του πορεία για τη δεκαετία του '90 αποτελώντας το 47,95% του συνολικού πληθυσμού.

Όσον αφορά την ηλικιακή κατανομή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού παρατηρούμε ότι, η ηλικιακή ομάδα από 10 έως 19 ετών είναι οικονομικά ενεργή σε ποσοστό 16,5% περίπου, με μια μικρή μείωση τη

δεκαετία του '70 στο 12,6%. Επίσης, η ηλικιακή ομάδα από 20 έως 24 ετών παρουσιάζει μεγάλη αύξηση για κάθε δεκαετία, ενδεικτικό της εξόδου των νεαρών παραγωγικών ηλικιών στην αγορά εργασίας. Οι οικονομικά ενεργοί είναι για τη δεκαετία του '60, το 22,29%, αυξάνονται σε 40,66% τη δεκαετία του '70 και αποτελούν το 59,43% και το 65,28% για τις δεκαετίες '80 και '90 αντίστοιχα.

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός ηλικίας από 25 έως 65 ετών αποτελεί περισσότερο από το 50% του συνολικού πληθυσμού. Μόνο κατά τη δεκαετία του '70 για τις ηλικίες από 30 έως 64 ετών παρατηρείται μικρή μείωση η οποία οφείλεται στις ενδοπεριφερειακές μετακινήσεις του πληθυσμού. Επίσης, οι ηλικιακές ομάδες κοντά στα 64 έτη διαχρονικά είναι ποσοστιαία σταθερά οι μικρότερες, κυρίως διότι σε αυτή την ηλικία φτάνουν οι οικονομικά ενεργοί κάτοικοι που ήταν νεότεροι τις προηγούμενες δεκαετίες και είναι η ηλικία κατά την οποία οι περισσότεροι συνταξιοδοτούνται. Ο ηλικιωμένος οικονομικά ενεργός πληθυσμός, παρουσιάζει τόσο αριθμητική, όσο και σε ποσοστιαίες μονάδες μείωση, ως προς το σύνολό του. Από τη δεκαετία του '60 που αποτελούσε το 19,55%, μειώνεται σε 11,88% για τη δεκαετία του '70 και σε 5,67% και 3,69% για τις δεκαετίες '80 και '90 αντίστοιχα.

Ο γυναικείος οικονομικά ενεργός πληθυσμός παρουσιάζει σημαντική αύξηση για κάθε δεκαετία. Ο ρυθμός αύξησής του είναι 41,83% για τη δεκαετία του '70 και περίπου 102% για τις δεκαετίες '80 και '90. Τη δεκαετία του '60 αποτελεί το 16,16% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, το 21,57% για τη δεκαετία του '70, το 28,79% για τη δεκαετία του '80 και τέλος τη δεκαετία του '90 το 30,64% του συνόλου.

Η αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, σε συνάρτηση με την πληθυσμιακή αύξηση, οδηγούν σε μείωση της απασχόλησης. Σημαντικό ρόλο έπαιξε και η οικονομική κρίση του '70 που είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων στη δεκαετία του '80. Από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας προκύπτει ότι η απασχόληση από 98,7% που ήταν τη δεκαετία του '60 μειώνεται σταθερά και στο τέλος της δεκαετίας του '90 φτάνει το 87,32%.

Η μείωση της απασχόλησης σημαίνει την ταυτόχρονη αύξηση της ανεργίας. Από τις απογραφές πληθυσμού παρατηρούμε ότι ο αριθμός των

ανέργων αυξάνεται με μεγάλους ρυθμούς ανά δεκαετία. Από 1,3% τη δεκαετία του '60 αυξάνεται σταδιακά σε 3,55%, 11,7% και 12,65% αντίστοιχα για τις επόμενες δεκαετίες. Ο ρυθμός αύξησης της ανεργία για τον Ασπρόπυργο είναι 191,6% τη δεκαετία του '70, 402,85% για τη δεκαετία του '80 και για τη δεκαετία του '90 μόλις 106,39%. Η μεγάλη αύξηση της δεκαετίας του '80, με πέντε φορές υψηλότερη ανεργία από την προηγούμενη δεκαετία, οφείλεται στον έντονο βιομηχανικό μαρασμό του Θριασείου Πεδίου.

Η ανεργία πλήττει κυρίως τον γυναικείο πληθυσμό με τα αντίστοιχα ποσοστά των άνεργων ανδρών να είναι πολύ χαμηλότερα. Ιδιαίτερα τη δεκαετία του '80 το ποσοστό ανεργίας ενώ για τους άνδρες είναι 9,34%, για τις γυναίκες είναι 17,55%. Παράλληλα, ο γυναικείος πληθυσμός είναι στην πλειοψηφία του οικονομικά μη ενεργός, το οποίο οφείλεται κυρίως στις οικογενειακές υποχρεώσεις και την πεπταλαιωμένη αντίληψη ότι η γυναίκα δεν πρέπει να εργάζεται για να φροντίζει τα οικιακά θέματα. Το γεγονός αυτό, σε σύγκριση με την υψηλή ανεργία, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στην πραγματικότητα η ανεργία του γυναικείου πληθυσμού είναι αρκετά υψηλότερη και κυρίως δύσκολα μετρήσιμη.

Χαρακτηριστικό της ανεργίας για την περιοχή του Ασπροπύργου είναι και το ότι αυτή εμφανίζεται κυρίως στους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας και στις μικρότερες ηλικιακές ομάδες. Οι άνεργοι αμφότερων των φύλων ηλικίας έως 29 ετών, αποτελούν περίπου το 65% του συνολικού αριθμού των ανέργων για κάθε δεκαετία. Παράλληλα οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας άνεργοι, αποτελούν περίπου το 55% των ανέργων κάθε δεκαετίας. Όσον αφορά τους άνδρες, οι νέοι άνεργοι είναι περίπου στο 55%, ενώ για τις γυναίκες το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο του 65%.

Διαχρονικά παρατηρούμε ότι ενώ ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξάνεται και η απασχόληση είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα, η ανεργία αυξάνεται με μεγαλύτερους ρυθμούς και πλήττει κυρίως τους νέους και τις γυναίκες. Η διαπίστωση αυτή δεν αποτελεί εξαίρεση της κατάστασης που επικρατεί στη χώρα, έρχεται όμως σε αντίθεση με την ανάπτυξη της βιομηχανίας και του ρόλου της περιοχής ως διαμετακομιστικού κόμβου. Η βασικότερη αιτία της αυξητικής τάσης της ανεργίας των νέων και του γυναικείου πληθυσμού, οφείλεται στην έλλειψη εξειδίκευσης του οικονομικά

ενεργού πληθυσμού, έτσι ώστε να απορροφηθεί από την αναπτυσσόμενη βιομηχανία.

3.2.2. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟ

Στη δομή των οικονομικών δραστηριοτήτων του δήμου Ασπροπύργου σημαντικότερη είναι η βιομηχανική δραστηριότητα, ιδιαίτερα βαριάς οχλήσεως. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας που ξεκίνησε στα μέσα του προηγούμενου αιώνα υπήρξε μεγάλη, μέχρι τη δεκαετία του '80 όπου λόγω των διεθνών οικονομικών συγκυριών παρατηρήθηκε έντονος βιομηχανικός μαρασμός. Εν τούτοις, ο Ασπρόπυργος και το Θριάσειο Πεδίο συνολικά, εξακολουθεί να αποτελεί τον μεγαλύτερο βιομηχανικό πόλο της Αττικής και έναν από τους δυο μεγαλύτερους στη χώρα. Εξάλλου, στην περιοχή βρίσκονται οι πλέον εκτεταμένες και θεσμοθετημένες από το 1984, βιομηχανικές περιοχές της Αττικής.

Η γεωγραφική θέση της περιοχής αποτελεί ένα σημαντικό πλεονέκτημα για την εγκατάσταση επιχειρήσεων αποθήκευσης και μεταφοράς, δραστηριότητα η οποία αναπτύσσεται στην περιοχή τις δυο τελευταίες δεκαετίες. Η ανάπτυξη αυτή βασίζεται στις θεσμοθετημένες ζώνες χονδρεμπορίου που υπάρχουν σε όλο το Θριάσειο Πεδίο. Ο διαμετακομιστικός ρόλος της περιοχής ενισχύεται από το λιμάνι της Ελευσίνας και τα 9 ιδιωτικά λιμάνια των παράκτιων βιομηχανιών του Θριασειού και το οδικό δίκτυο που ενώνει τις εθνικές οδούς Αθηνών-Κορίνθου με την Αττική Οδό και την Αθηνών-Θεσσαλονίκης.

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία έχει διενεργήσει τέσσερις απογραφές οικονομικών δραστηριοτήτων από το 1973 έως το 1988¹, με γεωγραφικό κριτήριο τα βιομηχανικά κέντρα της χώρας. Σκοπός της ήταν η καταγραφή των δραστηριοτήτων στις περιοχές που υπήρχαν βιομηχανικοί πυρήνες και η διαχρονική παρακολούθησή τους. Τα αποτελέσματα αυτά αφορούσαν συγκεκριμένες περιοχές και δεν έδιναν πλήρη εικόνα των οικονομικών δραστηριοτήτων για το σύνολο της χώρας και έτσι διακόπηκαν. Πλέον η

¹ Οι απογραφές οικονομικών δραστηριοτήτων του Βιομηχανικού Κέντρου Δυτικής Αττικής διενεργήθηκαν τα έτη 1973, 1978, 1984 και 1988.

καταγραφή γίνεται είτε σε επίπεδο νομού, είτε στο σύνολο της χώρας, παρέχοντας συγκεντρωτικά στοιχεία.

Με την καταγραφή αυτή ο νομός Αττικής διαχωρίζεται σε δυο τμήματα, την Περιφέρεια Πρωτευούσης και το Βιομηχανικό Κέντρο Δυτικής Αττικής ή Βιομηχανικό Κέντρο Ελευσίνας. Το Βιομηχανικό Κέντρο Δυτικής Αττικής ταυτίζεται γεωγραφικά με τα διοικητικά όρια των δήμων του Θριασείου Πεδίου Ασπροπύργου, Ελευσίνας, Μάνδρας και την κοινότητας Μαγούλας.

Όσον αφορά την δομή των οικονομικών δραστηριοτήτων του δήμου Ασπροπύργου, οι απογραφές αυτές είναι αυτές που συμπίπτουν περισσότερο στα γεωγραφικά όρια του δήμου. Αν και χρονικά είναι αρκετά περιορισμένες, δίνουν μια πλήρη εικόνα των οικονομικών δραστηριοτήτων για την περιοχή του Θριασείου σε μια χρονική στιγμή που οι οικονομικές συγκυρίες οδήγησαν σε εκτεταμένο βιομηχανικό μαρασμό και αποδεικνύουν την ιδιαιτερότητα της περιοχής ως προς την ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα παραγωγής και ιδιαίτερα της βιομηχανίας.

Από τα στοιχεία του πίνακα 3.2.2.i, εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την μεταποίηση προϊόντων παρουσιάζουν συνεχή αύξηση από το 1973 έως και το 1988 η οποία είναι περίπου 25% για κάθε περίοδο απογραφής. Επίσης, παρατηρούμε ότι η μέση ετήσια απασχόληση ενώ παρουσιάζει αύξηση, την περίοδο 1984–1988 μειώνεται κατά 8,6%. Η μείωση αυτή, οφείλεται στο κλείσιμο παλαιότερων βιομηχανικών μονάδων με απαρχαιωμένες μεθόδους παραγωγής και στην αντικατάσταση των τεχνικών παραγωγής με νέες, που αυτοματοποιούν την παραγωγική διαδικασία και μειώνουν το εργατικό δυναμικό. Το συμπέρασμα αυτό στηρίζεται και από το γεγονός ότι στην περίοδο αυτή οι βιομηχανίες με κινητήρα γνωστής ισχύος, παρουσιάζουν αύξηση στην ισχύ τους και από 380.427 ίππους το 1978 στους 514.161 ίππους για το 1988, αύξηση που αντιστοιχεί στο 35,15%.

Ο βιομηχανικός μαρασμός της δεκαετίας του '80 είχε ως κυριότερο αποτέλεσμα την έξοδο του βιομηχανικού εργατικού δυναμικού μεγάλης ηλικίας και μικρής εξειδίκευσης στην ανεργία. Συγκρίνοντας τις απογραφές των ετών 1978 και 1988 παρατηρούμε ότι στο σύνολο των δραστηριοτήτων οι επιχειρήσεις αυξάνονται κατά 35,7%, η μέση ετήσια απασχόληση μειώνεται κατά 0,95%. Η μείωση της απασχόλησης για τον κλάδο της βιομηχανίας

αγγίζει το 5,41%, ενώ αντίθετα, παρατηρείται αύξηση της μέσης ετήσιας απασχόλησης στους κλάδους του εμπορείου και των μεταφορών και αποθηκείσεων, που ξεπερνά το 20%.

Οι οικονομικές δραστηριότητες στην περιοχή του Ασπροπύργου από τα τέλη της δεκαετίας του '80 και καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, παρουσιάζουν αύξηση, κυρίως στους τομείς μεταφορών και αποθηκείωσης. Οι οδικοί άξονες και οι θεσμοθετημένες ζώνες βιομηχανίας και χονδρεμπορίου αποτελούν πόλο έλξης μεγάλων επιχειρήσεων. Τα Ελληνικά Διυλιστήρια Ασπροπύργου (ΕΛ.Δ.Α) και οι δεκάδες εταιρίες εμπορίας, τυποποίησης και αποθήκευσης υγρών και αερίων καυσίμων καθώς και ο σταθμός διανομής φυσικού αερίου, δημιουργούν έναν άξονα παραγωγής και διακίνησης καυσίμων, με περισσότερους από 30.000.000 τόνους υγρών και αερίων καυσίμων ετησίως.

Παρά το γεγονός ότι στην δομή των οικονομικών δραστηριοτήτων του Ασπροπύργου κυριαρχεί η βιομηχανία, η μεταποίηση και το εμπόριο, υπάρχει ταυτόχρονα σημαντική εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα. Η εξειδίκευση αυτή εντοπίζεται στην κτηνοτροφία και στις εντατικές καλλιέργειες των πρώιμων κηπευτικών, δραστηριότητα που αποτελούσε τη βασική ενασχόληση των κατοίκων μέχρι και τη δεκαετία του '50. Η γεωργική παραγωγή ευνοείται από τη γειννίαση με τη μεγάλη αγορά των Αθηνών και σήμερα εμφανίζει τα τυπικά χαρακτηριστικά της περιαστικής γεωργίας με τις εντατικές μεθόδους παραγωγής και τα υψηλά εισοδήματα.

3.2.3. Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ανάλογα με τον κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο απασχολείται. Από τα στοιχεία των πινάκων 3.2.3.i, 3.2.3.ii, 3.2.3.iii και 3.2.3.iv, εντοπίζουμε ότι οι βασικές οικονομικές δραστηριότητες με τις οποίες απασχολείται στην πλειοψηφία του ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Ασπροπύργου, είναι οι μεταποιητικές βιομηχανίες, η γεωργία, οι κατασκευές, το εμπόριο, οι μεταφορές και αποθήκευση και η παροχή υπηρεσιών.

Η έντονη βιομηχανική δραστηριότητα της περιοχής που ξεκίνησε τη δεκαετία του '50, απασχολεί περίπου το 39% του ενεργού πληθυσμού κατά τις δεκαετίες '60 και '70 και οι απασχολούμενοι στον κλάδο αυτό αυξάνονται κατά 8,25% την ίδια περίοδο. Ο βιομηχανικός μαρασμός της δεκαετίας του '80 οδήγησε σε μείωση του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού των μεταποιητικών βιομηχανιών κατά 3% και αύξηση της ανεργίας. Στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων αποτελεί το 25,2%, εξακολουθεί όμως να είναι ο κλάδος με τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης της περιοχής. Τη δεκαετία του '90 η αύξηση της απασχόλησης φτάνει το 110,75% και ως προς το σύνολο του απασχολούμενου οικονομικά ενεργού πληθυσμού εμφανίζεται αύξηση της τάξεως του 2,6%.

Παράλληλα ο αγροτικός κλάδος ακολουθεί αντίθετη πορεία. Η γεωργία και η κτηνοτροφία ως παραδοσιακός κλάδος απασχόλησης του πληθυσμού πριν τη δεκαετία του '50, παρουσιάζουν σημαντική μείωση. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός που ασχολείται με τον κλάδο αυτό μειώνεται ως ποσοστό επί του συνόλου των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, από 25,5% που ήταν τη δεκαετία του '60, σε 5,8% για τη δεκαετία του '90. Η μεγαλύτερη μείωση του αγροτικού πληθυσμού εμφανίζεται τη δεκαετία του '90, με μείωση κοντά στο 25%, σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία. Οι εναπομείναντες αγρότες μέσω της εντατικοποίησης της παραγωγής και της γειννίασης με την πρωτεύουσα εμφανίζουν υψηλά εισοδήματα, όμως είναι αρκετοί οι λόγοι που οδηγούν στην εγκατάλειψη του αγροτικού κλάδου, ιδιαίτερα από τους νέους. Η μείωση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων καθώς και η υψηλή αξία των βιομηχανικών χώρων, οδήγησαν και οδηγούν στην συνεχή απομάκρυνση του παραδοσιακά αγροτικού πληθυσμού από τον κλάδο αυτό.

Οι οικονομικές δραστηριότητες σχετικές με το εμπόριο, την αποθήκευση και μεταφορά προϊόντων παρουσιάζουν σημαντική αύξηση με το πέρασμα των δεκαετιών. Ο κλάδος του εμπορίου μετά από μια σημαντική μείωση της τάξεως του 43% την περίοδο 1971-1981, αυξάνεται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς που φτάνουν το 245% για τη δεκαετία του '80 και το 141% για τη δεκαετία του '90. Η αύξηση αυτή οδηγεί σταδιακά ένα μεγάλο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στον κλάδο αυτό, όπου για τη δεκαετία του '90 απασχολείται το 17,5% του συνολικού πληθυσμού. Όσον αφορά τον κλάδο μεταφορών και αποθήκευσης, παρατηρείται σημαντική αύξηση κοντά

στο 80% και διαχρονικά σε αυτόν απασχολείται το 7% περίπου, του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Ο κλάδος των κατασκευών παρουσιάζει μια σχετικά σταθερή αυξητική τάση μέχρι τη δεκαετία του '80, όπου παρατηρείται μικρή μείωση, που οφείλεται κυρίως στις δυσμενείς οικονομικές συγκυρίες της περιόδου αυτής. Η ανάκαμψη των κλάδων εμπορίου, μεταφοράς και αποθήκευσης και των μεταποιητικών βιομηχανιών την δεκαετία του '90, οδήγησαν και τον κλάδο των κατασκευών σε αύξηση με ποσοστό 181% και τον απασχολούμενο σε αυτόν πληθυσμό να καλύπτει το 10,22% του συνόλου. Για τη δεκαετία του '90 ο κλάδος των κατασκευών είναι τέταρτος στην απασχόληση εργατικού δυναμικού.

Η παροχή υπηρεσιών στην περιοχή του Ασπροπύργου εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένη την τελευταία δεκαετία. Την περίοδο των δεκαετιών '60 και '70 δεν ήταν τόσο ανεπτυγμένη, αφού μόλις το 5,4% και το 6,5% αντίστοιχα, του οικονομικά ενεργού πληθυσμού απασχολείται σε αυτόν τον κλάδο. Την δεκαετία του '80 παρατηρείται αύξηση της τάξεως του 198,8% και οι απασχολούμενοι αποτελούν το 12,5% του συνόλου. Για τη δεκαετία του '90 η αύξηση ανέρχεται στο 82,6% και το 12% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού απασχολείται στην παροχή υπηρεσιών. Παράλληλα εμφανίζει σημαντική αύξηση την ίδια περίοδο και ο κλάδος των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, συμπεριλαμβανομένου του οποίου η απασχόληση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού με την παροχή υπηρεσιών ανέρχεται στο 17,75%. Χαρακτηριστικό είναι ότι ο αριθμός των υποκαταστημάτων τραπεζών στην περιοχή από τρία που ήταν μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '90, αυξήθηκε σε επτά και μέχρι το 2004 λειτουργούν δεκαεπτά υποκαταστήματα διαφορετικών τραπεζών στο κέντρο του Ασπροπύργου.

Η κατηγοριοποίηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού σε σχέση με τη θέση που κατέχουν στο επάγγελμά τους, τους κατατάσσει σε τέσσερις κατηγορίες, τους εργοδότες, τους εργαζόμενους για δικό τους λογαριασμό, τους μισθωτούς και τα συμβοηθούμενα και μη αμειβόμενα μέλη. Όσον αφορά τη διάκριση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Ασπροπύργου, ανάλογα με τη θέση που κατέχει στο επάγγελμα, διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία αποτελείται από μισθωτούς.

Η συντριπτική πλειοψηφία του οικονομικά ενεργού πληθυσμού αποτελείται από μισθωτούς. Αποτελούν περίπου το 60% για τις δεκαετίες '60, '70 και '80, ενώ για τη δεκαετία του '90 το ποσοστό ανέρχεται σε 72,5%. Το μεγαλύτερο μέρος των μισθωτών απασχολείται στον κλάδο της μεταποιητικής βιομηχανίας, ενώ από δεκαετία σε δεκαετία παρατηρούμε ότι σημαντική αύξηση παρουσιάζεται στους κλάδους εμπορίου, παροχής υπηρεσιών και μεταφορών και αποθήκευσης προϊόντων. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι κατά τη δεκαετία του '80 παρατηρείται αύξηση των μισθωτών στον αγροτικό κλάδο, η οποία οφείλεται στη μείωση των θέσεων εργασίας στον κλάδο της βιομηχανίας.

Η κατηγορία των μισθωτών παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας στην περιοχή, ιδιαίτερα στους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας αμφοτέρων των φύλων. Οι γυναίκες αποτελούν το 13% των μισθωτών για τη δεκαετία του '60, ποσοστό που συνεχώς αυξάνεται και τη δεκαετία του '90 φτάνει το 30,5%. Ως προς τον κλάδο στον οποίο απασχολούνται, το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκει στην μεταποιητική βιομηχανία, ενώ για τις δεκαετίες '80 και '90 σημαντική είναι η θέση των γυναικών ως μισθωτοί στην παροχή υπηρεσιών.

Όσον αφορά την κατηγορία των εργοδοτών για τις δεκαετίες '60 και '70, δραστηριοποιούνται στον αγροτικό κλάδο, τις μεταποιητικές βιομηχανίες και το εμπόριο. Η κατηγορία των εργοδοτών αποτελεί μικρό μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, το οποίο παρουσιάζει μείωση τη δεκαετία του '70, της τάξεως του 37,5%, καλύπτοντας το 1,77% του συνόλου των οικονομικά ενεργών κατοίκων. Αντίθετα, τη δεκαετία του '80 οι εργοδότες τετραπλασιάζονται και δραστηριοποιούνται κυρίως στο εμπόριο και τον αγροτικό κλάδο. Ιδιαίτερα στον κλάδο του εμπορίου το πλήθος των εργοδοτών πενταπλασιάζεται και αποτελεί το 39% του συνόλου των εργοδοτών.

Τη δεκαετία του '90 η αυξητική αυτή τάση συνεχίζεται με τριπλασιασμό του αριθμού των εργοδοτών, οι οποίοι αγγίζουν το 7% του συνόλου. Η αύξηση αυτή είναι μεγάλη στους τομείς των κατασκευών και των μεταποιητικών βιομηχανιών, ενώ η δραστηριοποίηση στο εμπόριο καλύπτει το 55,5% των εργοδοτών. Οι γυναίκες εργοδότες μέχρι και τη δεκαετία του '70 είναι ελάχιστες, ενώ τη δεκαετία του '80 καλύπτουν το 20,7% και τη δεκαετία

του '90 το 28,9% των εργοδοτών και δραστηριοποιούνται κυρίως στον κλάδο του εμπορείου.

Η κατηγορία των εργαζόμενων για δικό τους λογαριασμό μειώνεται σημαντικά από δεκαετία σε δεκαετία. Τη δεκαετία του '60 αποτελούν το 32,11% του εργατικού δυναμικού της περιοχής και απασχολούνται στον αγροτικό τομέα σε ποσοστό 56,4%. Τις επόμενες δεκαετίες η μείωση των εργαζόμενων για δικό τους λογαριασμό, στον αγροτικό τομέα είναι μεγάλη και αγγίζει το 52%. Παράλληλα, αυξάνονται οι ελεύθεροι επαγγελματίες που ασχολούνται με τον κλάδο του εμπορίου και την παροχή υπηρεσιών. Τη δεκαετία του '90 καλύπτουν μόλις το 11,16% των οικονομικά ενεργών κατοίκων. Η γυναικεία απασχόληση κυμαίνεται μεταξύ 10% και 20% και δραστηριοποιείται κυρίως στον αγροτικό τομέα, καλύπτοντας την συνεχή έξοδο του ανδρικού πληθυσμού από την παραδοσιακά αγροτική απασχόληση.

Σημαντικό μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού καλύπτει η κατηγορία των συμβοηθούτων και μη αμειβόμενων μελών. Η κατηγορία αυτή αποτελείται κυρίως από τα μέλη των οικογενειών των εργοδοτών και των εργαζόμενων για δικό τους λογαριασμό. Στην πλειοψηφία τους είναι σύζυγοι και τέκνα νεαρής ηλικίας απασχολούμενοι στην οικογενειακή επιχείρηση. Από τη δεκαετία του '60 παρατηρείται σημαντική μείωση της κατηγορίας αυτής κυρίως στον άρρεν πληθυσμό, ενώ είναι η μόνη κατηγορία στην οποία οι γυναίκες αποτελούν την πλειοψηφία. Ως προς τον τομέα στον οποίο απασχολούνται, το μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίζεται στον αγροτικό τομέα και το εμπόριο. Ο άρρεν πληθυσμός μοιράζεται στον αγροτικό τομέα και το εμπόριο, ενώ αντίθετα οι γυναίκες αυτής της κατηγορίας απασχολούνται κατά κύριο λόγο στον αγροτικό τομέα.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η πλειοψηφία των οικονομικά ενεργών κατοίκων απασχολούνται στην μεταποιητική βιομηχανία ως μισθωτοί, κατηγορία η οποία παρουσιάζει και τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας. Η ανάπτυξη της περιοχής ως διαμετακομιστικού κόμβου, οδήγησε τις δυο τελευταίες δεκαετίες στην άνθηση του εμπορίου και των μεταφορών, απασχολώντας όλο και μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού. Παράλληλα, ο αγροτικός τομέας απασχολεί όλο και λιγότερα άτομα,

παρουσιάζει όμως εντατικοποίηση της παραγωγής και εμφανίζει τα χαρακτηριστικά της περιαστικής γεωργίας που αποφέρει υψηλά εισοδήματα.

Λαμβάνοντας υπόψη τον μεγάλο αριθμό εργαζομένων από το λεκανοπέδιο Αττικής αντιλαμβανόμαστε ότι και στο μέλλον οι μισθωτοί θα αποτελούν την πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού. Η ανάπτυξη της περιοχής ως βιομηχανικό και διαμετακομιστικό κέντρο, επιβάλλει την θεσμοθέτηση των κανόνων εκείνων για ορθολογική κατανομή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και παράλληλα, την συνεχή κατάρτιση του εργατικού δυναμικού, έτσι ώστε να εμφανίζεται ανταγωνιστικό την αγορά εργασίας στην περιοχή.

3.3. ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ένας επιπλέον προσδιοριστικός παράγοντας κοινωνικών ανισοτήτων είναι και το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού μιας περιοχής. Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα παρ' όλες τις μεταρρυθμίσεις και παραλλαγές παρέμεινε προσανατολισμένο στην παροχή γενικής παιδείας στους πολίτες. Αναλογιζόμενοι το επίπεδο εκπαίδευσης πριν από τη δεκαετία του '50, μπορούμε να πούμε πως ο κεντρικός στόχος επιτεύχθηκε. Υπάρχει όμως μια σημαντική έλλειψη ακόμα και σήμερα, ως προς την επαγγελματική κατάρτιση.

Για την περιοχή του Ασπροπύργου το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού παρουσιάζει βελτίωση, δεν μπορεί όμως να υποστηριχθεί ότι είναι ιδιαίτερα υψηλό. Τα διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα των τελευταίων 40 ετών, δυσχεραίνουν την προσπάθεια μιας διαχρονικής παρατήρησης του επιπέδου εκπαίδευσης. Σε γενικές γραμμές και μέσα από τις απογραφές του επιπέδου εκπαίδευσης του πληθυσμού μπορούμε να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα.

Από τους πίνακες 3.3.i, 3.3.ii, 3.3.iii και 3.3.iv, προκύπτει ότι ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού για κάθε δεκαετία έχει είτε ελάχιστες γνώσεις, είτε καθόλου. Στην κατηγορία αυτή ανήκει ο πληθυσμός που είναι είτε αγράμματος, είτε δεν έχει τελειώσει τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Διαχρονικά παρατηρούμε ότι σε ποσοστιαίες μονάδες ο πληθυσμός αυτός παρουσιάζει σημαντική μείωση, ως προς τον συνολικό πληθυσμό, όμως αριθμητικά

παρουσιάζεται αυξημένος. Παράλληλα, για τις δεκαετίες '60, '70 και '80 η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού αποτελείται από αποφοίτους της στοιχειώδους εκπαίδευσης, με ποσοστά που ξεπερνούν το 40%. Τη δεκαετία του '90, αν και οι απόφοιτοι της στοιχειώδους εκπαίδευσης πλειοψηφούν, το ποσοστό επί του συνόλου μειώνεται στο 29,93%, κυρίως λόγω της αύξησης των αποφοίτων ανώτερων βαθμίδων εκπαίδευσης.

Αυξητική είναι η τάση των αποφοίτων της τρίτης τάξης γυμνασίου και αυτών που ολοκληρώνουν τη μέση εκπαίδευση. Μέχρι και τη δεκαετία του '80 οι ρυθμοί αύξησης των ατόμων που αποφοιτούν από την μέση εκπαίδευση ξεπερνούν το 60%, ενώ κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90 ο ρυθμός αύξησης ξεπερνά το 150%, όπου υπερδιπλασιάζεται ο αριθμός τους. Επίσης, ο αριθμός των φοιτητών και πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της περιοχής παρουσιάζει σημαντική αύξηση, από 1,8% επί του συνόλου για τη δεκαετία του '60, φθάνει να αγγίζει το 9% την περίοδο του '90, ενώ ο ρυθμός αύξησης του αριθμού των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την δεκαετία του '90 είναι της τάξεως του 185%.

Από τα παραπάνω και τα στοιχεία των απογραφών, όπως αυτά εμφανίζονται στους πίνακες, παρατηρούμε ότι ο πληθυσμός με επίπεδο εκπαίδευσης χαμηλότερο της στοιχειώδους εκπαίδευσης από το 82,57% που κάλυπτε τη δεκαετία του '60, μειώθηκε αισθητά και τη δεκαετία του '90 έφθασε το 48,82%, όμως παραμένει αρκετά υψηλό. Όσο αναφορά την ηλικιακή σύνθεση εντοπίζεται ότι, διαχρονικά το χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης πλειοψηφεί στον ηλικιακά μεγαλύτερο πληθυσμό και κυρίως στις γυναίκες. Επίσης, ο αναλφαβητισμός των νεαρών ηλικιών εμφανίζεται αυξημένος την δεκαετία του '90 σε σχέση με τις προηγούμενες, το οποίο οφείλεται στον μεγάλο αριθμό παλιννοστούντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση, που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή την περίοδο αυτή και δεν είχαν τη δυνατότητα να αποκτήσουν τη στοιχειώδη εκπαίδευση.

Παράλληλα, ο πληθυσμός που ολοκληρώνει την υποχρεωτική και μέση εκπαίδευση καθώς και το ποσοστό εκείνων που έχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση παρουσιάζει αύξηση. Ιδιαίτερα ως προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση η ποσοτική αύξηση είναι σημαντική όμως καλύπτει μικρό μέρος του συνολικού πληθυσμού. Ο γυναικείος πληθυσμός παρουσιάζει μεγαλύτερους ρυθμούς αύξησης, παραμένει όμως σε χαμηλότερα επίπεδα

από τον αντίστοιχο ανδρικό. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι, η αύξηση του πληθυσμού με ικανοποιητικό επίπεδο εκπαίδευσης δεν προέρχεται αποκλειστικά από το γηγενή πληθυσμό όπως μαρτυρούν οι αριθμοί και οφείλεται κυρίως στην βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής και την εγκατάσταση σε αυτή, εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού οδήγησε και στη δημιουργία νέων σχολείων όλων των βαθμίδων. Μέχρι και τη δεκαετία του '80 λειτουργούσαν 7 δημοτικά σχολεία, 2 γυμνάσια και ένα λύκειο, ο αριθμός των οποίων σήμερα ανέρχεται σε 12 δημοτικά σχολεία, 3 γυμνάσια, ένα ενιαίο λύκειο και 2 Τεχνολογικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.). Σημαντική κρίνεται η λειτουργία στην περιοχή των δυο Τ.Ε.Ε., που προσδιορίζει τις παραγωγικές δυνατότητες του εργατικού δυναμικού, μέσο της παροχής επαγγελματικής μέσης εκπαίδευσης.

Συμπερασματικά διαπιστώνουμε ότι το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού αν και παρουσιάζεται υψηλότερο από τη δεκαετία του '60, εντούτοις παραμένει χαμηλό, αφού το 48,82% του πληθυσμού έχει τις ελάχιστες δυνατές γνώσεις ή καθόλου. Η εγκατάσταση μεγάλου αριθμού παλιννοστούντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση, οι οποίοι κυρίως λόγω ηλικίας δεν μπορούν να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα, οδηγεί στην αύξηση του πληθυσμού με τις ελάχιστες δυνατές γνώσεις. Παράλληλα το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό τα χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας και επομένως προσδιορίζει τις παραγωγικές ικανότητες του εργατικού δυναμικού και είναι ένας από τους λόγους που συμβάλουν στην αύξηση της ανεργίας.

3.4. ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ

Τα τελευταία 50 χρόνια στην περιοχή του Ασπροπύργου παρατηρήθηκε πλήθος αλλαγών, με σημαντικότερες την αύξηση του πληθυσμού λόγω της διαρκούς εγκατάστασης όλο και μεγαλύτερου αριθμού νέων κατοίκων και την έντονη ανάπτυξη του τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας. Η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού δημιούργησε έντονο στεγαστικό πρόβλημα το οποίο ταλαιπώρησε και ταλαιπωρεί την τοπική κοινωνία.

Από τις αρχές της δεκαετίας του '60 οι νέοι κάτοικοι, στην πλειοψηφία τους βιομηχανικοί εργάτες, επιλέγουν ως τόπο διαμονής τους περιοχές εκτός του πολεοδομικού ιστού, οι οποίες βρίσκονται κοντά στον τόπο εργασίας τους. Το έντονο στεγαστικό πρόβλημα των κατοίκων αυτών, βρίσκει λύση με την κατασκευή αυθαίρετων κατοικιών στις περιοχές αυτές. Οι πρώτοι οικισμοί δημιουργούνται στο ανατολικό άκρο του δήμου, στην περιοχή των Διυλιστηρίων και της Παραλίας Ασπροπύργου. Η συνεχώς αυξανόμενη εγκατάσταση νέων κατοίκων, σε συνάρτηση με τους ευνοϊκούς όρους των στεγαστικών δανείων την περίοδο 1967 – 1974, οδηγεί στην κατασκευή κατοικιών εκτός σχεδίου, που όμως πληρούσαν τις απαραίτητες εκείνες ανέσεις για την όσο το δυνατόν καλύτερη διαβίωση των κατοίκων.

Από τα τέλη της δεκαετίας του '70 και τις αρχές της δεκαετίας του '80 η εγκατάσταση στην περιοχή παλιννοστούντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση, οξύνει το στεγαστικό πρόβλημα. Οι νέοι κάτοικοι εγκαθίστανται στις βορειοδυτικές περιοχές του δήμου κοντά στον πολεοδομικό ιστό και εκατέρωθεν της Λεωφόρου NATO, του οδικού άξονα που συνδέει την Ελευσίνα και τον Ασπρόπυργο με τα Άνω Λιόσια και τις Αχαρναί. Η αυθαίρετη δόμηση των περιοχών αυτών που τελεί υπό καθεστώς ανοχής διότι οι αρμόδιοι φορείς δεν μπορούσαν να δώσουν ικανοποιητική λύση, δημιουργεί τους οικισμούς Γκορυτσάς, Μελισσιών, Λόφου Κυρίλλου και Άνω και Κάτω Φούσας.

Τη δεκαετία του '90 το πρόβλημα εντείνεται και οι οικισμοί κυρίως στο βορειοδυτικό τμήμα, τείνουν να ενωθούν σε έναν ενιαίο και άναρχο πολεοδομικό ιστό. Παράλληλα, η άναρχη δόμηση και η μη θεσμοθετημένη χρήση γης σε αρκετές από τις περιοχές αυτές, δημιουργούν περισσότερα προβλήματα, όπου χαρακτηριστική είναι η εικόνα της λειτουργίας εμπορικών και μεταποιητικών επιχειρήσεων σε κατοικημένες περιοχές εκτός σχεδίου. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων στις περιοχές αυτές συνεχώς να υποβαθμίζεται.

Η προσπάθεια της τοπικής αυτοδιοίκησης για την επίλυση των προβλημάτων αυτών χαρακτηρίζεται από τις συνεχείς προτάσεις, ιδιαίτερα της τελευταίας δεκαετίας, για ανάπτυξη των θεσμοθετημένων οικιστικών περιοχών του δήμου. Μέχρι και τη δεκαετία του '80 υπήρχε μόνο μια αναθεώρηση του αρχικού σχεδίου πόλεως του 1940, η οποία έγινε το 1970

και αφορούσε μόνο τον κεντρικό πολεοδομικό ιστό της περιοχής. Τη δεκαετία του '90 έγιναν τρεις αναθεωρήσεις του ρυμοτομικού σχεδίου τα έτη 1992, 1996 και 1997, οι οποίες αφορούσαν την ανάπτυξη του πολεοδομικού ιστού, εντάσσοντας πυκνοκατοικημένες περιοχές γύρω από το κέντρο της πόλης. Μόλις το 2003 με την τελευταία αναθεώρηση, εντάχθηκε στο σχέδιο πόλεως η περιοχή της Παραλίας Ασπροπύργου, ενώ συνεχείς είναι οι προσπάθειες για ορθολογική διάρθρωση των χρήσεων γης στο σύνολο του δήμου.

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των κατοικιών σύμφωνα με τους πίνακες 3.4.i, 3.4.ii και 3.4.iii, παρατηρούμε ότι ο αριθμός τους από τη δεκαετία του '70 έως τη δεκαετία του '90 σχεδόν διπλασιάζεται. Παράλληλα, αυξάνεται ο αριθμός των κατοικούμενων και αποτελεί το 78% του συνόλου των κατοικιών για τη δεκαετία του '90, ενώ οι κενές κατοικίες είναι στην πλειοψηφία τους πεπαλαιωμένες κατασκευές.

Ως προς τον αριθμό δωματίων που διαθέτει η κατοικία, η πλειοψηφία των κατασκευών διαθέτει δυο και τρία δωμάτια τη δεκαετία του '70, ενώ σημαντική αύξηση παρουσιάζουν οι κατασκευές με περισσότερα από τέσσερα δωμάτια ανά κατοικία, τις επόμενες δεκαετίες. Σημαντική αύξηση εντοπίζεται στις κατοικίες με περισσότερα των πέντε δωματίων με ρυθμό αύξησης που ξεπερνά το 90%. Από τους πίνακες γίνεται αντιληπτό ότι οι κατοικίες που διαθέτουν λιγότερα από δυο δωμάτια είναι παλαιότερες κατασκευές, οι οποίες αντικαθίστανται με νέες και μεγαλύτερες.

Από τα στοιχεία του πίνακα 3.4.iv, προκύπτει ότι η επιλογή κατοικιών με τρία και περισσότερα δωμάτια αυξάνεται, ενώ οι μικρότερες κατοικίες δεν προτιμούνται. Τη δεκαετία του '60 η πλειοψηφία των νοικοκυριών ανεξαρτήτως αριθμού μελών, διαμένει σε κατοικίες που διαθέτουν τρία δωμάτια, ενώ τις επόμενες δεκαετίες αυτή η τάση διαφοροποιείται και επιλέγονται κατοικίες που διαθέτουν περισσότερα από τέσσερα δωμάτια. Παράλληλα, μεγάλο μέρος των νοικοκυριών με περισσότερα από πέντε μέλη διαμένουν σε κατοικίες με μικρότερο αριθμό δωματίων, χαρακτηριστικό του πληθυσμού με χαμηλό εισόδημα.

Ως προς τις ανέσεις που διαθέτουν οι κατοικίες τη δεκαετία του '70, εντοπίζονται σημαντικές ελλείψεις στην ύδρευση, σε εγκαταστάσεις υγιεινής και κεντρικής θέρμανσης. Τις επόμενες δεκαετίες η εικόνα είναι διαφορετική, με τη συντριπτική πλειοψηφία των κατοικιών να διαθέτουν τις βασικές ανέσεις

και οι ελλείψεις να εντοπίζονται στις εγκαταστάσεις κεντρικής θέρμανσης. Επίσης, σημαντική καθυστέρηση παρατηρείται στον τομέα της αποχέτευσης, αφού τα έργα κεντρικής αποχέτευσης δεν έχουν ολοκληρωθεί ως σήμερα.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι, παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει, οι συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων παρουσιάζουν σημαντική χρονική υστέρηση και υποβαθμίζουν την εικόνα της περιοχής, ιδιαίτερα στις περιοχές εκτός των ορίων του εγκεκριμένου πολεοδομικού ιστού.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η διεξοδική ανάλυση των στατιστικών στοιχείων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, συναρτήσκει της πρωτόγεννους έρευνας των αρχείων του δημοτολογίου του δήμου Ασπρόπυργου, μας βοηθά να παρουσιάσουμε και να αιτιολογήσουμε τις μεταβολές που συντελέστηκαν στην περιοχή τα τελευταία 50 χρόνια. Η ανωτέρω μεθοδολογία μας επιτρέπει να διυλίσουμε και επανεξετάσουμε, μέσω ποσοτικών και επομένως όσο το δυνατόν περισσότερο αντικειμενικών στοιχείων, τα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού ούτως ώστε, να αποτυπώσουμε ολοκληρωμένα τον τρόπο με τον οποίο έλαβαν χώρα οι μεταβολές αυτές στον σημερινό αστικό χώρο και να εντοπίσουμε τις όποιες ιδιαιτερότητες και απαιτήσεις του πληθυσμού. Το συγκεκριμένο πόνημα αποτελεί εργαλείο για την υλοποίηση οποιασδήποτε αναπτυξιακής πρακτικής, αφού απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πληρέστερη δυνατή γνώση της υφιστάμενης κατάστασης μέσω της εξέλιξης της κοινωνικής σύνθεσης του πληθυσμού, έτσι ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Η πληθυσμιακή έξαρση που παρατηρείται σε ολόκληρο το λεκανοπέδιο της Αττικής γίνεται αισθητή και στην περιοχή του Ασπρόπυργου. Από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας φαίνεται ότι ο πληθυσμός του Ασπρόπυργου τα τελευταία 80 χρόνια έχει δεκαπλασιαστεί, ενώ μόνο τα τελευταία πενήντα, στα οποία περιορίζεται η έρευνα, εμφανίζονται οι μεγαλύτερες πληθυσμιακές αυξήσεις. Η πληθυσμιακή αύξηση δεν αιτιολογείται από την φυσική κίνηση του πληθυσμού. Αντίθετα, η αυξητική τάση των γεννήσεων και των θανάτων είναι απόρροια της πληθυσμιακής αύξησης.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του δημοτολογίου, η αύξηση του πληθυσμού οφείλεται στην εγκατάσταση νέων κατοίκων. Όσον αφορά την καταγωγή του πληθυσμού, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία του γηγενών έχει Αρβανίτικη καταγωγή, ενώ και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '50 το μεγαλύτερο μέρος της ενδοπεριφερειακής μετακίνησης προς τον Ασπρόπυργο αποτελείται από Αρβανίτες, κατοίκους των γειτονικών περιοχών. Τις δεκαετίες '60 και '70, το μεγαλύτερο μέρος των νέων κατοίκων προέρχεται από την Αττική και την Πελοπόννησο.

Χαρακτηριστική είναι και η αύξηση του πλήθους των αρχικών εγγραφών στο δημοτολόγιο, από τη δεκαετία του '70 και μετά, που όμως ακόμα αποτελούν μικρό μέρος του συνόλου των εγγραφών. Αυτή οφείλεται στην εγκατάσταση στην περιοχή παλιννοστούντων, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων είναι Ποντιακής καταγωγής και προέρχονται από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Η εγκατάσταση παλιννοστούντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση τις δεκαετίες '80 και '90, θα γνωρίσει έντονες αυξητικές τάσεις και σύμφωνα με εκτιμήσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης για την τελευταία δεκαετία, ο αριθμός τους ανέρχεται στους 9.000 κατοίκους.

Η πληθυσμιακή μεταβολή που συντελείται, έχει ως αποτέλεσμα ο γηγενής πληθυσμός του Ασπροπύργου χωρίς να χάνει τα τοπικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά του, να επιδεικνύει εξωστρεφείς κοινωνικές τάσεις άλλοτε αποδεχόμενος και άλλοτε απορρίπτοντας νέες ιδέες, ήθη και έθιμα, αφού πρώτα έρχεται σε επαφή με αυτά. Το φαινόμενο της ενδογαμίας σε επίπεδο κοινότητας αρχίζει σταδιακά να μειώνεται, παραμένει όμως προτιμητέα η επιλογή συζύγου Αρβανίτικης καταγωγής ενώ η συχνότητα των γάμων με κατοίκους διαφορετικής καταγωγής είναι ακόμα πολύ μικρή. Αυτό δε σημαίνει ότι ο πληθυσμός των Αρβανιτών αλλοιώνεται, απλά έρχεται σε επαφή με κάτι το διαφορετικό και μέσα από την ποσοτική και ποιοτική μεταβολή του πληθυσμιακού στοιχείου εκσυγχρονίζεται και αστικοποιείται.

Η περαιτέρω στατιστική ανάλυση του πρωτογενούς υλικού δείχνει ότι η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού παρουσιάζεται σταθερή από δεκαετία σε δεκαετία με τον παραγωγικό και αναπαραγωγικό πληθυσμό να αποτελεί το 65% περίπου του συνολικού πληθυσμού. Σημαντική είναι επίσης η διαπίστωση πως μόλις το 10% του πληθυσμού αποτελείται από ηλικιωμένους, δίνοντας έτσι ένα κατ' αρχήν πλεονέκτημα για την ανάπτυξη της περιοχής, έχοντας ίσως την ευνοϊκότερη αναλογία μεταξύ παραγωγικών και μη παραγωγικών ηλικιών, σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

Παράλληλα, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι μεγαλύτερος του οικονομικά μη ενεργού και παρουσιάζει υψηλούς ρυθμούς αύξησης κυρίως στις νεαρότερες παραγωγικές ηλικίες. Όσον αφορά τις γυναίκες παρουσιάζεται διαχρονική αύξηση χωρίς όμως να ξεπερνούν ποτέ το 30% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Επιπρόσθετα, η ενδοπεριφερειακή μετακίνηση παραγωγικού και αναπαραγωγικού πληθυσμού ιδιαίτερα των

νεαρότερων ηλικιακών ομάδων παρατηρείται τη δεκαετία του 80 και με ιδιαίτερα αυξανόμενες τάσεις τη δεκαετία του '90. Αυτό αποτελεί ένδειξη της ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων που συντελούνται στον Ασπρόπυργο την περίοδο 1980 –2000.

Από τους βασικότερους λόγους μετεγκατάστασης των νέων πληθυσμών, στην περιοχή του Ασπροπύργου, ήταν η αναζήτηση ευκαιριών στην αγορά εργασίας. Η έξοδος του αγροτικού πληθυσμού την δεκαετία του '50 και η στροφή προς την ανάπτυξη της μεταποιητικής βιομηχανίας στην ευρύτερη περιοχή του Θριασείου Πεδίου που συνεχίστηκε και την περίοδο 1961 – 1970, οδηγεί μεγάλο μέρος του πλεονάζοντα οικονομικά ενεργού να εγκατασταθεί στην Αττική, οδηγώντας και σε παράλληλη πληθυσμιακή αύξηση την περιοχή του Ασπροπύργου. Την επόμενη δεκαετία λόγω των δυσχερών πολιτικών καταστάσεων που επικρατούν την περίοδο 1967 –1974, παρατηρείται έντονη ενδοπεριφερειακή μετακίνηση των παραγωγικών ομάδων του πληθυσμού με αποτέλεσμα την μικρότερη αύξηση του πληθυσμού των τελευταίων 50 ετών. Οι πετρελαϊκές κρίσεις 1973 –1979 οδηγούν σε οικονομική κρίση την χώρα τις δεκαετίες του '70 και '80, με αποτέλεσμα να παρατηρηθεί στην ευρύτερη περιοχή έντονος βιομηχανικός μαρασμός. Η τάση αυτή αντιστρέφεται τη δεκαετία του '90, με τη σημαντική ανάπτυξη των τομέων της μεταποιητικής βιομηχανίας του εμπορίου των αποθηκεύσεων και των μεταφορών που είχε ως αποτέλεσμα την μεγάλη είσοδο ηλικιακά νεότερου εργατικού δυναμικού.

Στα σημαντικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής κατατάσσεται η γεωγραφική θέση του δήμου, που δημιουργεί τις προϋποθέσεις εκείνες, έτσι ώστε η περιοχή να αποτελεί σταθμό προσώπων και εμπορευμάτων από την περιφέρεια στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Η σημαντική βιομηχανική υποδομή από τη δεκαετία του 60 και η παραγωγή προϊόντων της μεταποιητικής βιομηχανίας κυρίως υγρών και αερίων καυσίμων, καθώς και ο ανεπτυγμένος τομέας των υπηρεσιών, ιδίως του χονδρεμπορίου, μεταβάλλει την περιοχή σε πόλο έλξης επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση της ανεργίας. Παράλληλα, η ύπαρξη του νέου σε ηλικία ανθρώπινου δυναμικού και η ευνοϊκότερη αναλογία μεταξύ των παραγωγικών και μη παραγωγικών ηλικιών, ως προς το σύνολο της χώρας, δίνουν ένα σημαντικό πλεονέκτημα στην περιοχή.

Αξιόλογη είναι και η αγροτική παραγωγή του Ασπροπύργου που με τα χαρακτηριστικά της περιαστικής γεωργίας που εμφανίζει, μπορεί να προσφέρει ποιοτικά προϊόντα με εντατικές μεθόδους παραγωγής και να αποφέρει υψηλότερα εισοδήματα.

Παρόλη όμως την αυξημένη οικονομική δραστηριότητα η περιοχή παρουσιάζει σημάδια υπανάπτυξης, τα αποτελέσματα της οποίας μετακυλόνται στους κατοίκους. Οι περιοριστικοί παράγοντες που προέρχονται από ενδογενείς οικονομικές και κοινωνικές τάσεις είναι στην ουσία τους αδυναμίες της περιοχής που δημιουργήθηκαν από ελλείψεις και παραλήψεις του παρελθόντος. Χαρακτηριστική είναι η περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής τόσο από τις μεγάλες βιομηχανίες όσο και από την αδυναμία της κεντρικής εξουσίας να υλοποιήσει έργα υποδομής, απαραίτητα για την διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης. Οι αδυναμίες αυτές περιορίζουν το συγκριτικό πλεονέκτημα για ώθηση που η βιομηχανική υποδομή μπορεί να δώσει στην περιοχή. Παράλληλα, η άναρχη συγκέντρωση των επιχειρήσεων τις προηγούμενες δεκαετίες, λειτουργεί ανασταλτικά στην προσπάθεια προσέγγισης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων, που θα αποφέρουν περισσότερα οφέλη στους κατοίκους απ' ό,τι σήμερα.

Παράλληλα, η έντονη ανάπτυξη της βιομηχανίας και του εμπορίου σε συνάρτηση με την άναρχη δόμηση των προηγούμενων δεκαετιών επηρέασαν την αξία γης, η οποία παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα για τις περιοχές που δεν ήταν χαρακτηρισμένες είτε για εγκατάσταση επιχειρήσεων, είτε ως οικιστικές. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η φθηνή κυρίως γεωργική γη, να αποτελεί πόλο έλξης για τα χαμηλά εισοδήματα, έτσι ώστε να μπορέσουν να αποκτήσουν ιδιόκτητη και έστω αυθαίρετη πρώτη κατοικία. Έτσι η συνεχώς αυξανόμενη αυθαίρετη δόμηση κατοικιών προτείνεται ως η εύκολη λύση στο έντονο στεγαστικό πρόβλημα που παρατηρείται από τη συσσώρευση του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού, στην περιοχή του Ασπροπύργου, συντελώντας όμως ταυτόχρονα στην υποβάθμιση της εικόνας της όλης περιοχής.

Η αυθαίρετη δόμηση κατοικιών τελεί υπό καθεστώς ανοχής εκ μέρους της κεντρικής εξουσίας, διότι αδυνατεί να δώσει ικανοποιητική λύση στο πρόβλημα αυτό. Η κατάσταση αυτή με την παράλληλη άναρχη ανάπτυξη των βιομηχανικών και εμπορικών δραστηριοτήτων στην περιοχή, συντελούν στην

συνεχή υποβάθμιση της εικόνας του Ασπροπύργου. Πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στον τομέα της ρυμοτομίας και του ορθολογικού πολεοδομικού σχεδιασμού, που μέχρι και τη δεκαετία του '80 υπολειτουργούσε, ενώ από τη δεκαετία του '90 λειτουργεί με ανασταλτικό χαρακτήρα προσπαθώντας να βελτιώσει την ήδη επιβαρημένη κατάσταση.

Από την παραπάνω ανάλυση συνάγεται ότι η περιοχή του Ασπροπύργου διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, τα οποία όμως τελούν υπό καθεστώς περιοριστικών παραγόντων που παρεμποδίζουν την αποτελεσματική αξιοποίηση τους. Ορισμένοι από αυτούς προέρχονται από ενδογενείς τάσεις του οικονομικού και κοινωνικού ιστού και άλλοι από δυσμενείς επιρροές του ευρύτερου εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος.

Σημαντικότερος ίσως περιοριστικός παράγοντας όλων είναι η ανεργία, που οφείλεται κυρίως στην έλλειψη ισορροπίας στην αγορά εργασίας. Η ανεργία ανέρχεται στο 12% περίπου, για τη δεκαετία του '90, ποσοστό υψηλότερο από των προηγούμενων δεκαετιών. Χαρακτηριστικό είναι ότι πλήττει κυρίως τον γυναικείο πληθυσμό και τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας. Από εκτιμήσεις της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης στο σύνολο της Δυτικής Αττικής, παρατηρείται έλλειψη ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης ειδικοτήτων που συσχετίζεται με το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης. Σε συνάρτηση με την ουσιαστική έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης και εξειδίκευσης, ελαχιστοποιείται η δυναμική του εργατικού δυναμικού, έτσι ώστε να μπορεί να αντεπεξέλθει στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Το επίπεδο εκπαίδευσης προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό τα χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας και επομένως προσδιορίζει και τις παραγωγικές ικανότητες του εργατικού δυναμικού. Παρ' ότι σε σχέση με τη δεκαετία του '60 είναι ανεβασμένο, παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό με το 48,82% του πληθυσμού, να μην έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Επομένως, η επαγγελματική κατάρτιση της πλειοψηφίας του πληθυσμού, βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα και υπό αυτό το πρίσμα κρίνεται θετική η πρόσφατη λειτουργία στην περιοχή των δυο Τεχνολογικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων.

Οι κύριοι περιοριστικοί παράγοντες από το εξωτερικό περιβάλλον αφορούν τις έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες στις διεθνείς αγορές και την τεχνολογική υστέρηση της χώρας έναντι των ανεπτυγμένων περιοχών της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως λόγω ελλείψεων στον τομέα του στρατηγικού σχεδιασμού και της έρευνας. Επίσης, σημαντικό περιοριστικό ρόλο έχουν και οι δυσκολίες που παρουσιάζονται στις δημοσιονομικές λειτουργίες της χώρας, κυρίως με το εύρος της γραφειοκρατίας που λειτουργεί εις βάρος της ανάπτυξης.

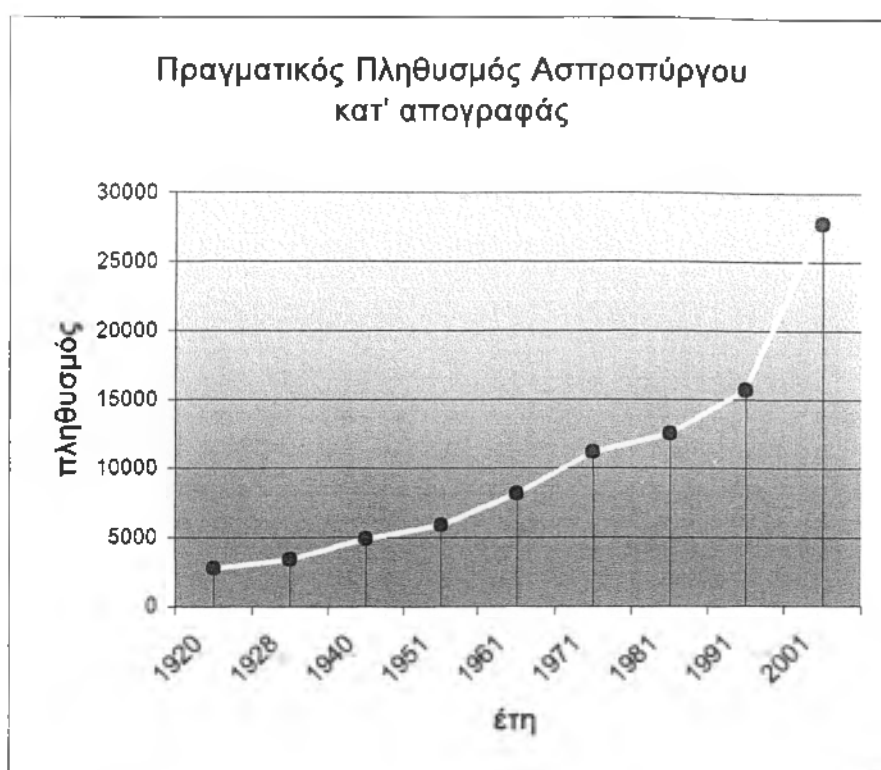
Συνάγεται από τα παραπάνω ότι παρακολουθώντας την εξέλιξη της κοινωνικής σύνθεσης του πληθυσμού διαπιστώνουμε πώς μέσω των ιστορικών συγκυριών καθώς και των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών επιλογών του σύγχρονου Ελληνικού κράτους, ένας κοινωνικός χώρος οδηγήθηκε στον μετασχηματισμό του, από ημιαστικό σε αστικό και από αγροτικό σε βιομηχανικό. Οι μεταβολές που συντελέστηκαν στην περιοχή του Ασπρόπυργου πέρα από τις οποίες δυσλειτουργίες αφήνουν ως παρακαταθήκη έναν εν δυνάμει παραγωγικό συντελεστή, που το μόνο που απομένει είναι η ορθολογική του διαχείριση προς την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος. Η αξιοποίηση δηλαδή του νεανικού παραγωγικού πληθυσμού στις υποδομές της βιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας, αποτελεί μονόδρομο για την ανάπτυξη της περιοχής. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή κοινωνικών πολιτικών, που θα έχουν ως επίκεντρο τον πολίτη χρησιμοποιώντας τον, τόσο ως την κινητήρια δύναμη που θα κινητοποιήσει το μοχλό της ανάπτυξης, όσο και ως τον τελικό αποδέκτη του παραγόμενου προϊόντος.

Ο Ασπρόπυργος έχει τις προϋποθέσεις για σχετικά ισόρροπη ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό όλων των οικονομικών τομέων του, αλλά και της πολιτισμικής κληρονομιάς του. Η ανάπτυξη σύγχρονων δράσεων στον τριτογενή τομέα παραγωγής, θα αποτελέσουν το αντίβαρο στην μονομερή βιομηχανική ανάπτυξη, ενώ οι δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα σε συνδυασμό με εκείνες που θα προσφέρουν εναλλακτικές μορφές εισοδήματος στους αγρότες, θα ενισχύσουν την οικονομία και θα απορροφήσουν εργατικό δυναμικό. Η μοναδική δυνατότητα που διαθέτει η περιοχή, στο να μπορεί να αναπτύξει ταυτόχρονα το σύνολο της οικονομίας της, μπορεί να αποτελέσει ασφαλιστική δικλίδα για να αποφευχθούν στο μέλλον φαινόμενα γενικευμένης μακροχρόνιας ύφεσης, όπως εκείνης της δεκαετίας του '80, με την βιομηχανική κρίση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πληθυσμός κατ' απογραφάς			
έτος	πληθυσμός	αύξηση	αύξηση (%)
1920	2730	-//-	-//-
1928	3391	661	24,21%
1940	4880	1489	43,91%
1951	5855	975	19,98%
1961	8162	2307	39,40%
1971	11183	3021	37,01%
1981	12541	1358	12,14%
1991	15715	3174	25,31%
2001	27741	12026	76,53%

Πίνακας 2.2.i : Πραγματικός πληθυσμός Ασπροπύργου κατ' απογραφάς
 Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές πραγματικού πληθυσμού περιόδου 1920 - 2001

Διάγραμμα 2.2.i : Γραφική αναπαράσταση της αύξησης του πραγματικού πληθυσμού
 Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές πραγματικού πληθυσμού περιόδου 1920 - 2001

έτος	Γεννήσεις		Ποσοστό θανάτων / γεννήσεων
	Μητέρα μόνιμος κάτοικος	Θανάτοι μόνιμος κάτοικος	
1951	0	0	0
1952	0	0	0
1953	0	0	0
1954	0	0	0
1955	0	0	0
1956	129	37	29%
1957	142	57	40%
1958	152	46	30%
1959	154	52	34%
1960	146	47	32%
Σύνολο	723	239	33%
M.O.	144,6	47,8	33%

Πίνακας 2.2.2.i : Φυσική Κίνηση Πληθυσμού τη δεκαετία του '50.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Ετήσιες Απογραφές Φυσικής Κίνησης Πληθυσμού περιόδου 1955-1960

έτος	Γεννήσεις		Ποσοστό θανάτων / γεννήσεων
	Μητέρα μόνιμος κάτοικος	Θανάτοι μόνιμος κάτοικος	
1961	176	51	29%
1962	172	56	33%
1963	147	57	39%
1964	176	64	36%
1965	158	41	26%
1966	194	52	27%
1967	191	51	27%
1968	176	53	30%
1969	169	61	36%
1970	145	66	46%
Σύνολο	1704	552	32%
M.O.	170,4	55,2	33%

Πίνακας 2.2.2.ii : Φυσική Κίνηση Πληθυσμού τη δεκαετία του '60.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Ετήσιες Απογραφές Φυσικής Κίνησης Πληθυσμού περιόδου 1961-1970

έτος	Γεννήσεις		Ποσοστό θανάτων / γεννήσεων
	Μητέρα μόνιμος κάτοικος	Θανάτοι μόνιμος κάτοικος	
1971	164	75	46%
1972	175	61	35%
1973	153	79	52%
1974	174	53	30%
1975	181	79	44%
1976	164	78	48%
1977	182	90	49%
1978	204	85	42%
1979	207	87	42%
1980	174	105	60%
Σύνολο	1778	792	45%
M.O.	177,8	79,2	45%

Πίνακας 2.2.2.iii : Φυσική Κίνηση Πληθυσμού τη δεκαετία του '70.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Ετήσιες Απογραφές Φυσικής Κίνησης Πληθυσμού περιόδου 1971-1980

έτος	Γεννήσεις		Ποσοστό θανάτων / γεννήσεων
	Μητέρα μόνιμος κάτοικος	Θανάτοι μόνιμος κάτοικος	
1981	188	84	45%
1982	183	107	58%
1983	203	93	46%
1984	194	101	52%
1985	159	86	54%
1986	153	104	68%
1987	156	108	69%
1988	182	108	59%
1989	157	110	70%
1990	202	112	55%
Σύνολο	1777	1013	57%
M.O.	177,7	101,3	58%

Πίνακας 2.2.2.iv : Φυσική Κίνηση Πληθυσμού τη δεκαετία του '80.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Ετήσιες Απογραφές Φυσικής Κίνησης Πληθυσμού περιόδου 1981-1990

έτος	Γεννήσεις		Ποσοστό θανάτων / γεννήσεων
	Μητέρα μόνιμος κάτοικος	Θανάτοι μόνιμος κάτοικος	
1991	210	115	55%
1992	217	167	77%
1993	256	150	59%
1994	266	190	71%
1995	274	235	86%
1996	292	197	67%
1997	249	187	75%
1998	265	172	65%
1999	219	169	77%
2000	277	193	70%
Σύνολο	2525	1775	70%
M.O.	252,5	177,5	70%

Πίνακας 2.2.2.v : Φυσική Κίνηση Πληθυσμού τη δεκαετία του '90.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Ετήσιες Απογραφές Φυσικής Κίνησης Πληθυσμού περιόδου 1991-2000

έτος.	Μητέρα μόνιμος κάτοικος στον Ασπρόπυργο.	Συμβάν στον Ασπρόπυργο.
1951	0	0
1952	0	0
1953	0	0
1954	0	0
1955	0	0
1956	129	47
1957	142	71
1958	152	75
1959	154	86
1960	146	63
1961	176	78
1962	172	65
1963	147	67
1964	176	60
1965	158	43
1966	194	44
1967	191	61
1968	176	51
1969	169	48
1970	145	46
1971	164	47
1972	175	59
1973	153	38
1974	174	48
1975	181	49
1976	164	51
1977	182	10
1978	204	13
1979	207	3
1980	174	0
1981	188	2
1982	183	0
1983	203	3
1984	194	0
1985	159	0
1986	153	1
1987	156	0
1988	182	0
1989	157	0
1990	202	0
1991	210	4
1992	217	5
1993	256	11
1994	266	5
1995	274	7
1996	292	4
1997	249	3
1998	265	6
1999	219	5
2000	277	4

Πίνακας 2.2.2.ιv : Γεννήσεις στον Ασπρόπυργο.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Ετήσιες Απογραφές Φυσικής Κίνησης
Πληθυσμού περιόδου 1955-2000.

Έτος	Αρχική Οικογεν. Μερίδα	Τελική Οικογεν. Μερίδα	Πλήθος Οικογεν. Μεριδών	Πραγμ. Πλήθος Οικογεν. Μεριδών	A+B από γέννηση	A+B από Μεταδημ.	A+B από παλιά Μεταδημ.	A Μεταδημ. B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. παλιά B Μεταδημ.	A+B Αρχική Εγγραφή	A γέννηση B Μεταδημ.	A γέννηση B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. B γέννηση	A Μεταδημ. παλιά B γέννηση
1951	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
1952	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
1953	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
1954	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
1955	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
1956	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
1957	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
1958	1	1424	1424	1415	844	299	0	0	0	0	103	0	169	0
1959	1424	1424	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1960	1425	1431	7	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ			1431	1421	850	299	0	0	0	0	103	0	169	0
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ					59,82%	21,04%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	7,25%	0,00%	11,89%	0,00%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΓΓΡΑΦΩΝ					-/-	-/-	0,00%	0,00%	0,00%	-/-	-/-	0,00%	-/-	0,00%

Πίνακας 2.3.3.ι : Οικογενειακές Μερίδες του Δήμου Ασπροπύργου διακρινόμενες κατά τον τρόπο κτήσης δημοτικότητας των συζυγων.
Πηγή Δημοτολόγιο Δήμου Ασπροπύργου, Καταγραφή οικογενειακών μερίδων περιόδου 1958 -1960

Όπου Α : ο άρρεν σύζυγος

Όπου Β : η θήλη σύζυγος

Έτος	Αρχική Οικογεν. Μερίδα	Τελική Οικογεν. Μερίδα	Πλήθος Οικογεν. Μεριδων	Πραγμ. Πλήθος Οικογεν. Μεριδων	A+B από γέννηση	A+B από Μεταδημ.	A+B από παλιά Μεταδημ.	A Μεταδημ. B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. παλιά B Μεταδημ.	A+B Αρχική Εγγραφή	A γέννηση B Μεταδημ.	A γέννηση B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. B γέννηση	A Μεταδημ. παλιά B γέννηση
1961	1432	1499	68	67	16	25	0	3	1	0	8	0	18	1
1962	1500	1700	201	198	93	51	1	5	8	0	25	7	29	8
1963	1701	1808	108	108	32	35	0	4	3	0	12	2	29	4
1964	1809	1852	44	43	6	19	1	2	7	0	13	0	5	1
1965	1853	1922	70	70	12	42	0	2	1	0	9	2	7	2
1966	1923	1981	59	58	16	24	1	5	2	0	12	1	6	0
1967	1982	2228	247	247	93	76	7	8	5	0	44	16	34	12
1968	2229	2280	52	51	17	13	0	1	3	0	17	2	4	2
1969	2281	2450	170	168	32	77	3	3	15	0	40	2	19	3
1970	2451	2542	92	92	19	36	1	6	2	0	12	0	25	3
ΣΥΝΟΛΟ			1111	1102	336	398	14	39	47	0	192	32	176	36
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ					30,49%	36,12%	1,27%	3,54%	4,26%	0,00%	17,42%	2,90%	15,97%	3,27%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΓΓΡΑΦΩΝ					-/-	-/-	3,52%	9,80%	11,81%	-/-	-/-	16,67%	-/-	20,45%

Πίνακας 2.3.3.ii : Οικογενειακές Μεριδες του Δήμου Ασπροπύργου διακρινόμενες κατά τον τρόπο κτήσης δημοτικότητας των συζυγων.
Πηγή Δημοτολόγιο Δήμου Ασπροπύργου, Καταγραφή οικογενειακών μεριδων περιόδου 1961 -1970

Όπου A : ο άρρεν σύζυγος
Όπου B : η θήλη σύζυγος

Έτος	Αρχική Οικογεν. Μερίδα	Τελική Οικογεν. Μερίδα	Πλήθος Οικογεν. Μερίδων	Πραγμ. Πλήθος Οικογεν. Μερίδων	A+B από γέννηση	A+B από Μεταδημ.	A+B από παλιά Μεταδημ.	A Μεταδημ. B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. παλιά B Μεταδημ.	A+B Αρχική Εγγραφή	A γέννηση B Μεταδημ.	A γέννηση B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. B γέννηση	A Μεταδημ. παλιά B γέννηση
1971	2543	2669	127	124	20	48	0	6	4	15	29	1	12	0
1972	2670	2799	130	130	29	46	0	5	9	20	26	0	9	0
1973	2800	2894	95	95	24	30	1	1	7	8	21	0	12	2
1974	2895	3002	108	108	26	41	0	6	6	5	21	2	15	6
1975	3003	3070	68	68	11	40	0	4	4	2	8	0	7	1
1976	3071	3139	69	68	19	31	0	2	4	3	8	0	7	1
1977	3140	3255	116	115	20	59	4	3	7	7	15	1	14	4
1978	3256	3331	76	75	11	38	0	0	5	1	15	1	10	2
1979	3332	3432	101	101	16	43	0	1	3	4	26	0	12	0
1980	3433	3594	162	160	43	63	0	2	2	9	21	1	24	6
ΣΥΝΟΛΟ			1052	1044	219	439	5	30	51	74	190	6	122	22
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ					20,98%	42,05%	0,48%	2,87%	4,89%	7,09%	18,20%	0,57%	11,69%	2,11%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΓΓΡΑΦΩΝ					-/-	-/-	1,14%	6,83%	11,62%	-/-	-/-	3,16%	-/-	18,03%

Πίνακας 2.3.3.iii : Οικογενειακές Μερίδες του Δήμου Ασπροπύργου διακρινόμενες κατά τον τρόπο κτήσης δημοτικότητας των συζυγων.
Πηγή Δημοτολόγιο Δήμου Ασπροπύργου, Καταγραφή οικογενειακών μερίδων περιόδου 1971 -1980

Όπου Α : ο άρρεν σύζυγος
Όπου Β : η θήλη σύζυγος

Έτος	Αρχική Οικογεν. Μεριδα	Τελική Οικογεν. Μεριδα	Πλήθος Οικογεν. Μεριδων	Πραγμ. Πλήθος Οικογεν. Μεριδων	A+B από γέννηση	A+B από Μεταδημ.	A+B από παλιά Μεταδημ.	A Μεταδημ. B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. παλιά B Μεταδημ.	A+B Αρχική Εγγραφή	A γέννηση B Μεταδημ.	A γέννηση B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. B γέννηση	A Μεταδημ. παλιά B γέννηση
1981	3595	3772	178	178	40	71	1	6	12	18	26	0	23	2
1982	3773	3939	167	167	23	97	0	4	3	9	22	0	16	2
1983	3940	4047	108	108	8	75	1	2	1	4	12	0	9	1
1984	4048	4141	94	94	24	40	1	5	1	3	9	0	18	4
1985	4142	4424	283	283	25	192	4	9	12	5	28	1	33	7
1986	4425	4675	251	251	39	157	3	8	8	7	24	1	24	2
1987	4676	4820	145	145	27	94	1	1	9	3	12	0	9	0
1988	4821	4986	166	166	31	99	2	7	3	1	16	1	19	3
1989	4987	5130	144	144	27	71	1	3	9	8	17	0	21	9
1990	5131	5385	255	255	26	137	3	5	3	60	14	0	18	2
ΣΥΝΟΛΟ			1791	1791	270	1033	17	50	61	118	180	3	190	32
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ					15,08%	57,68%	0,95%	2,79%	3,41%	6,59%	10,05%	0,17%	10,61%	1,79%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΓΓΡΑΦΩΝ					-/-	-/-	1,65%	4,84%	5,91%	-/-	-/-	1,67%	-/-	16,84%

Πίνακας 2.3.3.iv : Οικογενειακές Μεριδες του Δήμου Ασπροπύργου διακρινόμενες κατά τον τρόπο κτήσης δημοτικότητας των συζυγων.
Πηγή Δημοτολόγιο Δήμου Ασπροπύργου, Καταγραφή οικογενειακών μερίδων περιόδου 1981 -1990

Όπου Α : ο άρρεν σύζυγος

Όπου Β : η θήλη σύζυγος

Έτος	Αρχική Οικογεν. Μεριδα	Τελική Οικογεν. Μεριδα	Πλήθος Οικογεν. Μεριδων	Πραγμ. Πλήθος Οικογεν. Μεριδων	A+B από γέννηση	A+B από Μεταδημ.	A+B από παλιά Μεταδημ.	A Μεταδημ. B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. παλιά B Μεταδημ.	A+B Αρχική Εγγραφή	A γέννηση B Μεταδημ.	A γέννηση B Μεταδημ. παλιά	A Μεταδημ. B γέννηση	A Μεταδημ. παλιά B γέννηση
1991	5386	5665	280	280	20	99	2	4	7	129	19	0	13	0
1992	5666	6070	405	404	23	84	1	3	4	267	20	4	10	1
1993	6071	6652	582	582	21	213	4	7	6	298	23	3	27	4
1994	6653	7466	814	814	26	457	1	6	1	268	25	2	38	2
1995	7467	8019	553	553	37	310	0	3	5	132	29	5	45	7
1996	8020	8650	631	631	36	426	5	5	2	54	58	9	57	5
1997	8651	9182	532	532	31	374	3	8	9	36	39	6	52	9
1998	9183	10139	957	956	47	661	1	6	12	87	65	14	96	23
1999	10140	10492	353	353	32	203	2	11	8	67	22	5	29	4
2000	10493	10893	401	401	52	224	4	7	14	59	35	9	31	7
ΣΥΝΟΛΟ			5508	5506	325	3051	23	60	68	1397	335	57	398	62
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ					5,90%	55,41%	0,42%	1,09%	1,24%	25,37%	6,08%	1,04%	7,23%	1,13%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΓΓΡΑΦΩΝ					-/-	-/-	0,75%	1,97%	2,23%	-/-	-/-	17,01%	-/-	15,58%

Πίνακας 2.3.3.ν : Οικογενειακές Μεριδες του Δήμου Ασπροπύργου διακρινόμενες κατά τον τρόπο κτήσης δημοτικότητας των συζυγων.
Πηγή Δημοτολόγιο Δήμου Ασπροπύργου, Καταγραφή οικογενειακών μεριδων περιόδου 1991 -2000

Όπου Α : ο άρρεν σύζυγος
Όπου Β : η θήλη σύζυγος

Καταγωγή νέων δημοτών	Δεκαετία '50			Δεκαετία '60			Δεκαετία '70			Δεκαετία '80			Δεκαετία '90		
	A+B	A	B	A+B	A	B	A+B	A	B	A+B	A	B	A+B	A	B
ΣΥΝΟΛΟ	299	169	103	298	179	207	427	130	235	1.023	208	238	4.297	396	346
Παλινοστούντες	0	0	0	2	0	2	115	1	5	423	13	16	2.136	97	83
Μ.Ασία	13	6	1	16	2	4	3	0	1	0	0	0	0	0	0
Αρβανίτες	116	88	63	39	89	82	42	32	48	39	28	32	65	33	32
Αττική	36	25	15	48	21	33	64	27	56	169	59	67	673	72	57
Στερ. Ελλάδα	12	7	4	21	15	22	18	9	21	66	17	21	176	25	21
Πελοπόννησος	77	13	5	89	23	27	78	22	32	126	27	33	426	36	35
Ήπειρος	11	4	1	15	8	7	22	11	17	61	21	17	287	19	14
Θεσσαλία	1	1	3	5	2	5	9	5	12	21	10	4	127	14	7
Μακεδονία	1	0	3	8	1	8	7	3	9	16	7	7	32	9	8
Θράκη	3	1	1	4	0	2	2	1	2	6	0	1	9	2	3
Ιόνια	4	4	1	7	4	3	11	2	6	19	3	2	24	6	5
Αιγαία	22	16	3	39	12	7	38	12	12	49	10	10	83	17	11
Κρήτη	3	4	3	5	2	3	17	4	10	27	7	8	45	9	8
Άλλοδαποί	0	0	0	0	0	2	1	1	4	1	6	20	214	57	62

Πίνακας 2.4.ι : Καταγωγή νέων δημοτών του Ασπροπύργου σύμφωνα με τον τόπο γεννησής τους, κατά γεωγραφικά διαμερίσματα και δεκαετία κατά την οποία εγγράφηκαν στο Δημοτολόγιο.

Πηγή Δημοτολόγιο Δήμου Ασπροπύργου, Καταγραφή οικογενειακών μερίδων περιόδου 1958 -2000.

Όπου Α : ο άρρεν σύζυγος

Όπου Β : η θήλη σύζυγος

Ομάδες Ηλικιών	Απογραφή 1971			Απογραφή 1981			Απογραφή 1991			Απογραφή 2001		
	Αμφοτέρων των φύλων	Άρρενες	Θήλειες	Αμφοτέρων των φύλων	Άρρενες	Θήλειες	Αμφοτέρων των φύλων	Άρρενες	Θήλειες	Αμφοτέρων των φύλων	Άρρενες	Θήλειες
Σύνολο	11.180	6.148	5.032	12.470	6.379	6.091	15.715	8.112	7.603	27.741	14.505	13.236
0-4	1.048	516	532	910	460	450	1.037	541	496	1.869	976	893
5-9	860	484	376	1.020	490	530	1.245	633	612	1.976	1.017	959
10-14	1.040	512	528	1.260	600	660	1.257	634	623	2.116	1.059	1.057
15-19	1.012	612	400	1.034	654	380	1.332	744	588	2.575	1.485	1.090
20-24	1.256	936	320	1.338	928	410	1.235	673	562	2.474	1.420	1.054
25-29	672	352	320	812	381	431	1.252	660	592	2.297	1.269	1.028
30-34	788	420	368	673	333	340	1.220	633	587	2.151	1.129	1.022
35-39	836	412	424	580	200	380	1.002	528	474	2.161	1.127	1.034
40-44	796	428	368	850	390	460	928	472	456	2.080	1.105	975
45-49	672	344	328	770	420	350	815	395	420	1.617	846	771
50-54	480	288	192	830	370	460	947	483	464	1.330	684	646
55-59	416	232	184	650	350	300	957	489	468	1.019	491	528
60-64	424	212	212	480	210	270	882	457	425	1.187	559	628
65-69	348	172	176	450	210	240	609	301	308	1.056	501	555
70-74	264	128	136	360	200	160	404	204	200	921	439	482
75-79	148	68	80	280	120	160	275	129	146	541	244	297
80-84	60	8	52	100	40	60	195	88	107	226	91	135
>= 85	60	24	36	73	23	50	123	48	75	145	63	82

Πίνακας 3.1.1.i : Πραγματικός Πληθυσμός Αστροπύργου, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001.

Ηλικιακή Κατανομή	Αμφότερων των φύλων Απογραφή 1971		Αμφότερων των φύλων Απογραφή 1981		Αμφότερων των φύλων Απογραφή 1991		Αμφότερων των φύλων Απογραφή 2001	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Σύνολο	11.180	100%	12.470	100%	15.715	100%	27.741	100%
0-14	2.948	26,37%	3.190	25,58%	3.539	22,52%	5.961	21,49%
15-64	7.352	65,76%	8.017	64,29%	10.570	67,26%	18.891	68,10%
65 και άνω	880	7,87%	1.263	10,13%	1.606	10,22%	2.889	10,41%

Πίνακας 3.1.1.ii : Ηλικιακή Κατανομή Πραγματικού Πληθυσμού Ασπροπύργου, αμφότερων των φύλων.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001.

Ηλικιακή Σύνθεση	Αμφότερων των φύλων 1971	Αμφότερων των φύλων 1981	Αμφότερων των φύλων 1991	Αμφότερων των φύλων 2001
Σύνολο	11.180	12.470	15.715	27.741
0-9	1.908	1.930	2.282	3.845
10-19	2.052	2.294	2.589	4.691
20-29	1.928	2.150	2.487	4.771
30-39	1.624	1.253	2.222	4.312
40-49	1.468	1.620	1.743	3.697
50-59	896	1.480	1.904	2.349
60-69	772	930	1.491	2.243
70-79	412	640	679	1.462
80 και άνω	120	173	318	371

Πίνακας 3.1.1.iii : Ηλικιακή Σύνθεση Πραγματικού Πληθυσμού Ασπροπύργου, αμφότερων των φύλων.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001.

Περίοδος	Πληθυσμός ηλικίας 0-9 ετών	Γεννήσεις από μητέρα μόνιμο κάτοικο
1951-1960	2.052	1.446
1961-1970	1.908	1.704
1971-1980	1.930	1.778
1981-1990	2.282	1.777
1991-2000	3.845	2.525

Πίνακας 3.1.1.iv : Συγκριτικός πίνακας Πραγματικού πληθυσμού Ασπροπύργου ηλικίας 0-9 ετών και γεννήσεων από μητέρα μόνιμο κάτοικο Ασπροπύργου.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001 και Ετήσιες Απογραφές Φυσικής Κίνησης Πληθυσμού περιόδου 1958-2000.

Αριθμός μελών νοικοκυριών	Σύνολο νοικοκυριών Απογραφή 1971		Σύνολο νοικοκυριών Απογραφή 1981		Σύνολο νοικοκυριών Απογραφή 1991		Σύνολο νοικοκυριών Απογραφή 2001	
	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη
Σύνολο	2.656	10.224	3.220	11.630	4.170	14.193	6.990	24.679
1 μέλος	160	160	140	140	428	428	701	701
2 μέλη	360	720	680	1.360	913	1.826	1.411	2.822
3 "	496	1.488	680	2.040	873	2.619	1.512	4.536
4 "	808	3.232	940	3.760	1.053	4.212	1.705	6.820
5 "	532	2.660	450	2.250	535	2.675	889	4.445
6 "	196	1.176	260	1.560	257	1.542	440	2.640
7 "	80	560	60	420	58	406	155	1.085
8 "	4	32	0	0	24	192	84	672
9 "	8	72	0	0	13	117	39	351
10 " και άνω	12	124	10	100	16	176	54	607

Πίνακας 3.1.2.ι : Νοικοκυριά στον Ασπρόπυργο κατά μέγεθος και μέλη αυτών.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001.

	Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Αμφοτέρων των φύλων				
			Άγγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Μη Δηλ/ντες
Απογραφή 1971	Σύνολο	11.180	5.456	5.280	380	48	16
	0-9	1.908	1.908	0	0	0	0
	10-19	2.052	1.992	60	0	0	0
	20-24	1.256	980	272	0	0	4
	25-29	672	240	424	4	4	0
	30-44	2.420	224	2.172	12	12	0
	45-64	1.992	64	1.800	100	16	12
	>= 65	880	48	552	264	16	0
Απογραφή 1981	Σύνολο	12.470	5.548	6.282	590	50	0
	0-9	1.930	1.930	0	0	0	-/-
	10-19	2.294	2.240	44	10	0	-/-
	20-24	1.338	1.015	313	0	10	-/-
	25-29	812	138	674	0	0	-/-
	30-44	2.103	162	1.901	10	30	-/-
	45-64	2.730	50	2.510	160	10	-/-
	>= 65	1.263	13	840	410	0	-/-
Απογραφή 1991	Σύνολο	15.715	6.785	7.903	833	194	0
	0-9	2.282	2.282	0	0	0	-/-
	10-19	2.589	2.527	61	0	1	-/-
	20-24	1.235	899	323	1	12	-/-
	25-29	1.252	541	681	5	25	-/-
	30-44	3.150	361	2.695	32	62	-/-
	45-64	3.601	118	3.155	257	71	-/-
	>= 65	1.606	57	988	538	23	-/-
Απογραφή 2001	Σύνολο	27.741	12.344	12.825	1.696	876	0
	0-9	3.845	3.845	0	0	0	-/-
	10-19	4.691	4.529	159	1	2	-/-
	20-24	2.474	1.744	597	57	76	-/-
	25-29	2.297	1.038	1.119	55	85	-/-
	30-44	6.392	889	4.929	231	343	-/-
	45-64	5.153	214	4.194	465	280	-/-
	>= 65	2.889	85	1.827	887	90	-/-

Πίνακας 3.1.3.i : Πραγματικός Πληθυσμός Ασπροπύργου κατά οικογενειακή κατάσταση και ομάδες ηλικιών, αμφοτέρων των φύλων.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001.

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Οικογενειακή κατάσταση 1971														
		Αμφοτέρων των φύλων					Άρρενες					Θήλειες				
		Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Μη δηλλντες	Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Μη δηλλντες	Άγαμες	Έγγαμες	Χήρες	Διαζ/νες	Μη δηλλντες
Σύνολο	11.180	5.456	5.280	380	48	16	2.408	2.652	56	24	8	1.140	2.628	324	24	8
0-4	1.048	1.048	0	0	0	0	516	0	0	0	0	532	0	0	0	0
5-9	860	860	0	0	0	0	484	0	0	0	0	376	0	0	0	0
10-14	1.040	1.036	4	0	0	0	512	0	0	0	0	524	4	0	0	0
15-19	1.012	956	56	0	0	0	604	8	0	0	0	352	48	0	0	0
20-24	1.256	980	272	0	0	4	852	80	0	0	4	128	192	0	0	0
25-29	672	240	424	4	4	0	192	152	4	4	0	48	272	0	0	0
30-34	788	128	652	0	8	0	104	312	0	4	0	24	340	0	4	0
35-44	1.632	96	1.520	12	4	0	64	772	4	0	0	32	748	8	4	0
45-54	1.152	44	1.044	44	8	12	32	592	4	0	4	12	452	40	8	8
55-64	840	20	756	56	8	0	16	416	4	8	0	4	340	52	0	0
65-79	760	48	504	192	16	0	32	300	28	8	0	16	204	164	8	0
≥ 80	120	0	48	72	0	0	0	20	12	0	0	0	28	60	0	0

Πίνακας 3.1.3.ii : Πραγματικός Πληθυσμός Ασπροπύργου κατά οικογενειακή κατάσταση, φύλο και ομάδες ηλικιών.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού 1971.

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Οικογενειακή κατάσταση 1981											
		Αμφότερων των φύλλων				Άρρενες				Θήλειες			
		Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Άγαμες	Έγγαμες	Χήρες	Διαζ/νες
Σύνολο	12.470	5.548	6.282	590	50	3.248	3.061	60	10	2.300	3.221	530	40
0-4	910	910	0	0	0	460	0	0	0	450	0	0	0
5-9	1.020	1.020	0	0	0	490	0	0	0	530	0	0	0
10-14	1.260	1.260	0	0	0	600	0	0	0	660	0	0	0
15-19	1.034	980	44	10	0	650	4	0	0	330	40	10	0
20-24	1.338	1.015	313	0	10	865	63	0	0	150	250	0	10
25-29	812	138	674	0	0	88	293	0	0	50	381	0	0
30-34	673	92	571	0	10	52	281	0	0	40	290	0	10
35-39	580	20	540	0	20	10	190	0	0	10	350	0	20
40-44	850	50	790	10	0	0	380	10	0	50	410	0	0
45-49	770	20	750	0	0	20	400	0	0	0	350	0	0
50-54	830	30	740	60	0	0	370	0	0	30	370	60	0
55-59	650	0	630	10	10	0	340	0	10	0	290	10	0
60-64	480	0	390	90	0	0	200	10	0	0	190	80	0
65-69	450	0	350	100	0	0	210	0	0	0	140	100	0
70-74	360	0	250	110	0	0	180	20	0	0	70	90	0
75-79	280	10	160	110	0	10	100	10	0	0	60	100	0
80-84	100	0	60	40	0	0	40	0	0	0	20	40	0
>= 85	73	3	20	50	0	3	10	10	0	0	10	40	0

Πίνακας 3.1.3.iii : Πραγματικός Πληθυσμός Αστροπύργου κατά οικογενειακή κατάσταση, φύλο και ομάδες ηλικιών.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού 1981.

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Οικογενειακή κατάσταση 1991											
		Αμφοτέρων των φύλων				Άρρενες				Θήλειες			
		Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Άγαμες	Έγγαμες	Χήρες	Διαζ/νες
Σύνολο	15.715	6.785	7.903	833	194	3.895	3.962	182	73	2.890	3.941	651	121
0-4	1.037	1.037	0	0	0	541	0	0	0	496	0	0	0
5-9	1.245	1.245	0	0	0	633	0	0	0	612	0	0	0
10-14	1.257	1.255	2	0	0	634	0	0	0	621	2	0	0
15-19	1.332	1.272	59	0	1	737	7	0	0	535	52	0	1
20-24	1.235	899	323	1	12	586	85	0	2	313	238	1	10
25-29	1.252	541	681	5	25	388	263	0	9	153	418	5	16
30-34	1.220	222	963	10	25	158	468	0	7	64	495	10	18
35-39	1.002	91	881	7	23	69	446	1	12	22	435	6	11
40-44	928	48	851	15	14	38	428	2	4	10	423	13	10
45-49	815	34	736	24	21	26	350	8	11	8	386	16	10
50-54	947	34	849	46	18	22	448	6	7	12	401	40	11
55-59	957	31	834	76	16	21	447	15	6	10	387	61	10
60-64	882	19	736	111	16	8	425	19	5	11	311	92	11
65-69	609	21	454	124	10	9	256	34	2	12	198	90	8
70-74	404	16	257	128	3	10	166	25	3	6	91	103	0
75-79	275	10	149	110	6	8	89	29	3	2	60	81	3
80-84	195	4	90	98	3	3	61	22	2	1	29	76	1
>= 85	123	6	38	78	1	4	23	21	0	2	15	57	1

Πίνακας 3.1.3.ιv : Πραγματικός Πληθυσμός Ασπροπύργου κατά οικογενειακή κατάσταση, φύλο και ομάδες ηλικιών.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού 1991.

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Οικογενειακή κατάσταση 2001											
		Αμφοτέρων των φύλων				Άρρενες				Θήλειες			
		Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Άγαμες	Έγγαμες	Χήρες	Διαζ/νες
Σύνολο	27.741	12.344	12.825	1.696	876	7.135	6.521	439	410	5.209	6.304	1.257	466
0-4	1.869	1.869	0	0	0	976	0	0	0	893	0	0	0
5-9	1.976	1.976	0	0	0	1.017	0	0	0	959	0	0	0
10-14	2.116	2.111	4	0	1	1.059	0	0	0	1.052	4	0	1
15-19	2.575	2.418	155	1	1	1.434	50	1	0	984	105	0	1
20-24	2.474	1.744	597	57	76	1.118	220	38	44	626	377	19	32
25-29	2.297	1.038	1.119	55	85	720	473	34	42	318	646	21	43
30-34	2.151	447	1.514	71	119	325	721	34	49	122	793	37	70
35-39	2.161	285	1.689	64	123	205	843	24	55	80	846	40	68
40-44	2.080	157	1.726	96	101	101	921	39	44	56	805	57	57
45-49	1.617	100	1.320	93	104	68	699	23	56	32	621	70	48
50-54	1.330	51	1.127	90	62	35	594	23	32	16	533	67	30
55-59	1.019	23	824	119	53	19	422	27	23	4	402	92	30
60-64	1.187	40	923	163	61	18	493	21	27	22	430	142	34
65-69	1.056	31	749	236	40	17	421	43	20	14	328	193	20
70-74	921	26	620	253	22	11	371	50	7	15	249	203	15
75-79	541	15	305	207	14	7	191	39	7	8	114	168	7
80-84	226	5	102	111	8	1	67	22	1	4	35	89	7
>= 85	145	8	51	80	6	4	35	21	3	4	16	59	3

Πίνακας 3.1.3.ν : Πραγματικός Πληθυσμός Ασπροπύργου κατά οικογενειακή κατάσταση, φύλο και ομάδες ηλικιών.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού 2001.

Ομάδες ηλικιών	Απογραφή 1971			Απογραφή 1981			Απογραφή 1991			Απογραφή 2001		
	Πληθυσμός	Οικον. ενεργός	Οικον. μη ενεργός	Πληθυσμός	Οικον. ενεργός	Οικον. μη ενεργός	Πληθυσμός	Οικον. ενεργός	Οικον. μη ενεργός	Πληθυσμός	Οικον. ενεργός	Οικον. μη ενεργός
Σύνολο	9.272	3.712	5.560	10.540	3.944	6.596	13.433	6.015	7.418	23.906	11.463	12.443
10-19	2.052	348	1.704	2.294	290	2.004	2.589	415	2.174	4.691	761	3.930
20-24	1.256	280	976	1.338	544	794	1.235	734	501	2.474	1.615	859
25-29	672	356	316	812	447	365	1.252	865	387	2.297	1.682	615
30-44	2.420	1.440	980	2.103	1.203	900	3.150	2.171	979	6.392	4.660	1.732
45-64	1.992	1.116	876	2.730	1.310	1.420	3.601	1.739	1.862	5.153	2.638	2.515
65 +	880	172	708	1.263	150	1.113	1.606	91	1.515	2.899	107	2.792

Πίνακας 3.2.1.i : Πραγματικός Πληθυσμός Ασπροπύργου 10 ετών και άνω, κατά ομάδες ηλικιών και διακρινόμενος σε οικονομικά ενεργό και μη οικονομικά ενεργό.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001.

Ομάδες ηλικιών	Οικονομικά ενεργοί 1971				Οικονομικά ενεργοί 1981				Οικονομικά ενεργοί 1991				Οικονομικά ενεργοί 2001			
	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	
			Σύνολο	Νέοι			Σύνολο	Νέοι			Σύνολο	Νέοι			Σύνολο	Νέοι
Αμφοτέρων των φύλων	3.712	3.664	48	-/-	3.944	3.804	40	100	6.015	5.311	315	389	11.463	10.010	617	836
10-19	348	328	20	-/-	290	200	20	70	415	234	23	158	761	400	20	341
20-24	280	272	8	-/-	544	504	10	30	734	559	35	140	1.615	1.264	90	261
25-29	356	352	4	-/-	447	447	0	0	865	768	35	62	1.682	1.442	109	131
30-44	1.440	1.436	4	-/-	1.203	1.203	0	0	2.171	2.014	128	29	4.660	4.332	238	90
45-64	1.116	1.108	8	-/-	1.310	1.300	10	0	1.739	1.647	92	0	2.638	2.465	160	13
65 +	172	168	4	-/-	150	150	0	0	91	89	2	0	107	107	0	0

Πίνακας 3.2.1.ii : Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός του Ασπροπύργου ηλικίας 10 ετών και άνω, κατά τη συνθήκη της συνήθους απασχόλησης και ομάδες ηλικιών.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001.

Φύλο και ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Οικονομικά ενεργοί				Οικονομικά μη ενεργοί
		Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		
				Σύνολο	Από αυτούς νέοι	
Αμφοτέρων των φύλων	9.272	3.712	3.664	48	-/-	5.560
10-14	1.040	64	56	8	-/-	976
15-19	1.012	284	272	12	-/-	728
20-24	1.256	280	272	8	-/-	976
25-29	672	356	352	4	-/-	316
30-34	788	488	488	0	-/-	300
35-39	836	464	464	0	-/-	372
40-44	796	488	484	4	-/-	308
45-49	672	388	388	0	-/-	284
50-54	480	308	308	0	-/-	172
55-59	416	224	216	8	-/-	192
60-64	424	196	196	0	-/-	228
65-69	348	108	104	4	-/-	240
70-74	264	36	36	0	-/-	228
75 +	268	28	28	0	-/-	240
Άρρενες	5.148	3.112	3.068	44	-/-	2.036
10-14	512	52	44	8	-/-	460
15-19	612	212	200	12	-/-	400
20-24	936	196	188	8	-/-	740
25-29	352	324	320	4	-/-	28
30-34	420	408	408	0	-/-	12
35-39	412	392	392	0	-/-	20
40-44	428	420	416	4	-/-	8
45-49	344	312	312	0	-/-	32
50-54	288	264	264	0	-/-	24
55-59	232	208	204	4	-/-	24
60-64	212	168	168	0	-/-	44
65-69	172	92	88	4	-/-	80
70-74	128	36	36	0	-/-	92
75 +	100	28	28	0	-/-	72
Θήλειες	4.124	600	596	4	-/-	3.524
10-14	528	12	12	0	-/-	516
15-19	400	72	72	0	-/-	328
20-24	320	84	84	0	-/-	236
25-29	320	32	32	0	-/-	288
30-34	368	80	80	0	-/-	288
35-39	424	72	72	0	-/-	352
40-44	368	68	68	0	-/-	300
45-49	328	76	76	0	-/-	252
50-54	192	44	44	0	-/-	148
55-59	184	16	12	4	-/-	168
60-64	212	28	28	0	-/-	184
65-69	176	16	16	0	-/-	160
70-74	136	0	0	0	-/-	136
75 +	168	0	0	0	-/-	168

Πίνακας 3.2.1.iii :
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμός του
Αστροπύργου
ηλικίας 10 ετών και
άνω, κατά φύλο και
ομάδες ηλικιών,
διακρινόμενος κατά
τη συνθήκη της
συνήθους
απασχόλησης.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.,
Απογραφή
Οικονομικά Ενεργού
Πληθυσμού 1971.

Φύλο και ομάδες ηλικιών	Οικονομικά ενεργοί				Οικονομικά μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		
			Σύνολο	Από αυτούς νέοι	
Αμφότερων των φύλων	3.944	3.804	140	100	5.991
10-14	20	0	20	20	1240
15-19	270	200	70	50	594
20-24	544	504	40	30	367
25-29	447	447	0	0	360
30-34	413	413	0	0	260
35-39	270	270	0	0	310
40-44	520	520	0	0	330
45-49	420	410	10	0	350
50-54	440	440	0	0	390
55-59	330	330	0	0	320
60-64	120	120	0	0	360
65-69	70	70	0	0	380
70-74	70	70	0	0	290
75 +	10	10	0	0	440
Άρρενες	3.093	3.023	70	40	1.731
10-14	0	0	0	0	600
15-19	170	150	20	10	314
20-24	414	374	40	30	87
25-29	356	356	0	0	20
30-34	333	333	0	0	0
35-39	200	200	0	0	0
40-44	390	390	0	0	0
45-49	370	360	10	0	50
50-54	340	340	0	0	30
55-59	280	280	0	0	70
60-64	90	90	0	0	120
65-69	70	70	0	0	140
70-74	70	70	0	0	130
75 +	10	10	0	0	170
Θήλειες	851	781	70	60	4.260
10-14	20	0	20	20	640
15-19	100	50	50	40	280
20-24	130	130	0	0	280
25-29	91	91	0	0	340
30-34	80	80	0	0	260
35-39	70	70	0	0	310
40-44	130	130	0	0	330
45-49	50	50	0	0	300
50-54	100	100	0	0	360
55-59	50	50	0	0	250
60-64	30	30	0	0	240
65-69	0	0	0	0	240
70-74	0	0	0	0	160
75 +	0	0	0	0	270

Πίνακας 3.2.1.iv :
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμός του
Ασπροπύργου
ηλικίας 10 ετών και
άνω, κατά φύλο και
ομάδες ηλικιών,
διακρινόμενος κατά
τη συνθήκη της
συνήθους
απασχόλησης.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.,
Απογραφή
Οικονομικά Ενεργού
Πληθυσμού 1981.

Φύλο και ομάδες ηλικιών	Οικονομικά ενεργοί				Οικονομικά μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		
			Σύνολο	Από αυτούς νέοι	
Αμφοτέρων των φύλων	6.015	5.311	704	389	7.102
10-14	53	16	37	31	1.204
15-19	362	218	144	127	791
20-24	734	559	175	140	378
25-29	865	768	97	62	373
30-34	854	785	69	19	366
35-39	695	645	50	8	307
40-44	622	584	38	2	306
45-49	523	498	25	0	292
50-54	566	531	35	0	381
55-59	429	406	23	0	528
60-64	221	212	9	0	661
65-69	66	65	1	0	543
70-74	21	20	1	0	383
75 +	4	4	0	0	589
Άρρενες	4.283	3.883	400	204	2.340
10-14	40	16	24	19	594
15-19	226	151	75	63	340
20-24	475	389	86	66	75
25-29	606	555	51	37	40
30-34	613	570	43	12	20
35-39	511	477	34	6	17
40-44	451	429	22	1	21
45-49	368	354	14	0	27
50-54	416	393	23	0	67
55-59	337	316	21	0	152
60-64	170	165	5	0	287
65-69	50	49	1	0	251
70-74	17	16	1	0	187
75 +	3	3	0	0	262
Θήλειες	1.732	1.428	304	185	4.762
10-14	13	0	13	12	610
15-19	136	67	69	64	451
20-24	259	170	89	74	303
25-29	259	213	46	25	333
30-34	241	215	26	7	346
35-39	184	168	16	2	290
40-44	171	155	16	1	285
45-49	155	144	11	0	265
50-54	150	138	12	0	314
55-59	92	90	2	0	376
60-64	51	47	4	0	374
65-69	16	16	0	0	292
70-74	4	4	0	0	196
75 +	1	1	0	0	327

Πίνακας 3.2.1.ν :
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμός του
Ασπροπύργου
ηλικίας 10 ετών και
άνω, κατά φύλο και
ομάδες ηλικιών,
διακρινόμενος κατά
τη συνθήκη της
συνήθους
απασχόλησης.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.,
Απογραφή
Οικονομικά Ενεργού
Πληθυσμού 1991.

Φύλο και ομάδες ηλικιών	Οικονομικά ενεργοί				Οικονομικά μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι Νέοι	
Αμφότερων των φύλων	11.463	10.010	617	836	12.433
10-19	761	400	20	341	3.930
20-24	1.615	1.264	90	261	859
25-29	1.682	1.442	109	131	615
30-44	4.660	4.332	238	90	1.732
45-64	2.638	2.465	160	13	2.515
65+	107	107	0	0	2.782
Άρρενες	7.950	6.985	427	538	4.562
10-19	549	301	13	235	1.995
20-24	1.103	882	61	160	317
25-29	1.176	1.017	70	89	93
30-44	3.154	2.939	161	54	207
45-64	1.884	1.762	122	0	696
65+	84	84	0	0	1.254
Θήλειες	3.513	3.025	190	298	7.871
10-19	212	99	7	106	1.935
20-24	512	382	29	101	542
25-29	506	425	39	42	522
30-44	1.506	1.393	77	36	1.525
45-64	754	703	38	13	1.819
65+	23	23	0	0	1.528

Πίνακας 3.2.1.νι :
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμός του
Ασπρωπύργου
ηλικίας 10 ετών και
άνω, κατά φύλο και
ομάδες ηλικιών,
διακρινόμενος κατά
τη συνθήκη της
συνήθους
απασχόλησης.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.,
Απογραφή
Οικονομικά Ενεργού
Πληθυσμού 2001.

	Κλάδοι	Καταστήματα	Μέση Ετήσια Απασχόληση
Απογραφή Οικονομικής Δραστηριότητας 1973	Σύνολο	548	14.631
	Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Αλυκές	14	247
	Βιομηχανία, Βιοτεχνεία	530	14.189
	Ηλεκτρισμός, Φωταέριο, Ατμός, Υδρευση	4	195
	Εμπόριο, Εστιατόρια, Ξενοδοχεία	-/-	-/-
	Μεταφορές, Αποθηκεύσεις, Επικοινωνίες	-/-	-/-
	Τράπεζες και Λοιπά Οικονομικά Ιδρύματα, Ασφάλειες, Διεκπεραιώσεις Υποθέσεων, Ενοικιάσεις Κινητών και Ακινήτων	-/-	-/-
	Λοιπές Υπηρεσίες - Κυβερνητικές	-/-	-/-
Απογραφή Οικονομικής Δραστηριότητας 1978	Σύνολο	1.830	22.124
	Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Αλυκές	6	119
	Βιομηχανία, Βιοτεχνεία	670	19.078
	Ηλεκτρισμός, Φωταέριο, Ατμός, Υδρευση	7	191
	Εμπόριο, Εστιατόρια, Ξενοδοχεία	942	2.066
	Μεταφορές, Αποθηκεύσεις, Επικοινωνίες	35	198
	Τράπεζες και Λοιπά Οικονομικά Ιδρύματα, Ασφάλειες, Διεκπεραιώσεις Υποθέσεων, Ενοικιάσεις Κινητών και Ακινήτων	76	332
	Λοιπές Υπηρεσίες - Κυβερνητικές	94	140
Απογραφή Οικονομικής Δραστηριότητας 1984	Σύνολο	1.682	21.659
	Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Αλυκές	6	180
	Βιομηχανία, Βιοτεχνεία	864	19.762
	Ηλεκτρισμός, Φωταέριο, Ατμός, Υδρευση	10	216
	Εμπόριο, Εστιατόρια, Ξενοδοχεία	802	1.501
	Μεταφορές, Αποθηκεύσεις, Επικοινωνίες	-/-	-/-
	Τράπεζες και Λοιπά Οικονομικά Ιδρύματα, Ασφάλειες, Διεκπεραιώσεις Υποθέσεων, Ενοικιάσεις Κινητών και Ακινήτων	-/-	-/-
	Λοιπές Υπηρεσίες - Κυβερνητικές	-/-	-/-
Απογραφή Οικονομικής Δραστηριότητας 1988	Σύνολο	2.483	21.916
	Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Αλυκές	7	174
	Βιομηχανία, Βιοτεχνεία	1.043	18.045
	Ηλεκτρισμός, Φωταέριο, Ατμός, Υδρευση	9	195
	Εμπόριο, Εστιατόρια, Ξενοδοχεία	1.147	2.512
	Μεταφορές, Αποθηκεύσεις, Επικοινωνίες	48	244
	Τράπεζες και Λοιπά Οικονομικά Ιδρύματα, Ασφάλειες, Διεκπεραιώσεις Υποθέσεων, Ενοικιάσεις Κινητών και Ακινήτων	114	327
	Λοιπές Υπηρεσίες - Κυβερνητικές	115	419

Πίνακας 3.2.2.ι : Οικονομική Δραστηριότητα Βιομηχανικού Κέντρου Δυτικής Αττικής (Ελευσίνας).
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Οικονομικής Δραστηριότητας Βιομηχανικών Κέντρων Ελλάδος
1973, 1978, 1984, 1988.

Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο	Εργοδότες	Εργαζόμενοι για δικό τους λογ/σμό	Μισθωτοί	Συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη	Δεν δήλωσαν επάγγελμα και νέοι
Αμφότερων των φύλων	3.712	112	1.192	2.152	232	24
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	948	32	672	88	152	4
Ορυχεία και λατομεία.	8	0	0	8	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	1.432	52	88	1.268	16	8
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	40	0	0	40	0	0
Κατασκευές.	344	4	44	292	4	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	424	24	228	108	60	4
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	224	0	68	156	0	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	24	0	8	16	0	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	200	0	76	128	0	4
"Νέοι".	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	60	0	8	48	0	4
Άρρενες	3.112	88	1.044	1.872	92	16
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	764	28	596	72	64	4
Ορυχεία και λατομεία.	8	0	0	8	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	1.204	36	76	1.080	8	4
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	40	0	0	40	0	0
Κατασκευές.	340	4	44	288	4	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	324	20	196	88	16	4
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	220	0	68	152	0	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	20	0	8	12	0	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	144	0	52	92	0	0
"Νέοι".	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	48	0	4	40	0	4
Θήλειες	600	24	148	280	140	8
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	184	4	76	16	88	0
Ορυχεία και λατομεία.	0	0	0	0	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	228	16	12	188	8	4
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	0	0	0	0	0	0
Κατασκευές.	4	0	0	4	0	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	100	4	32	20	44	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	4	0	0	4	0	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	4	0	0	4	0	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	64	0	24	36	0	4
"Νέοι".	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	12	0	4	8	0	0

Πίνακας 3.2.3.i :
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμός του
Ασπροπύργου
ηλικίας 10 ετών και
άνω, κατά φύλο
ομάδες κλάδων
οικονομικής
δραστηριότητας και
θέση στο επάγγελμα.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.,
Απογραφή
Οικονομικά Ενεργού
Πληθυσμού 1971.

Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο	Εργοδότες	Εργαζόμενοι για δικό τους λογισμό	Μισθωτοί	Συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη	Δεν δήλωσαν επάγγελμα και νέοι
Αμφότερων των φύλων	3.944	70	1.060	2.444	240	130
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	810	10	420	150	220	10
Ορυχεία και λατομεία.	0	0	0	0	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	1.550	20	180	1.340	10	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	30	0	0	30	0	0
Κατασκευές.	610	20	100	470	0	20
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	240	20	200	20	0	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	240	0	80	160	0	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	80	0	20	50	10	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	254	0	50	204	0	0
"Νέοι".	100	0	0	0	0	100
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	30	0	10	20	0	0
Άρρενες	3.093	70	920	2.003	40	60
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	570	10	400	120	40	0
Ορυχεία και λατομεία.	0	0	0	0	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	1.190	20	140	1.030	0	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	10	0	0	10	0	0
Κατασκευές.	610	20	100	470	0	20
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	200	20	160	20	0	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	230	0	80	150	0	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	50	0	20	30	0	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	163	0	10	153	0	0
"Νέοι".	40	0	0	0	0	40
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	30	0	10	20	0	0
Θήλειες	851	0	140	441	200	70
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	240	0	20	30	180	10
Ορυχεία και λατομεία.	0	0	0	0	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	360	0	40	310	10	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	20	0	0	20	0	0
Κατασκευές.	0	0	0	0	0	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	40	0	40	0	0	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	10	0	0	10	0	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	30	0	0	20	10	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	91	0	40	51	0	0
"Νέοι".	60	0	0	0	0	60
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 3.2.3.ii :
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμός του
Ασπροπύργου
ηλικίας 10 ετών και
άνω, κατά φύλο
ομάδες κλάδων
οικονομικής
δραστηριότητας και
θέση στο επάγγελμα.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.,
Απογραφή
Οικονομικά Ενεργού
Πληθυσμού 1981.

Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο	Εργοδότες	Εργαζόμενοι για δικό τους λογ/σμό	Μισθωτοί	Συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη	Δεν δήλωσαν επάγγελμα και νέοι
Αμφοτέρων των φύλων	6.015	275	1.362	3.536	239	603
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	887	70	583	74	160	0
Ορυχεία και λατομεία.	13	0	0	13	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	1.516	37	125	1.332	22	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	35	0	1	34	0	0
Κατασκευές.	417	15	91	310	1	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εσπατόρια.	829	107	364	311	47	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	467	6	72	388	1	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	50	0	2	48	0	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	759	28	109	618	4	0
"Νέοι".	389	0	0	0	0	389
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	653	12	15	408	4	214
Άρρενες	4.283	218	1.026	2.601	92	346
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	565	57	397	61	50	0
Ορυχεία και λατομεία.	10	0	0	10	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	1.092	31	102	951	8	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	29	0	1	28	0	0
Κατασκευές.	407	15	89	303	0	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εσπατόρια.	604	79	284	213	28	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	445	6	71	367	1	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	29	0	2	27	0	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	447	19	69	358	1	0
"Νέοι".	204	0	0	0	0	204
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	451	11	11	283	4	142
Θήλειες	1.732	57	336	935	147	257
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	322	13	186	13	110	0
Ορυχεία και λατομεία.	3	0	0	3	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	424	6	23	381	14	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	6	0	0	6	0	0
Κατασκευές.	10	0	2	7	1	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εσπατόρια.	225	28	80	98	19	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	22	0	1	21	0	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	21	0	0	21	0	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	312	9	40	260	3	0
"Νέοι".	185	0	0	0	0	185
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.	303	4	4	488	8	70

Πίνακας 3.2.3.iii :
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμός του
Ασπροπύργου
ηλικίας 10 ετών και
άνω, κατά φύλο
ομάδες κλάδων
οικονομικής
δραστηριότητας και
θέση στο επάγγελμα.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.,
Απογραφή
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμού 1991.

Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο	Εργοδότες	Εργαζόμενοι για δικό τους λογ/σμό	Μισθωτοί	Συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη	Δεν δήλωσαν επάγγελμα και νέοι
Αμφοτέρων των φύλων	11.463	796	1.280	8.328	223	836
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	666	62	324	174	106	0
Ορυχεία και λατομεία.	31	1	2	28	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	3.195	106	163	2.897	29	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	29	1	1	27	0	0
Κατασκευές.	1.172	54	101	1.013	4	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	2.005	442	405	1.093	65	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	844	25	86	730	3	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	646	48	49	545	4	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	1.386	33	81	1.265	7	0
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και νέοι μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο	1.489	24	68	556	5	836
Άρρενες	7.950	566	994	5.793	59	538
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	385	44	194	133	14	0
Ορυχεία και λατομεία.	27	0	2	25	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	2.325	80	131	2.104	10	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	24	1	0	23	0	0
Κατασκευές.	1.149	51	101	993	4	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	1.337	294	354	665	24	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	732	23	85	621	3	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	257	37	31	188	1	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	698	14	38	646	0	0
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και νέοι μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο	1.016	22	58	395	3	538
Θήλειες	3.513	230	286	2.535	164	298
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία.	281	18	130	41	92	0
Ορυχεία και λατομεία.	4	1	0	3	0	0
Μεταποιητικές βιομηχανίες.	870	26	32	793	19	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού.	5	0	1	4	0	0
Κατασκευές.	23	3	0	20	0	0
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία και εστιατόρια.	668	148	51	428	41	0
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.	112	2	1	109	0	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.	389	11	18	357	3	0
Λοιπές Υπηρεσίες.	688	19	43	619	7	0
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και νέοι μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο	473	2	10	161	2	298

Πίνακας 3.2.3.iv :
Οικονομικά Ενεργός
Πληθυσμός του
Ασπροπύργου
ηλικίας 10 ετών και
άνω, κατά φύλο
ομάδες κλάδων
οικονομικής
δραστηριότητας και
θέση στο επάγγελμα.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.,
Απογραφή
Οικονομικά Ενεργού
Πληθυσμού 2001.

Επίπεδο Εκπαίδευσης 1971								
Φύλο και ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Πτυχιούχοι Ανωτέρων σχολών	Φοιτούν σε Ανώτατη, Τ.Ε.Ι. ή Ανώτερη σχολή	Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	Τέλειωσαν τη Γ' τάξη Γυμνασίου	Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαίδευσης	Δεν τέλειωσαν την Στοιχειώδη Εκπαίδευση	Αγράμματοι (μη γνωρίζοντας γραφή και ανάγνωση)
Αμφότερων των φύλων	9.272	92	76	800	648	4.096	2.244	1.316
10-19	2.052	0	28	236	328	944	432	84
20-24	1.256	8	32	344	88	712	48	24
25-29	672	16	8	52	64	420	104	8
30-44	2.420	64	4	128	104	1.028	776	316
45-64	1.992	4	4	32	52	820	656	424
65+	880	0	0	8	12	172	228	460
Άρρενες	5.148	76	36	624	444	2.424	1.104	440
10-19	1.124	0	4	184	184	468	224	60
20-24	936	8	20	288	80	508	20	12
25-29	352	16	4	28	48	208	48	0
30-44	1.260	52	4	92	76	588	320	128
45-64	1.076	0	4	24	44	532	364	108
65+	400	0	0	8	12	120	128	132
Θήλειες	4.124	16	40	176	204	1.672	1.140	876
10-19	928	0	24	52	144	476	208	24
20-24	320	0	12	56	8	204	28	12
25-29	320	0	4	24	16	212	56	8
30-44	1.160	12	0	36	28	440	456	188
45-64	916	4	0	8	8	288	292	316
65+	480	0	0	0	0	52	100	328

Πίνακας 3.3.ι : Πραγματικός Πληθυσμός Ασπροπύργου ηλικίας 10 ετών και άνω, κατά επίπεδο εκπαίδευσης, φύλο και ομάδες ηλικιών.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού 1971.

Επίπεδο Εκπαίδευσης 1981									
Φύλο και ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Πτυχιούχοι Ανωτάτων σχολών	Πτυχιούχοι Ανωτέρων σχολών	Φοιτούν σε Ανώτατη, Τ.Ε.Ι. ή Ανώτερη σχολή	Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	Τέλειωσαν τη Γ' τάξη Γυμνασίου	Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαίδευσης	Δεν τέλειωσαν την Στοιχειώδη Εκπαίδευση	Αγράμματοι (μη γνωρίζοντας γραφή και ανάγνωση)
Αμφοτέρων των φύλων	10.540	141	45	254	950	980	4.986	2.102	1.082
10-14	1.260	0	0	0	0	80	810	360	10
15-19	1.034	0	1	114	173	400	333	11	2
20-24	1.338	4	13	110	333	176	641	61	0
25-29	812	24	11	20	163	93	481	20	0
30-34	673	53	10	0	100	30	380	90	10
35-39	580	20	10	0	60	40	380	60	10
40-44	850	20	0	10	80	40	450	210	40
45-49	770	20	0	0	30	50	290	260	120
50-54	830	0	0	0	10	10	440	280	90
55-59	650	0	0	0	0	20	310	200	120
60-64	480	0	0	0	0	10	190	140	140
65+	1.263	0	0	0	1	31	281	410	540

Πίνακας 3.3.ii : Πραγματικός Πληθυσμός Ασπροπύργου ηλικίας 10 ετών και άνω, κατά επίπεδο εκπαίδευσης και ομάδες ηλικιών, αμφοτέρων των φύλων.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού 1981.

Επίπεδο Εκπαίδευσης 1991

Φύλο και ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Μεταπτυχιακό	Πτυχιούχοι Ανωτάτων σχολών	Πτυχιούχοι Τ.Ε.Ι. (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ)	Πτυχιούχοι Ανωτέρων σχολών	Φοιτούν σε Ανώτατη, Τ.Ε.Ι. ή Ανώτερη σχολή	Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	Τέλειωσαν τη Γ' τάξη Γυμνασίου	Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαίδευσης	Δεν τελείωσαν την Στοιχειώδη Εκπαίδευση	Αγράμματοι (μη γνωρίζονται γραφή και ανάγνωση)
Αμφοτέρων των φύλων	13.433	14	397	102	51	192	2.201	1.589	5.511	1.772	1.604
10-19	2.589	0	0	0	0	65	338	682	908	413	183
20-24	1.235	0	33	28	4	90	495	216	283	19	67
25-29	1.252	3	85	36	12	25	405	193	403	30	60
30-44	3.150	8	184	32	21	10	695	310	1.550	135	205
45-64	3.601	2	88	6	13	2	236	158	1.777	762	557
65+	1.606	1	7	0	1	0	32	30	590	413	532
Άρρενες	6.938	12	223	71	40	102	1.333	898	2.821	834	604
10-19	1.378	0	0	0	0	28	210	371	473	203	93
20-24	673	0	10	19	4	45	286	126	146	10	27
25-29	660	2	36	24	8	21	234	100	186	19	30
30-44	1.633	7	109	24	16	6	408	167	735	63	98
45-64	1.824	2	62	4	12	2	170	113	932	323	204
65+	770	1	6	0	0	0	25	21	349	216	152
Θήλειες	6.495	2	174	31	11	90	868	691	2.690	938	1.000
10-19	1.211	0	0	0	0	37	128	311	435	210	90
20-24	562	0	23	9	0	45	209	90	137	9	40
25-29	592	1	49	12	4	4	171	93	217	11	30
30-44	1.517	1	75	8	5	4	287	143	815	72	107
45-64	1.777	0	26	2	1	0	66	45	845	439	353
65+	836	0	1	0	1	0	7	9	241	197	380

Πίνακας 3.3.iii : Πραγματικός Πληθυσμός Αστροπύργου ηλικίας 10 ετών και άνω, κατά επίπεδο εκπαίδευσης, φύλο και ομάδες ηλικιών.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού 1991.

Επίπεδο Εκπαίδευσης 2001										
Φύλο και ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Μεταπτυχιακό	Πτυχιούχοι Ανωτάτων σχολών	Πτυχιούχοι Τ.Ε.Ι. (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ)	Πτυχιούχοι Ανωτέρων σχολών	Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	Τέλειωσαν τη Γ' τάξη Γυμνασίου	Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαίδευσης	Δεν τέλειωσαν την Στοιχειώδη Εκπαίδευση	Αγράμματοι (μη γνωρίζοντας γραφή και ανάγνωση)
Αμφοτέρων των φύλων	23.896	59	880	346	850	6.105	3.992	7.150	2.520	1.994
10-19	4.691	0	0	0	51	626	1.175	1.718	926	195
20-24	2.474	4	45	29	239	963	559	392	50	193
25-29	2.297	11	139	71	131	848	541	322	55	179
30-44	6.392	29	418	154	281	2.467	1.075	1.370	177	421
45-64	5.153	14	253	85	135	1.033	537	2.212	500	384
65+	2.889	1	25	7	13	168	105	1.136	812	622
Άρρενες	12.512	41	443	190	453	3.468	2.210	3.723	1.189	795
10-19	2.544	0	0	0	30	406	595	940	488	85
20-24	1.420	1	25	17	121	539	340	247	32	98
25-29	1.269	7	51	40	61	487	317	192	37	77
30-44	3.361	22	195	76	157	1.344	570	693	98	206
45-64	2.580	10	151	53	74	575	320	1.060	176	161
65+	1.338	1	21	4	10	117	68	591	358	168
Θήλειες	11.384	18	437	156	397	2.637	1.782	3.427	1.331	1.199
10-19	2.147	0	0	0	21	220	580	778	438	110
20-24	1.054	3	20	12	118	424	219	145	18	95
25-29	1.028	4	88	31	70	361	224	130	18	102
30-44	3.031	7	223	78	124	1.123	505	677	79	215
45-64	2.573	4	102	32	61	458	217	1.152	324	223
65+	1.551	0	4	3	3	51	37	545	454	454

Πίνακας 3.3.iv : Πραγματικός Πληθυσμός Ασπροπύργου ηλικίας 10 ετών και άνω, κατά επίπεδο εκπαίδευσης, φύλο και ομάδες ηλικιών.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού 2001.

Έτος Απογραφής	Σύνολο κατοικιών	Κανονικές κατοικίες					Μη κανονικές κατοικίες	Κανονικές κατοικίες μέσα σε συλλογικές κατοικίες
		Σύνολο	Κατοικούμενες	Κενές	Φορέας ιδιοκτησίας			
					Ιδιώτες ή ΝΠΙΔ	Δημόσιο ή ΝΠΔΔ		
1981	4.260	4.260	3.050	1.210	4.250	10	0	0
1991	5.651	5.550	3.994	1.556	5.483	67	95	6
2001	8.785	8.360	6.514	1.846	8.297	63	407	18

Πίνακας 3.4.i : Κανονικές κατοικίες κατά φορέα ιδιοκτησίας και μη κανονικές κατοικίες
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1981, 1991, 2001.

Έτος απογραφής	Σύνολο κανονικών κατοικιών	Δωμάτια		Κανονικές κατοικίες κατά αριθμό δωματίων				
		Σύνολο	Από αυτά για επαγγ.	1	2	3	4	5 και άνω
1981	4.260	14.780	20	520	1630	1.360	550	200
1991	5.556	20.516	26	176	821	1.506	1.754	1.299
2001	8.378	32.297	32	189	875	2.094	2.950	2.270

Πίνακας 3.4.ii : Κανονικές κατοικίες ανάλογα με τον αριθμό δωματίων που διαθέτουν.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1981, 1991, 2001.

Έτος απογραφής	Σύνολο κανονικών κατοικιών	Ανέσεις κανονικών κατοικιών								
		Κουζίνα	Ηλεκτρικό φως	Τηλέφωνα	Λουτρό ή ντους	Υδρευση	Κεντρική θέρμανση	Ηλιακός θερμοσίφων	Αποχωρητήριο	Αποχέτευση
1981	4.260	4.100	3.890	-/-	2.750	3.150	450	-/-	2.660	4.130
1991	5.556	5.517	5.315	3.393	5.059	5.340	1.364	1.321	5.473	5.495
2001	8.378	8.286	-/-	-/-	8.132	-/-	4.773	-/-	-/-	-/-

Πίνακας 3.4.iii : Κανονικές κατοικίες ανάλογα με τις ανέσεις που διαθέτουν.
Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1981, 1991, 2001.

	Αριθμός μελών νοικοκυριών	Σύνολο		Νοικοκυριά κατά αριθμό δωματίων					
		Νοικοκυριά	Μέλη	1	2	3	4	5	>=6
Απογραφή 1971	Σύνολο	2.628	10.120	240	644	824	596	244	80
	1 μέλος	152	152	64	72	16	0	0	0
	2 μέλη	356	712	56	108	88	80	20	4
	3 "	492	1.476	56	128	144	80	72	12
	4 "	804	3.216	28	192	320	176	60	28
	5 "	528	2.640	16	108	180	148	52	24
	6 " και άνω	296	1.924	20	36	76	112	40	12
Απογραφή 1981	Σύνολο	3.150	11.370	50	410	970	1.140	440	140
	1 μέλος	140	140	0	30	90	10	10	0
	2 μέλη	680	1.360	20	120	260	250	20	10
	3 "	640	1.920	20	130	200	220	60	10
	4 "	930	3.720	0	80	250	400	180	20
	5 "	430	2.150	0	30	120	130	70	80
	6 " και άνω	330	2.080	10	20	50	130	100	20
Απογραφή 1991	Σύνολο	4.071	13.651	117	533	1.008	1.307	718	388
	1 μέλος	425	425	40	120	144	95	17	9
	2 μέλη	904	1.808	44	181	292	256	98	33
	3 "	869	2.607	13	98	216	293	155	94
	4 "	1.045	4.180	8	63	200	398	241	135
	5 "	511	2.555	7	38	92	170	134	70
	6 " και άνω	317	2.076	5	33	64	95	73	47
Απογραφή 2001	Σύνολο	6.581	22.505	142	652	1.462	2.356	1.408	561
	1 μέλος	678	678	45	156	229	178	52	18
	2 μέλη	1.380	2.760	43	190	420	483	192	52
	3 "	1.458	4.374	22	132	330	530	309	135
	4 "	1.637	6.548	15	103	268	633	435	183
	5 "	831	4.155	12	44	133	320	216	106
	6 " και άνω	597	3.990	5	27	82	212	204	67

Πίνακας 3.4.ιv : Νοικοκυριά κατά μέγεθος και μέλη αυτών, που διαμένουν σε κανονικές κατοικίες ανάλογα με τον αριθμό δωματίων που είναι στη διάθεση του νοικοκυριού.

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε., Απογραφές Πραγματικού Πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Γραμμένος Φιλ. Στέλιος, *Το Δίκαιο της Ελληνικής Ιθαγένειας*, Καραναστάση, Αθήνα 2000.
2. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2001*, Ε.Κ.Κ.Ε., Αθήνα 2002.
3. Ε.Ε.Τ.Α.Α., *Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας*, Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα 2002.
4. Λάμπρου Χρήστος, *Δημοτολογία Μητρώα Αρρένων ερμηνευτικές Σημειώσεις – Νομολογία*, Καραναστάση, Αθήνα 2000.
5. Λάμπρου Χρήστος, *Ληξιαρχικός Νόμος – Ληξιαρχεία Ν.344/76*, Καραναστάση, Αθήνα 1999.
6. Μιχαήλ – Δέδε Μαρία, *Οι Έλληνες Αρβανίτες*, Δωδώνη, Αθήνα 1997.
7. Νικολαΐδου Σήλια, *Η Κοινωνική Οργάνωση του Αστικού Χώρου*, Παπαζήση, Αθήνα 1993.
8. Τσαούσης Δ.Γ., *Κοινωνική Δημογραφία*, GUTENBERG, Αθήνα 1999.
9. Τσαούσης Δ.Γ., *Χρηστικό Λεξικό Κοινωνιολογίας*, GUTENBERG, Αθήνα 1989.